

minet, subiicerentur, eorum incolae et habitatores praedicti laudabiles se recepisse rectores, cum maximis eorum commodis laetarentur, habita super his cum fratribus nostris eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus deliberatione matura, ac de eorum consilio, omnia et singula castra et loca praedicta, cum omnibus et singulis eorum et cuiuslibet ipsorum incolis et habitatoribus, eorumque bonis et rebus, ac districtibus, territoriis, terminis, villis, arcibus, fortalitiis, casalibus, montibus, vineis, sylvis, pratis, pascuis, nemoribus, aquis, aquarum ductibus, fluminibus et fluminum alveis, torrentibus, piscationibus, molendinis, terris cultis et incultis, iurisdictionibus et aliis quibusvis iuribus et rebus eorumdem ab omni superioritate, dominio, gubernio, regimine, potestate Spoletan. et Interamnen. huiusmodi et quarumcumque aliarum civitatum earumque communitatum ac aliorum superiorum et gubernatorum quorumlibet; necnon ab omni iurisdictione, superioritate, potestate ac onere, inferioritate, recommendatione et subiectione, realibus et personalibus quibuscumque, perpetuis sive temporalibus, in quibus castra et loca praedicta et eorum singula, civitatibus et communitatibus praedictis et earum cuiuslibet, etiam ex quibusvis causis quomodolibet obligentur et teneantur, auctoritate apostolica, ex certa nostra scientia, tenore praesentium, penitus eximimus et totaliter liberamus; ac exempta et liberata esse, et Spoletan. et Interamnen. huiusmodi, aut aliquam aliam communitatem et aliquem alium gubernatorem, in castra et loca praefata, vel eorum aliquod, eorumque incolae et habitatores praesentes aut futuros, ac districtus, terminos, bona, iura et res earumdem, aliquam iurisdictionem, superioritatem, gubernationem, arbitrium aut aliam potestatem exercere seu habere nulloatenus posse, ex simili scientia decernimus et declaramus.

§ 3. Et nihilominus omnia et singula

castra, loca, incolae, habitatores, districtus, territoria, loca et res huiusmodi, regimini, gubernationi clericorum Camerae huiusmodi, consilio et scientia similibus, specialiter, expresse et immediate subiicimus et subiecta esse volumus, salvis tamen semper ordinariis introitibus praedictae Camerae debitibus, ex quibus consueta onera pro custodia arcis dicti castris Caesarum persolvi volumus. Et insuper, collegio clericorum huiusmodi eodem tenore committimus et mandamus quatenus omnia et singula castra et loca, eorumque habitatores, bona, iura et res praedictas sub eorum gubernio et regimine huiusmodi recipiant et habeant, et prudenter regant atque gubernent, ac benigne tractent, sub iustitiae libramine debito, faciendo praemissa omnia inviolabiliter observari, non permittentes ea et eorum aliquod, per communitates praedictas vel quascumque alias, cuiuscumque status, praeminentiae, dignitatis, auctoritatis et conditionis existant, aliquatenus infringi; seu loca, castra et incolae, habitatores huiusmodi contra praesentium tenorem quomodolibet molestari. Contradictores quoslibet et rebelles, per censuras ecclesiasticas et alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non statutis, locorum municipalibus consuetudinibus et praescriptionibus, quibusvis privilegiis, indulgiis, immunitatibus, exemptionibus, donationibus, alienationibus, concessionibus, dispositionibus et literis, tam per quoscumque Romanos Pontifices quam per nos et Sedem Apostolicam, sub quibusvis verborum formis et clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis irritantibusque et aliis decretis; ac etiam motu proprio et simili scientia, ac de apostolica potestatis plenitudine, et ex quibusvis etiam maximis et urgentissimis causis et necessitatibus, etiam de

Eorumque gubernium clericis R. Camerae Apostol. committit.

Quibuscumque non obstantibus.

simili consilio, eisdem communitatibus, gubernatoribus et personis ac quibusvis aliis communiter vel divisim hactenus quomodolibet concessis et factis ac confirmatis, approbatis et innovatis nominatim, specialiter et expresse, et in posterum forsitan concedendis, faciendis, confirmandis, approbandis et innovandis. Quibus etiam, pro illorum sufficienti derogatione, ac si de illis et totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua etc., ac de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quoad praemissa dumtaxat, harum serie, eadem scientia specialiter et expresse derogamus, et illa nemini aliquo umquam tempore suffragari volumus et decernimus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae 1502, 3 kalend. maii, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 29 aprilis 1502, pontif. anno x.

PIUS III

PAPA CCXVII

Anno Domini MDIII.

Die 22 septembris 1503 electus est in Summum Pontificem Franciscus Piccolomineus, cardinalis S. Eustachii, Senensis, qui ab avunculo Pio II, Pius III voluit nuncupari. Die octobris prima episcopalius sacris initiatus, octava mensis eiusdem die pontificali thiara redimitus est, ac novem post dies, ulcere cruris, quo iamdiu laboraverat (1), extinctus est, cum Pontificiam Sedem per mensem nondum tenuisset. Corpus eius, antea in basilica S. Petri tumultum, ab Alexandro Peretto, cardinali de Monte Alto, translatus fuit ad ecclesiam S. Andreae de Valle vulgo dictam. Vacavit Sedes dies xiv.

(1) Volaterr. lib. II.

IULIUS II

PAPA CCXVIII

Anno Domini MDIII.

Die prima novembris, anno millesimo quingentesimo tertio, Pio III successor datur Iulianus Roboreus, Savonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis Sancti Petri ad Vincula, Ostiensis episcopus, in pontificatu Iulius II appellatus: qui apostolicis infulis decoratus est die vigesima sexta mensis eiusdem. Sedit in pontificatu annos ix, mens. III, dies xx, temporibus Maximiliani regis Romanorum, et sex promotionibus xxvii cardinales creavit. Obiit die vigesima prima februarii, anno millesimo quingentesimo decimo tertio, et sepultus est in S. Petri ad Vincula. Vacavit Sedes dies xviii.

I.

Contra barones et communitates Status ecclesiastici, eorum territoria non custodientes a bannitis, furibus et aliis delinquentibus.

SUMMARIUM

Antecessores Pontifices plura mandata fecerunt pro quiete Status ecclesiastici. — 1. Ea renovans Iulius, territoria libera custodiri mandat a furibus, sicariis etc. — 2. Non custodientes ad damni illati satisfactionem teneri iubet.

Iulius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis baronibus, domicellis, communitatibus et universitatibus terrarum et castrorum eorumdem, necnon aliis civitatibus et universitatibus oppidorum et terrarum, S. R. E. mediate vel immediate subiectis, salutem et apostolicam benedictionem.

Quia nihil est quod magis expediat nostrae almae Urbis et Curiae ac ceterorum subditorum S. R. E. quieti et regimini, quam quod euntes et redeuntes ad eandem, ac ceteras terras eiusdem S. R. E.

Antecess. Pontific. plur. mandata fecer. pro quiete Stat. ecclesiastici.

secure et libere, sine incursione, offensione et invasione latronum, furum ac sicariorum et aliorum male viventium, stare, ire et redire possint et valeant; ac propterea, tam de iure communi quam ex specialibus ordinationibus fel. rec. Pauli II et Sixti IV, nostri, secundum carnem, patri, ac Innocentii VIII et Alexandri VI, praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, statutum fuerit ut omnes barones et domicelli, et Universitates castrorum eorundem, ac civitates et ceterae terrae et oppida S. R. E. mediate et immediate subiecti et subiecta, eorum terras et oppida, villas et territoria quaecumque a dictis latronibus, sicariis, furibus et aliis delinquentibus custodirent, et secura ac libera facerent, alias ad emendationem omnium damnorum et rerum subtractarum tenerentur et obligarentur.

Earenovansul-
lus, territoria
libera custodiri
mandat a furi-
bus, sicariis etc.

§ 1. Idcirco, praedecessorum nostrorum vestigia insequentes, pro pace et quiete dictae urbis et omnium terrarum praedictarum, omniumque incolarum et venientium ad easdem securitate, vobis omnibus et vestrum cuilibet, tenore praesentium, expresse mandamus ut vestras terras, communitates, universitates, villas et castra, ac territoria omnia a praefatis viris facinorosis, latronibus, furibus, sicariis et aliis delinquentibus, a die intimationis praesentium earundem, secura et libera teneatis, reservetis et custodiat: quod si secus feceritis, tam poenas iuris quam alias poenas et censuras a praedecessoribus nostris praedictis, super his promulgatis, ipso facto, vos et quemlibet vestrum incurrere decernimus et declaramus.

Non custodien-
tes ad damni il-
lati satisfactio-
nem teneri lu-
bet.

§ 2. Mandantes insuper venerabili fratri Raphaeli, episcopo Albanensi, camerario nostro, ac dilectis filiis clericis et praesidentibus Camerae Apostolicae, necnon almae Urbis senatori et aliis officialibus, legatis et gubernatoribus provinciarum, civitatum, terrarum et locorum eiusdem S. R. E., quatenus, ad denunciationem et querelam eorum, qui invasi, spoliati aut

aliquid aliud damnum ab huiusmodi latronibus, furibus et sicariis passi fuerint, pro satisfactione eorum, ad declarationem dictarum poenarum et emendationem dictorum damnorum, iuxta formam et tenorem constitutionum praedictarum, et praesertim constitutionis et ordinationis praefati Alexandri VI, praedecessoris nostri, via executiva procedant et procedere debeant; alioquin, ubi requisiti fuerint et illa exequi neglexerint, tam ipsos quam vos et vestrum quemlibet, ad emendationem dictorum damnorum teneri volumus, decernimus et declaramus, non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die octava novembris, anno millesimo quingentesimo tertio, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 8 novembris 1503, pont. anno 1.

II.

Monasterium Cassinense Ordinis S. Benedicti congregationi monachorum Sanctae Iustinae de Observantia eiusdem Ordinis unitur, et dictam congregationem Cassinensem alias Sanctae Iustinae denominari praecipitur, eique privilegia omnia communicantur.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Monasterium Cassinense, quod antea erat commendatum, hic modo Pontifex, ad maiorem regularis observantiae profectum, — 2. Unit et annectit congregationi S. Iustinae de Observantia; — 3. Congregationem Cassinensem S. Iustinae vult appellari, — 4. Firmis stantibus singulis privilegiis. — 5. Obstantibus derogat.

Iulius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Super cathedram pastoralis praeminentiae, dispositione divina, meritis licet insufficientibus, considerantes, pio ac sancto desiderio cupimus efficere ut monasteria et loca religiosa quaecumque, per nostrae

Exordium.

operationis diligentiam, gratia cooperante divina, salubriter dirigantur, et in eis regularis disciplinae norma servetur, cultus divinus augeatur, charitas vigeat, humilitas perseveret, et omnis bene vivendi modus teneatur, ut aeternae vitae praemio valeant stabiliri feliciter.

Monaster. Cassinense, quod antea erat commendatum, hic modo Pontifex, ad maiorem regularis observantiae profectum,

§ 1. Sane, monasterio Cassinense, nullo medio ad Romanam Ecclesiam pertinente, Ordinis Sancti Benedicti nullius dioecesis, quod dilectus filius noster Ioannes S. Mariae in Dominica, diaconus cardinalis, ex concessione et dispensatione apostolica in commendam nuper detinebat, commenda huiusmodi cessante, ex eo quod idem Ioannes cardinalis illi hodie in manibus nostris sponte et libere cessit; nosque cessionem ipsam duximus admittendam, verum et ultimum supradicti monasterii vacationis modum praesente pro expresso habentes, ad provisionem super ipsius monasterii regimine celerem et felicem, ne monasterium ipsum longae vacationis exponatur incommodis, paternis studiis intendentes, post deliberationem, quam desuper cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad dilectos filios monachos congregationis S. Iustinae de Padua, supradicti Ordinis, sub regulari observantia viventes, direximus oculos mentis nostrae, sperantes quod, sicut congregatio ipsa per universam Italiam, per incrementa temporum, suos palmites dilatavit, sic ubique virtutum radiis iugiter crescat, si monasterium ipsum eidem congregationi perpetuo uniretur, annecteretur, incorporaretur, vigeretque in eo regularis observantia supradicti Ordinis, monasterium ipsum regulari observantia hactenus destitutum (cum tamen caput omnium monasteriorum supradicti Ordinis existat, et in eo corpus sanctissimi Benedicti multa cum veneratione conservetur) exinde votivae reformationis susciperet incrementum, et eorundem monachorum exemplaris vita nobis, tunc in minoribus constitutis, eorum protectore, nota

Bull. Rom. Vol. V.

51

et accepta, in temporalibus et spiritualibus, speratae prosperitatis successibus gratularetur, succederetque in ea divini cultus augmentum, cum incolarum et habitatorum ac omnium animarum salute.

§ 2. Quibus omnibus, debita meditatione pensatis, monasterium praedictum, sic ut praefertur, vacans, cum illi annexis ac omnibus iuribus et pertinentiis suis, eidem congregationi per abbatem temporalem, iuxta eiusdem congregationis laudabiles ritus et mores ac regularia instituta eiusdem Ordinis, et eidem congregationi per Sedem Apostolicam concessa privilegia et indulta, perpetuis futuris temporibus duratura, ad instar aliorum monasteriorum dicti Ordinis eidem congregationi unitorum, annexorum et incorporatorum, per praesidentem congregationis huiusmodi, et definitores pro tempore existentes deputandi tenendum, regendum et gubernandum, de eorundem fratrum nostrorum consilio, apostolica auctoritate, tenore praesentium unipus, annectimus et incorporamus; ac volumus, statuimus et ordinamus illud de cetero dictae congregationis esse, ac iuxta mores, ritus et iustitia praedicta perpetuo regi et gubernari debere, licereque praesidenti et definitoribus ac congregationi praefatae, per se vel alium seu alios, regiminis et administrationis, ac bonorum omnium mobilium et immobilium dicti monasterii possessionem, vel quasi, propria auctoritate libere apprehendere ac perpetuo retinere, ac illud, ut praefertur, regere et gubernare, cuiusvis licentia super hoc minime requisita. Ac illos ex monachis dicti monasterii, qui sub dicta observantia vivere nollent, inde amovere, ac ipsi ad alia monasteria dicti Ordinis ubi benevolos invenerint receptores, sese transferendi licentiam habeant, qui tamen beneficia ecclesiastica vel alia, unde vivere, aut donec dictos benevolos invenerint receptores, monachalem portionem, et ex fructibus dicti monasterii accipiant.

Unit et annectit congreg. S. Iustinae de Observantia;

Congreg. Cassinensem S. Iustinae vult appellari,

Plenis stantibus singulis privilegiis;

Obstantibus derogat.

§ 3. Necnon congregationem ipsam, propter nomen et dignitatem monasterii huiusmodi (quod aliorum monasteriorum dicti Ordinis caput est, ut praefertur), de caetero Cassinensem congregationem, alias S. Iustinae, nuncupari debere.

§ 4. Omnibus tamen et singulis privilegiis et immunitatibus et exemptionibus, concessionibus et indultis hactenus congregationi S. Iustinae huiusmodi concessis, in suo robore et firmitate persistentibus, in omnibus et per omnia, perinde ac si huiusmodi tituli mutatio seu variatio facta non esset, et huiusmodi privilegia a principio congregationis Cassinensis, alias S. Iustinae huiusmodi specialiter et expresse concessa fuissent.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo tertio, decimo kalen. decembris, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 22 novembris 1503, pont. anno 1.

III.

Confirmatio capitulorum circa regimen et gubernationem civitatis Bononien. per legatos et gubernatorem exercen. editorum (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Ex concessione Romanorum Pontificum, legatus Bononien. eiusque locumtenentes in rebus regimen huius civitatis concernentibus consensum magistratuum eiusdem requirere debent. — 2. Oratores Bononienses huius legis vigore gesta et nonnulla capitula inde confecta confirmare petunt. — 3. Benigne annuit Iulius; — 4. Supplet defectus; — 5. Eaque servari mandat; — 6, 7. Obstantibus derogat.

Iulius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Etsi ex commissio nobis, meritis licet imparibus, pastoralis officio, teneamur

(2) Ex Regest. in Archiv. Vatic.

circa singulos christifideles nostrae curae commissos intendere, illorum tamen, qui, nobis et Romanae Ecclesiae immediate subiecti, eorum fide et eximia constantia promeruerunt ut, in praecipuos et peculiare filios eiusdem Romanae Ecclesiae recepti, sub illius et Sedis Apostolicae tutela existerent, cura propensius nos hortatur et urget ut ea, quae pro felici, pacifico et concordii regimine ipsorum eis etiam per praedecessores nostros Romanos Pontifices et Sedem eandem concessa fuerunt, etiam munimine nostro roboremus, ut illa firmitus persistent, quo fuerint saepius Sedis eiusdem protectione circumfulta.

§ 1. Dudum siquidem fel. rec. Nicolaus Papa quintus, praedecessor noster, dilectis filiis communi et populo civitatis nostrae Bononiensis, pro eorum prospero, tranquillo et felici regimine, nonnulla privilegia, gratias capitulaque concedens, et quasdam eorum petitiones admittens, inter alia voluit et ordinavit quod ex tunc de caetero futuris temporibus omnia et singula regimen civitatis praedictae quomodolibet concernentia per legatum sive gubernatorem et eorum locumtenentes pro tempore, cum consensu magistratuum deputatorum ad regimen dictae civitatis, deliberarentur et disponentur; et deinde pia me. Calixtus tertius et Pius secundus ac Paulus etiam secundus necnon Sixtus quartus ac Innocentius octavus et Alexander sextus, Romani Pontifices praedecessores nostri, praemissa eorum munimine roborarunt, prout in quibusdam supplicationibus sub capitulorum forma eidem Nicolao praedecessori, nomine antianorum communis et populi praedictorum, exhibitis, et ipsius Nicolai praedecessoris ad capitula huiusmodi responsionibus factis, ac publico instrumento super inde confecto manu quondam Petri de Noleso, eiusdem Nicolai praedecessoris secretarii; necnon Calixti, Pii ac Pauli, Sixti, Innocentii et Ale-

Ex concessione Romanor. Pontificum, legatus Bononien. eiusque locumten. in rebus regimen huius civit. concernentib. consensum magistratuum eiusdem requirere debent.

Oratores Bononienses. Iulius legis vigore gesta et nonnulla capitula inde confecta confirmare petunt.

Benigne annuit Iulius.

xandri praedecessorum praedictorum literis apostolicis, et ad capitula exhibita pro parte eorundem eidem Pio praedecessori factis per dictum Pium praedecessorem responsionibus, manu quondam Georgii Lotii dicti Pii praedecessoris annotatis, ac in registris Camerae Apostolicae registratis, quae diligenter inspicere fecimus, plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut dilecti filii magister Antonius Galeaz. Bentivolus, clericus Bononiensis, noster et dictae Sedis notarius, et Ioannes de Marsiliis, ac Hieronimus de Castro Sancti Petri, cives Bononienses et oratores communis et populi praedictorum, ad nos et Sedem praedictam specialiter destinati, post praestitam per eos nobis debitae fidelitatis et subiectionis obedientiam, nobis nuper exposuerunt quod antiani, commune et populus praefati praemissa omnia, et quae eorum vigore postmodum gesta fuerunt, desiderant, pro eorum subsistentia firmitiori, nostrae approbationis munimine solidari.

§ 3. Nos, qui praefatam communitatem et illius cives, nostros et eiusdem Romanae Ecclesiae filios peculiare, ob sinceram devotionis affectum ac fidei constantiam et integritatem, quibus nos et praefatam Ecclesiam reverentur, speciali dilectione prosequimur et paterna charitate confovemus, eorum in hac parte supplicationibus inclinati, praefatorumque praedecessorum inhaerendo vestigiis, concessionibus, gratias, ordinationes, privilegia, immunitates, capitula illa dumtaxat, quae per Nicolaum et Paulum cum additionibus in literis eius desuper confectis contentis, ac alios praedecessores praedictos signata et concessa fuerunt, iuxta concessionibus et moderationes eorundem praedecessorum, ac omnia, quae per bo. me. Angelum, tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyterum, Ioannem Baptistam Sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconum, tum dictae Sedis notarium et ci-

vitatis eiusdem gubernatorem, ac per bo. me. Franciscum Sanctae Mariae Novae, etiam diaconum, cardinales, ac nos, tunc episcopum Ostiensem, necnon dilectum filium nostrum Ascanium Mariam S. Viti in Macello Martyrum diaconum, S. R. E. vicecancellarium, ac etiam bo. me. Ioannem Sanctae Mariae in Via Lata, similiter diaconum, et Baptistam tituli Sanctorum Ioannis et Pauli presbyterum, cardinales, successive in civitate praedicta eiusdem Sedis legatos, et cuiuscumque eorum pro tempore locumtenentes; necnon venerabilem fratrem nostrum Caesarem, episcopum Ameliensem, nunc eiusdem civitatis apostolica auctoritate deputatum gubernatorem, cum his qui praefuerunt officio Sexdecim dictae civitatis, pro bono regimine eiusdem civitatis gesta et facta sunt usque in hodiernum diem, dummodo non tendant in praeiudicium Romanae Ecclesiae et ecclesiasticae libertatis ac eorum, quae eidem civitati per Sedem Apostolicam mandata fuissent; necnon omnia et singula privilegia, concessionibus et indulta a praedictis et aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, ac legatis et nunciis Apostolicae Sedis, et a quibuscumque aliis a praefata Sede potestatem habentibus, sub quacumque verborum forma concessa, et prout illa concernunt, omnia et singula in literis et scripturis desuper confectis contenta, et inde secuta quaecumque in simile praeiudicium non tendentia, auctoritate apostolica et ex nostra certa scientia, approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus, ac volumus observari, quamdiu antiani, commune et populus praefati in nostra et Romanae Ecclesiae obedientia et devotione, nostris mandatis pro tempore parendo, permanserint.

§ 4. Supplentes omnes et singulos defectus tam iuris, quam facti, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

§ 5. Ac mandantes praefato Caesari,

Supplet defectus.

Haec servari mandati; episcopo, et pro tempore existenti legato et gubernatori civitatis praedictae, necnon omnibus aliis nostris, et dictae Sedis officialibus in eadem civitate existentibus, quatenus praemissa omnia firmiter observent et faciant, quantum in eis est, ab omnibus observari.

Obstantibus derogat. § 6. Ac decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac omnibus illis, quae praedecessores praefati in dictis eorum literis voluerunt non ob stare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo tertio, pridie kalendas decembris, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 30 novembris 1503, pont. anno 1.

IV.

Contra abutentes immunitatibus ecclesiarum in regno Angliae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Nonnulli immunitate ecclesiastica abutebantur in Anglia. — 2. Nonnullis in rebus hanc immunitatem moderatur; — 3. Obstantibus derogat. — 4. Transumptorum fides. — 5. Clausulae.

Iulius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Romanum decet Pontificem taliter providere quod immunitates, quae ecclesiis, ob reverentiam divini nominis et ad praesidium innocentium, provida moderatione concessae fuerunt, malis ad peiora perpetranda audaciam non praebeant, sed illas taliter moderari, quod exinde et ecclesiis privilegia conserventur, et delinquentium effraenata temeritas compe-satur.

(1) Ex Collect. Rerum Anglic. Thomae Rymer.

§ 1. Sane, sicut accepimus, in regno Angliae saepe numero contigit quod rei vel suspecti criminis laesae maiestatis, homicidae voluntarii, publici latrones, ac itinerum et publicarum viarum effractores et insidiatores ad loca ecclesiastica, tam saecularia quam regularia, confugiunt, confidentes inter se, propter immunitatem Ecclesiae concessam, extrahi non posse; ac etiam postquam in locis praedictis sunt constituti, de novo etiam crimina ac alia similia vel peiora committere non verentur, inde exeuntes, et deinde pro eorum defensione, ne capiantur, ad dicta loca vel alia quaecumque immunitate gaudentia se retrahentes.

§ 2. Nos igitur in praemissis debite providere volentes, auctoritate apostolica, tenore praesentium statuimus et ordinamus quod deinceps, quoties contigerit in dicto regno huius criminis laesae maiestatis reos vel suspectos ad dicta loca, etiam quovis exemptionis privilegio munita, confugere, quamvis de criminibus huiusmodi aut eorum aliquo convicti non fuerint, custodes ad custodiendum illos in dictis locis, ne inde aufugiant, deputari debeant; et si dicti criminis laesae maiestatis rei vel suspecti, aut homicidae, latrones, vel itinerum et publicarum viarum effractores seu insidiatores, in dictis locis moram trahentes, vel inde exeuntes, de novo praedicta crimina, vel eorum aliqua, aut deteriora, vel alia similia committere praesumpserint, vel inde recedentes ad praedicta vel alia quaecumque loca, etiam quacumque immunitate gaudeant, confugerint, ab illis licite extrahi et iustitiae committi possint.

§ 3. Non obstantibus praemissis, ac bonae memoriae Othonis et Ottoboni, olim in dicto regno Apostolicae Sedis legatorum, in provincialibus quoque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et statutis, consue-

Nonnulli immunitate ecclesiastica abutebantur in Anglia.

Nonnulli in rebus hanc immunitatem moderantur.

Obstantibus derogat.

dictorum et etiam Ordinum, quorum illa fuerint, necnon eiusdem regni iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis ac literis apostolicis generalibus vel specialibus, etiam sub quibuscumque censuris et poenis ecclesiasticis, ipsis ecclesiis, et locis, in genere vel in specie, et sub quibusvis verborum formis et clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis concessis et concedendis impostum: quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus, pro illorum sufficienti derogatione, specialis, specifica et expressa, individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes, mentio seu quacvis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi pro sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumpt. fides.

§ 4. Verum, quia difficile foret praesentes literas ad singula quaeque loca in quibus expediens foret, deferri, volumus et praefata auctoritate decernimus quod illarum transumptis manu publici notarii inde rogati, subscriptione et sigillo alicuius personae in ecclesiastica dignitate constitutae seu curiae ecclesiasticae munitis ea prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Clausulae.

§ 5. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quarto, tertio decimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 20 maii 1504, pontif. anno 1.

V.

Damnatio simoniaca electionis Summi Pontificis Romani, cum poenarum impositione in electum eligentesque et eorum complices.

SUMMARIUM

Simonia damnabilis, — 1. Quae propterea inficit electionem Papae. — Simoniace au-

tem electus non solum habendus non est pro Papa, sed privationem incurrit cardinalitatis dignitatis et omnium beneficiorum. — 2. Haec autem electio nec per adorationem confirmari valet. — 3. Cardinalium facultas discedendi ab eius obedientia. — 4. Qui nec regimini Ecclesiae se immiscere possit. — 5. Simoniace eligentium poenae. — 6. Complicum quoque poena. — 7. Obligationum omnium simoniacarum annullatio. — 8. Cardinales non complices simoniae alium Pont. eligere, et concilium convocare possint. — 9. Clausulae derogatoriae. — 10. Cardinalium contravenientium excommunicatio. — 11. Decretum irritans. — 12. Iussio publicandi hanc bullam. — 13. Sanctio poenalis.

Iulius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum, tam divino quam humano iure, in spiritualibus praecipue, detestabiliter sit simoniae labes prohibita, et longe magis in electione Romani Pontificis vicarii Iesu Christi D. N. abominabilis sit et universalis Ecclesiae pernicioiosa.

Simonia damnabilis.

§ 1. Nos, qui regimini eiusdem universalis Ecclesiae, meritis imparibus, annuente Domino, praesidemus, cupientes, quantum cum Deo possumus in praemissis pro tantae rei necessitate ac periculi magnitudine, ut tenemur, in posterum salubriter providere, de fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium consilio et unanimi consensu, hac nostra perpetuo valitura constitutione, apostolica auctoritate et de potestatis nostrae plenitudine, statuimus, ordinamus, decernimus et definimus quod si, quod Deus pro sua clementia et in omnes ineffabili bonitate avertat, contigerit, postquam nos vel successores nostros successive ipse Deus ab huiusmodi universalis Ecclesiae regimine absolverit, humani generis inimico procurante, et ambitione vel cupiditate ad hoc inclinante, seu aliquibus de coetu cardinalium quomodolibet votum dantibus, per simoniacam haeresim, in dando, promittendo vel recipiendo pecunias, bona cuiusque generis, castra,

Quae propterea inficit electionem Papae.

officia vel beneficia, seu promissiones et obligationes, commissam, per se vel alium seu alios, quomodocumque et qualitercumque, etiam in duarum partium vel omnium cardinalium unanimi concordia, quomodolibet, etiam per viam assumptionis unanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factae, celebrari vel fieri; non solum huiusmodi electio vel assumptio eo ipso nulla existat, et nullam eidem sic electo vel assumpto administrandi in spiritualibus et temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum vel assumptum, de simoniaca labe, a quocumque cardinali, qui eidem electioni interfuerit, opponi et excipi possit, sicut de vera et indubitata haeresi, ita quod a nullo pro Romano Pontifice habeatur, quinimmo ipse sic electus a priori suo cardinalatus et alio quocumque honore, ecclesiis cathedralibus, etiam metropolitanis et patriarchalibus, monasteriis, dignitatibus et aliis quibuscumque beneficiis et pensionibus, quae tunc obtinebat in titulum vel in commendam, aut alias quomodocumque, eo ipso, absque alia declaratione, privatus existat: et idem electus, non apostolicus, sed apostaticus et tamquam simoniacus et haeresiarca et ad praedicta omnia et singula perpetuo inhabilis habeatur et sit.

§ 2. Nec huiusmodi simoniaca electio, per subsequentem ipsius inthronizationem seu temporis cursum, aut etiam omnium cardinalium adorationem seu obedientiam, ullo umquam tempore conualescat.

§ 3. Liceatque omnibus et singulis cardinalibus, etiam illis, qui huic simoniacae electioni seu assumptioni consenserint, etiam post inthronizationem et adorationem seu obedientiam, ac etiam universo clero, populo Romano necnon subditis et Sancti Angeli de Urbe ac quarumvis aliarum Romanae Ecclesiae arcium praefectis, castellanis, capitaneis et aliis officialibus, quocumque homagio seu iuramento vel cautione praestitis non obstantibus, a talis electi, etiam inthronizati, obedientia et

devotione impune et quandocumque discedere (ipsis, fidei Romanae Ecclesiae et obedientiae futuri Romani Pontificis canonice intrantis, nihilominus adstrictis permanentibus), et eum, ut magum, ethnicum, publicanum et haeresiarcham, evitare.

§ 4. Ad cuius quoque confusionem possint cardinales, qui praefatae electioni se opponere voluerint, si praesumpserint se regimini universalis Ecclesiae, praetextu talis electionis, ingerere, auxilium brachii saecularis contra eum implorare. Nec tales ab eius obedientia discedentes, tamquam tunicae Domini scissores, aliqualem, propter dictum discessum, poenarum seu censurarum ultioni subiaceant.

§ 5. Cardinales vero, qui eum sic simoniace elegerint, a suis ordinibus et etiam cardinalatus titulis et honore, ac quibuscumque patriarchalibus, archiepiscopalibus, episcopalibus et aliis praelaturis ac dignitatibus et beneficiis, quae in titulum vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quae ius tunc habebant, absque alia declaratione, privati existant, nisi ab illo penitus et cum effectu discesserint, et reliquis cardinalibus, qui huiusmodi simoniae non consenserint, infra terminum octo dierum, postquam fuerint ab eis requisiti, personaliter, si fieri poterit, alias per edictum publicum, se, absque fictione vel fraude, univerint et coniunxerint. Et tunc, si praefatis aliis cardinalibus se univerint et coniunxerint, in pristinum statum et ad pristinos honores et dignitates, etiam cardinalatus, ac ecclesias et beneficia, quibus praerant et quae obtinebant, reintegrati, rehabilitati ac restituti et repositi, ab huiusmodi simoniae labe et censuris ac poenis ecclesiasticis quibuscumque absoluti eo ipso existant.

§ 6. Mediatores vero, proxenetae, trapezitae, tam clerici quam laici, cuiuscumque dignitatis, qualitis et ordinis fuerint, etiam patriarchali, archiepiscopali vel alia saeculari, mundana sive ecclesiastica dignitate praediti, etiam quorumcumque regum

Qui nec regimini Ecclesiae se iunxit, possit.

Simoniace electionum poena.

Obligatio omnium simoniacarum annullatio.

et principum oratores vel nuncii, huius simoniacae electionis participes, sint omnibus suis ecclesiis, beneficiis, praelaturis et feudis, ac aliis quibuscumque honoribus et bonis eo ipso privati et ad similia inhabiles, ac etiam active et passive intestabiles, et eorum bona ipso facto, ad instar reorum criminum laesae maiestatis, fisco Apostolicae Sedis applicentur et devolvantur, si praedicti delinquentes ecclesiastici fuerint vel alias Romanae Ecclesiae subditi. Bona vero et feuda taliter delinquentium, non subditorum saecularium, in partibus existentia, fisco saecularis principis in cuius territorio bona sita fuerint, ipso facto similiter applicentur. Ita tamen quod, si infra tres menses a die quo notum fuerit illos simoniam commisisse vel participasse, principes dicta bona fisco suo actualiter non applicaverint, ex tunc illa fisco Ecclesiae Romanae applicata censeantur et sint eo ipso, absque aliqua similiter declaratione.

§ 7. Promissiones quoque et obligationes, sive sponsiones propterea quandocumque, etiam ante tempus dictae electionis, etiam extra personas cardinalium, per quoscumque alios quomodocumque factae, cum quavis inexcogitabili solemnitate et forma, etiam iuratae, conditionales sive eventuales et in forma excommisurarum, ex quacumque causa, etiam depositi, mutui, cambii, confessionis de receptis, donationis, arrendamenti vel venditionis, permutationis vel alterius cuiuscumque contractus, etiam in ampliori forma Camerae Apostolicae factae, sint nullae et invalidae et ad agendum inefficaces, nullusque illarum vigore cogi vel constringi possit in iudicio vel extra. Liceatque omnibus ab illis impune, absque aliquo metu sive periurii nota, recedere.

§ 8. Et insuper liceat cardinalibus, qui electioni praedictae simoniacae non interfuerint, et a praefato sic electo discesserint, adhibitis secum aliis cardinalibus, qui huiusmodi simoniacae electioni consense-

runt, et postea eisdem cardinalibus in dicta simonia non complicibus se univerint, si se cum eisdem unire voluerint, alioquin sine eis, ad alterius nihilominus Pontificis electionem, non expectata alia sententia declaratoria simoniacae electionis huiusmodi, eadem tamen praesente nostra constitutione semper in suo robore permanente, libere, alias tamen canonice devenire et concilium etiam generale indicere et convocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et praecipue fel. rec. Alexandri Papae III quae incipit, *Licet de vitanda discordia*, et aliorum Romanorum Pontificum, praedecessorum nostrorum, etiam in conciliis generalibus editis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 10. Inhibentes postremo omnibus et singulis S. R. E. cardinalibus, qui pro tempore erunt, et eorum sacro Collegio, ne, Apostolica Sede vacante, praedictis contravenire vel contra praemissa vel aliquod praemissorum statuere, disponere et ordinare vel aliquo modo facere seu attentare praesumant, quocumque exquisito colore vel causa, sub excommunicationis latae sententiae poena, quam ipso facto incurrant, et a qua non nisi per Romanum Pontificem canonice electum absolvi possint, nisi in mortis articulo.

§ 11. Decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super his vel aliquo praemissorum, a quoquam, scienter vel ignoranter, etiam per nos, contigerit attentari.

§ 12. Ut autem praesentis constitutionis, decreti, statuti, ordinationis ac inhibitionis nostrae huiusmodi tenor ad omnium notitiam deducatur, volumus praesentes literas nostras in valvis basilicae Principis Apostolorum necnon Cancellariae ac acie Campi Florae affigi, nec aliam earumdem literarum publicationis solemnitate requiri aut expectari debere, sed huiusmodi affixionem pro solenni publicatione et perpetuo robore sufficere.

Claustrae de rogatoria.

Cardinal. contraveniens. excommunicatio.

Decretum irritum.

Exissio publicandi hanc bullam.

Simoniace autem electus non solum habendus non est pro Papa, sed privationem incurrit cardinalitatis dignitatis et omnium beneficiorum.

Haec autem electio nec per adorationem confirmari valet.

Cardinalium factas discedendi ab eius obedientia.

Cardinales non complice simoniace alium Pontificem eligere, et concilium convocare possunt.

Complice quoque poena.

Sanctio poenalis.

§ 13. Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinto, decimonono kalendas februarii, pontificatus nostri anno 11.

Dat. die 14 ianuarii 1505, pont. anno 11.

VI.

Innovatio constitutionum Bonifacii VIII, Alexandri V, Pii II et Innocentii VIII, contra provisos ingerentes se in administrationibus beneficiorum, literis apostolicis non expeditis; et contra non solventes annatas Camerae Apostolicae.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Bonif. VIII iussit provisos in Curia se in beneficiorum administratione non ingerere, literis non expeditis. — 2. Alexander autem poenas eisdem infligit, nisi literas provisionis expeditent. — 3. Alias poenas statuit Pius contra non solventes annatas collectoribus Camerae Apostolicae. — 4. Aliam constitut. edidit quoque Innoc. VIII. — 5. Huiusmodi constitutiones innovat Iulius, quoad praeterita; quo vero ad praesentia et futura, moderatur. — Provisos, si intra statutum in hac constitutione terminum literas expediterint, annatasque solverint, a poenis contra eos in praefatis constitutionibus latis solvit. — 6. Eos vero, qui ultra dictum terminum annatas non solverint, beneficiorum privationi subiicit. — 7. Decretum irritans. — 8. Clausulae derogatoriae. — Mandatum publicationis.

Iulius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romani Pontificis providentia circumspecta ad ea libenter intendit, per quae animarum periculis, ecclesiarum et monasteriorum dispendiis obviatur, Cameraeque Apostolicae, cui diversa impensarum onera, pro Ecclesiae Romanae statu conservando, quotidie incumbunt, indemnitati debite provideatur.

§ 1. Dudum siquidem ad audientiam felicitis recordationis Bonifacii VIII et Alexandri V, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, deducto quod nonnulli ad patriarchales, metropolitanas et cathedrales ecclesias, monasteria et prioratus, tam regulares quam saeculares promoti, seu quibus per eosdem praedecessores seu Sedem Apostolicam, de dictis ecclesiis, monasteriis sive prioratibus hactenus quomodolibet provisum fuerat, in expeditione literarum apostolicarum super provisionibus huiusmodi negligentes existebant; quidam vero ex praedictis, quod deterius erat, absque huiusmodi literis, in suae salutis interitum, ad ecclesias, monasteria et prioratus huiusmodi, praeter et contra stylum et morem Romanae Curiae laudabiliter observatos ac etiam apostolicas prohibitiones, accedere praesumpserant; ac ecclesiarum, monasteriorum vel prioratum huiusmodi, regimini, gubernationi et administrationi se etiam ingerebant et immiscebant; ac ingerere et immiscere damnabiliter praesumebant, iidem praedecessores, cupientes huiusmodi damnis instantibus et futuris remedium adhibere opportunum, videlicet idem Bonifacius praedecessor noster, unam perpetuo valituram constitutionem, quae incipit *Iniunctae*, per quam inter alia sanxit, *Ut episcopi* etc.

§ 2. Alexander vero praedecessor memoratus, ipsius Bonifacii praedecessoris inhaerendo vestigiis, ac de consilio tunc venerabilium fratrum suorum S. R. E. cardinalium, auctoritate apostolica et ex eius certa scientia, aliam, quae incipit *Ex iniuncto*, edidit constitutionem, per quam etiam inter alia statuit et decrevit quod omnes et singuli patriarchae, archiepiscopi, episcopi, electi, administratores, commendatarii, abbates et priores huiusmodi, quibus per eum, auctoritate apostolica, hactenus de aliqua patriarchali, metropolitana vel episcopali, ecclesiis vel monasteriis, seu de prioratibus conven-

(1) Extravag. 1, *De elect.*

Bonifac. VIII iussit provisos in Curia se in beneficiorum administratione non ingerere, literis non expeditis.

Alexander autem poenas eisdem infligit, nisi literas provisionis expeditent.

tualibus, etiam in administrationem vel commendam provisum extitisset, et eorum literas, usque ad totalem expeditionem et receptionem earumdem literarum inclusive, expediri non fecissent, sub poena privationis ecclesiarum, monasteriorum et prioratum huiusmodi et omnis iuris ex provisionibus praedictis quomodolibet acquisiti (quam quemlibet negligentem incurrere voluit eo ipso, et quod ecclesias et monasteria ac prioratus negligentium praemissa ad effectum perducere, ex ea die, prout ex tunc, praefata auctoritate vacare, et Apostolicae Sedis dispositioni specialiter reservata fore decrevit et declaravit), tenerentur et deberent literas huiusmodi, super provisionibus ipsis per se vel alios, usque ad praefatam earum totalem expeditionem ac receptionem, ut praemittitur, inclusive, expediri fecisse, infra annum a data provisionis factae continue computandum. Illi vero, quibus provideri contingeret quomodolibet in futurum de ecclesiis, monasteriis aut prioratibus huiusmodi, seu aliquo eorumdem, sub poena simili, quam, ut praefertur, incurrerent, etiam infra annum a die provisionis faciendae continuo computandum, similiter tenerentur et deberent literas ipsas, etiam usque ad praedictam totalem expeditionem et receptionem inclusive, expediri fecisse. Et interim, sub eadem poena, per se vel alios, absque literis provisionis in forma, de regimine, gubernatione seu administratione, vel quasi, ecclesiarum, monasteriorum prioratumque praedictorum vel alicuius eorum, seu bonorum eorumdem, in spiritualibus vel temporalibus nullatenus se ingerere, vel aliter se immiscere, aut super his vel eorum aliquo, seu dependentibus vel connexis, iurisdictionem aliquam quomodolibet exercere praesumerent, ceterisque poenis contra praedictos, a iure vel ab homine, etiam ratione negligentiae muneris consecrationis vel benedictionis non suscepti, statutis, inflictis et alijs in suo

robore permansuris, irritum et inane censi ex ea die, si secus vel aliter super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, in posterum contingeret attentari quomodolibet.

§ 3. Successive vero, recolendae memoriae Pius Papa secundus, etiam praedecessor noster, cupiens tam saluti animarum, quam ipsius Camerae Apostolicae indemnitati salubriter providere; ac existimans eos, quos in dicta Camera deinceps pro annata beneficiorum per eos auctoritate apostolica assecutorum, obligari contingeret, infra terminos eis constitutos, omnino Camerae praedictae satisfacturos, si, ultra sententiam excommunicationis, quam, non satisfaciendo in termino sibi praefixo, ipso facto incurrerent, aliqua per eum illis poena fortior infligeretur, praemissis, ac certis alijs rationabilibus causis animum suum moventibus, per quamdam constitutionem suam, quae incipit *Romani Pontificis*, perpetuo providit, et eadem auctoritate apostolica statuit et ordinavit, ac decrevit et declaravit quod omnes et singulae obligationes, quae ex illa die, super annatis quorumcumque beneficiorum, in dicta Camera reciperentur, intelligerentur, quod obligati pro se, si infra eis praefixos terminos, Camerae collectoribus in partibus pro tempore existentibus, satisfacere defecissent, tam ipso facto, lapso eodem termino, sententiam excommunicationis incurrerent, quam beneficiis suis, pro quibus in dicta Camera se obligassent, omnino essent et censerentur privati; illi vero, qui non pro se, sed pro alijs, ut principales et privatae personae, super huiusmodi annatis se obligarent, ultra incidentiam excommunicationis sententiae praedictae, si in termino constituto dictae Camerae vel collectoribus non solvissent, ipso facto suis omnibus, quae obtinerent, beneficiis similiter intelligerentur esse privati, atque talium beneficia possent in eventum praedictum per quoscumque libere et licite impetrari.

Alias poena statuit Pius contra non solventes annatas collectoribus Camerae Apostolicae.

Aliam consti-
tut. edidit quo-
que Innoc. VIII.

§ 4. Dehinc, felicitis recordationis Inno-
centius Papa octavus, similiter praedeces-
sor noster, per quamdam suam consti-
tutionem, quae incipit *Camerae Aposto-
licae*, etc.

Huius consti-
tutionem inno-
centius, quoad
praeterita: quo
vero ad praes-
entia et futu-
ra, moderatur.

§ 5. Nos igitur cupientes ne provisio-
nes, concessionem et gratiae Apostolicae
Sedis, et praecipue quae a nobis emana-
runt et pro tempore emanabunt, diu ma-
neant in suspenso, sed perfecte ad actum,
iuxta apostolicas constitutiones, deducan-
tur; et ne ecclesiarum, monasteriorum et
praedictarum dignitatum ecclesiasticarum
praelati, seu commendatarii et admini-
stratores, absque titulo et literis aposto-
licis, in animarum suarum periculum, re-
gimini et administrationi eorumdem se
ingerere, aut alias illis immiscere prae-
sumant; ac ne Camerae Apostolicae red-
ditus minuatur, sed damnis eiusdem ob-
vietur, in praemissis omnibus providere,
praedictorum praedecessorum nostrorum
inhaerendo vestigiis, motu proprio et ex
certa scientia, constitutiones praefatas,
earum quamlibet innovantes, praesenti
constitutione perpetuo valitura declara-
mus, decernimus, statuimus et ordinamus
quod constitutiones Bonifacii, Alexandri,
Pii et Innocentii praedecessorum nostro-
rum huiusmodi, etiam quoad poenas et
censuras, etiam privationis, in eis expres-
sas, quoad futura, in omnibus et per
omnia, iuxta illarum tenores, qui omnes
inviolabiliter perpetuis futuris temporibus
observentur; quo vero ad praesentia et
praeterita, constitutiones et ordinationes
easdem moderamur sub hac forma, vide-
licet, quod, quoad patriarchas, archiepi-
scopos, episcopos, electos, administrato-
res, commendatarios, abbates, priores et
alios quoscumque, quibus auctoritate apo-
stolica, de patriarchali, metropolitana vel
cathedrali ecclesiis aut monasteriis, seu
prioratibus conventualibus, etiam in ad-
ministrationem vel commendam, hactenus
provisum extitit, et super his literas us-
que ad totalem expeditionem et receptio-

nem earundem expediri, infra terminum
in constitutione Alexandri, praedecessoris
huiusmodi, praefixum, non fecerunt; vel
etiam sine literis confirmationis, provi-
sionis vel commendae, consecrationis et
benedictionis, ecclesiarum, monasteriorum
vel prioratum administrationem accepe-
runt et illi incumbunt; vel etiam quoad
illos, qui pro annatis quorumcumque be-
neficiorum, in dicta Camera Apostolica,
se pro seipsis vel aliis, infra certum tem-
pus, pro solutione obligaverunt, et sta-
tutis terminis non solverunt, ac propterea
sententias et poenas in praemissis consti-
tutionibus et obligationibus contentas in-
currerunt; si citra montes, infra quatuor;
si ultra montes, infra octo menses, a die
publicationis praesentium in Cancellaria
Apostolica computandos, literas huius-
modi totaliter expedierint et ad se rece-
perint, et de his quae debent Camerae
praedictae satisfecerint: ex tunc (dum ta-
men per provisiones, collationes seu alias
quaslibet dispositiones de ecclesiis, mo-
nasteriis, prioratibus, dignitatibus et be-
neficiis praedictis, a praedicta Sede Apo-
stolica, vel alias a quocumque vel quo-
modocumque factas, non sit alteri, ante
datam huiusmodi constitutionis nostrae,
ius quaesitum) eo ipso ab excommunica-
tionis sententia et aliis poenis, quibus per
praedictas constitutiones vel obligationes
respective obligati essent, absoluti, et ad
beneficia quibus propterea privati essent,
plenarie restituti, auctoritate nostra cen-
seantur, perinde ac si praemissa omnia
et singula in ipsis constitutionibus con-
tenta observassent, et poenas praefatas
non incurrissent.

§ 6. Quod si praedictas literas non ex-
pedierint et illis constitutionibus non pa-
ruerint, vel in terminis ipsis non solve-
rint, poenas praedictas, etiam privationis,
eo ipso incurrere se noverint, quos etiam,
tenore praesentis constitutionis, expresse
poenis et censuris eisdem innodamus, et
privatos declaramus. Et insuper, eadem

Provisos, si in-
tra statutum in
hac constitutio-
ne terminum li-
teras expedie-
rint annatasque
solverint, a po-
enis contra eos
in praefat. con-
stitutionibus la-
tis solvit.

Eos vero, qui
ultra dict. ter-
minum annatas
non solverint,
beneficior. pri-
vationi subieci-

auctoritate apostolica statuimus et ordi-
namus quod illi, quos annatis huiusmodi
dictae Camerae teneri constiterit, etiam si
alias illas solvere nullatenus promisissent,
seu ad illarum solutionem non aliter se
specialiter obligassent, si literas hactenus
desuper apostolicas, aliqua machinatione
vel fraude adhibitis, solutione annatae,
vel obligatione in eadem Camera minime
facta recepissent (dum tamen beneficia ipsa
fuissent seu fuerint quomodolibet realiter
assecuti), ad solutionem annatae et iu-
rium praedictorum efficaciter teneantur.
Et nisi infra quatuor menses, si citra-
montani; et octo menses, si ultramontani
fuerint, a die publicationis praesentium
in Cancellaria Apostolica computandos,
de annata debita satisfecerint dictae Ca-
merae Apostolicae vel eius collectoribus,
de qua solutione appareat per instrumen-
tum publicum, lapso dicto termino, be-
neficiis, pro quibus de annata solvenda
tenentur, omnino sint et intelligantur eo
ipso privati.

Decretum irri-
tans.

§ 7. Et sic in omnibus et singulis
praemissis, etiam per quoscumque iudices,
etiam S. R. E. cardinales et Palatii Apo-
stolici auditores et alios, in Romana Curia
vel extra eam, in causis, in quavis in-
stantia, etiam per appellationem, vel alio
quovis modo, quomodocumque et quali-
tercumque pendentibus, iudicari debere;
ac irritum et inane quidquid secus super
his a quoquam, quavis auctoritate, scien-
ter vel ignoranter contigerit attentari,
perpetuo decernimus et declaramus.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 8. Non obstantibus omnibus, quae
iidem praedecessores in praefatis suis con-
stitutionibus voluerunt non ob stare, cae-
terisque contrariis quibuscumque. Ut au-
tem haec innovatio, statutum, voluntas,
decretum et ordinatio ac declaratio no-
stra ad omnium et singulorum notitiam
deducantur; nullusque possit deinceps
aliquam excusationem praetendere, aut
ignorantiam allegare, utque perpetuo firma
et illibata permaneat, auctoritate et te-

nore praedictis volumus et mandamus
ut in valvis nostrae Cancellariae tribus
vicibus, diversisque diebus, dum ipsa
Cancellaria tenebitur et donec durabit,
per aliquem ex cursoribus nostris affi-
gantur et teneantur, exindeque in libris
Cancellariae Apostolicae, ubi similia de-
scribi et registrari consueverunt, per offi-
ciales Camerae praedictae, ad quos per-
tinet, ad perpetuam rei memoriam, de-
scribantur et registrentur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,
anno Incarnationis dominicae millesimo
quingentesimo quinto, quinto kalendas
augusti, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 28 iulii 1505, pontif. anno II.

VII.

*Privilegiarum congregationis monachorum
B. Mariae Montis Oliveti, Ordinis S.
Benedicti, deputandi iudices, conserva-
tores bonorum et personarum ipsius
congregationis, eorumque conservatorum
ampla iurisdictio* (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Causae huius indulti. — 2.
Facultas et iurisdictio conservatorum Or-
dinis. — 3. Derogatio contrariorum. — 4.
Indultum eligendi conservatores. — 5. Am-
pliatio facultatis conservatorum. — 6. Fi-
des danda transumptis.

Iulius episcopus servus servorum Dei, venerabi-
libus fratribus patriarchae Aquileien., Nea-
politani., Mediolaneni., Florentini., Senen. ar-
chiepiscopis, Bononiensi. ac Eugubiniensi. episcopis,
salutem et apostolicam benedictionem.

Militanti Ecclesiae, licet immeriti, dis-
ponente Domino, praesidentes, circa cu-
ram ecclesiarum et monasteriorum omnium
solertia reddimur indefessa solliciti, ut
iuxta debitum pastoralis officii eorum oc-
curramus dispendiis, et profectibus, divina

(1) In quamplurimis tamen attendendum Con-
cil. Trid., sess. XIV, *De Reform.*, cap. 5.

Exordium.

cooperante clementia, salubriter intendamus.

Causae
indulti.

§ 1. Sane, dilectorum filiorum abbatis generalis et conventus monasterii Sanctae Mariae in Ancona, Ordinis S. Benedicti, Pientinae dioecesis, et visitorum congregationis Montis Oliveti nuncupati, et aliorum abbatum, priorum et conventuum, monasteriorum et prioratum praefati Ordinis et congregationis eiusdem conquestionem percepimus quod nonnulli archiepiscopi, episcopi alique ecclesiarum praelati et clerici ac ecclesiasticae personae tam religiosae quam saeculares, necnon duces, marchiones, comites, barones, nobiles, milites, laici, communia civitatum, universale oppidorum, castrorum, villarum et aliorum locorum, ac singulares personae civitatum et dioecesium ac aliarum partium diversarum occuparunt et occupari fecerunt castra, villas et alia loca, terras, domos, possessiones, iura, iurisdictiones, necnon census, fructus, redditus et proventus dicti et aliorum monasteriorum, religiosorum locorum, seu membrorum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, monasteriis, prioratibus et locis dicti Ordinis et illius congregationi acquisitorum seu alias annexorum, ac illis subiectorum, et ab illis dependentium: ac nonnulla alia bona mobilia et immobilia, spiritualia et temporalia, ad abbates, priores, conventus et congregationem praedictos; necnon commissos vel oblatos, et oblatas vel commissas, congregationi et membris praefatis, seu sua bona dantes, spectantia, et ea detinent indebite occupata, seu ea detinentibus praestant auxilium, consilium vel favorem; nonnulli etiam civitatum et dioecesium ac partium praedictarum, qui nomen Domini in vanum recipere non formidant, eisdem abbatibus, prioribus, conventibus, congregationi, commissis seu oblatis super praedictis castris, villis, locis aliis, terris, domibus, possessionibus, iurisdictionibus, fructibus, censibus, red-

ditibus et proventibus eorumdem, et quibuscumque aliis bonis mobilibus et immobilibus, spiritualibus et temporalibus, ac aliis rebus ad monasteria, prioratus, loca, membra et beneficia, ac abbates, conventus, congregationem, commissos seu oblatos, commissas seu oblatas huiusmodi spectantibus, multipliciter molestias et iniurias inferunt ac iacturas. Quare generalis, visitatores et alii abbates, priores et conventus ac congregatio praefati nobis humiliter supplicarunt ut, cum eis valde difficile reddatur, pro singulis querelis ad Apostolicam Sedem habere recursum, providere ipsis super hoc paterna diligentia curaremus.

§ 2. Nos igitur, adversus occupatores, detentores, praesumptores, molestatores, iniuriatores huiusmodi, illo volentes eisdem abbatibus, prioribus, conventibus et congregationi remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas et aliis aditus committendi similia praecludatur, fraternitati vestrae per apostolica scripta mandamus quatenus vos, vel sex aut quinque, seu quatuor aut tres, vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiamsi sint extra loca in quibus deputati estis conservatores et iudices, praefatis abbatibus, prioribus, conventibus et congregationi, commissis seu oblatis, efficacis defensionis praesidio assistentes, non permittatis eosdem super his et quibuscumque aliis bonis ac iuribus praesentibus et futuris, ad abbates, conventus et congregationem commissos vel commissas, seu oblatos vel oblatas, monasteria, prioratus, membra et loca praesentia et futura dictae congregationi spectantia, ab eisdem vel quibusvis aliis indebite molestari, vel eis gravamina seu damna vel iniurias irrogari, facturi dictis abbatibus, prioribus, conventibus et congregationi, commissis sive oblatis, cum ab eis vel procuratoribus suis aut eorum aliquo fueritis requisiti, de praedictis et aliis personis quibuscumque, super restitutione hu-

Facultas et iurisdictionis conservatorum Ordinis.

iusmodi castrorum, villarum, terrarum et aliorum locorum, iurisdictionum, iurium et bonorum mobilium et immobilium, reddituum quoque, proventuum ac aliorum quorumcumque bonorum praesentium et futurorum, necnon de quibuslibet molestiis et iniuriis atque damnis praesentibus et futuris in illis videlicet quae iudicialiter requirunt indaginem, summarie et de plano, sine strepitu et figura iudicii; in aliis vero, prout qualitas eorum exegerit, iustitiae complementum. Occupatores seu detentores, praesumptores, molestatores et iniuriatores huiusmodi, necnon contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis extiterint, quandoque vel quotiescumque expelierit, auctoritate nostra, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrarium.

§ 3. Non obstantibus tam felicitis recordationis Bonifacii Papae octavi, praedecessoris nostri, in quibus cavetur ne quis extra suam civitatem et dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices et conservatores a Sede deputati praedicta, extra civitatem et dioecesim in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam diaetam a fine suae dioecesis trahere praesumant, dummodo ultra tres diaetas aliquis vigore praesentium non trahatur; aut quod de aliis quam manifestis iniuriis et molestiis atque damnis, et aliis quae iudicialiter requirunt indaginem, poenis in eos, si secus egerint, et in id procurantes adiectis, conservatores se intromittant; quam Papiensi, de feriis cognoscendis primis et secundis causis in terris, locis inibi expressis ac aliis quibuscumque institutionibus a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, tam de iudicibus

delegatis et conservatoribus quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, aut aliis editis, quae vestrae possent in hac parte iurisdictioni aut potestati, eiusque libero exercitio quomodolibet obviare, necnon statutis et consuetudinibus ecclesiarum, monasteriorum, religiosorum, civitatum et aliorum locorum, iuramento, confirmatione apostolica aut quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis quibusvis Ordinibus, monasteriis, prioratibus, praepositis, praepositibus, dignitatibus et personatibus, ac administrationibus et officiis, caeterisque beneficiis ecclesiasticis, abbatibus, prioribus, praepositis et in dignitate ecclesiastica constitutis ac aliis personis quibuscumque, etiam cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis fortioribus et efficacioribus concessis, quibus, etiam si de eis specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales id importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, et in eis caveretur expresse quod in illis, non nisi sub certis inibi expressis modis et formis, aut nullatenus derogari possit, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus; seu si aliquibus communiter vel divisim a Sede praefata indultum existat quod excommunicari, suspendi vel interdicti, seu extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi ac eorum personis et Ordinibus ac nominibus propriis mentionem, et qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam praesentibus non expressam, vel totaliter non insertam, vestrae iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, et de qua cuiusque

Indultum e-
gendi conserva-
tores.

toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis.

§ 4. Caeterum volumus, et apostolica auctoritate decernimus quod omnes et singuli alii patriarchae, archiepiscopi, episcopi et alii locorum ordinarii, praesentes et futuri, eorumque pro tempore vicarii in spiritualibus generales, necnon quaecumque aliae personae in dignitate ecclesiastica constitutae, ac eorum singuli, quando et quotiens, pro parte abbatum, priorum, conventuum, congregationis, commissorum seu oblatorum, vel commissarum et oblatarum praedictorum, vel eorum alicuius, super praemissis vel eorum aliquo requisiti fuerint, ad praesentium literarum executionem procedere possint et debeant in omnibus et per omnia, perinde ac si praesentes literae etiam eis, cum clausula: quatenus ipsi omnes, vel duo aut unus eorum, specialiter directae fuissent.

Ampliatio fa-
cultatis conserva-
torum.

§ 5. Et si per summariam informationem super his per vos aut eos habendam, vobis aut eis constiterit quod ad loca, in quibus occupatores, detentores, praesumptores, molestatores, iniuriatores huiusmodi ac alios, ad quos praesentes literae pervenerint, pro tempore morari contigerit, pro monitionibus et citationibus de eis facientibus tutus non pateat accessus, nos vobis et aliis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ordinariis et personis in dignitate ecclesiastica constitutis, praedictas citationes et monitiones quaslibet per edicta publica locis affigenda publicis et partibus illis vicinis, de quibus sit verisimilis coniectura, quod ad notitiam citatorum et monitorum huiusmodi pervenire valeant, faciendi, plenam et liberam earumdem tenore praesentium concedimus facultatem. Ac volumus et praedicta auctoritate decernimus quod monitiones et citationes huiusmodi perinde arcant ipsos monitos et cita-

tos, ac si eis et specialiter et personaliter insinuatae et intimatae legitime extitissent; quod quilibet vestrum ac patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum, ordinariorum, vicariorum et personarum in dignitate praefata constitutarum praedictorum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico praepeditus; et, a data praesentium, sit vobis et ipsis et unicuique vestrum et eorum, in praemissis omnibus et eorum singulis, coeptis et non coeptis, praesentibus et futuris, perpetua potestas et iurisdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate vos et ipsi possitis, et quilibet vestrum et eorum possit in praemissis omnibus, coeptis et non coeptis, praesentibus et futuris, et pro praedictis procedere, ac si praedicta omnia et singula coram vobis seu ipsis coepta fuissent, et iurisdictio eorum et vestra ac cuiuslibet vestrum, in praemissis omnibus et singulis, per citationem vel modum alium, perpetuata, legitime extitisset.

Fides danda
transumptis.

§ 6. Et quia nihilominus difficile foret praesentes literas huiusmodi ad singula quaeque loca, in quibus de eis forsitan mentio facienda fuerat, deferre, eadem apostolica auctoritate decernimus quod earum transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, in iudicio et extra, ac ubilibet plena fides adhibeatur, et eis stent in omnibus et per omnia, perinde ac si ipsae originales literae exhiberentur et ostenderentur, constitutione apostolica super conservatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstantibus, praesentibus perpetuis futuris temporibus valituras.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDV, 8 kal. novembr., pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 25 octobris 1805, pont. anno II.

VIII.

Contra homicidas et alios capitaliter damnatos, aut sibi ius dicentes, aut cavalcata facientes etc., eorumque receptatores et fautores.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Pius II contra homicidas edidit bullam. — 2. Sixtus IV eam confirmavit. — 3. Ille Pontifex illas innovat, — 4. Extenditque ad quoscumque alios capitaliter condemnatos; — 5. Receptationem eorundem et favorem prohibet; — 6. Contravenientibus poenas infligit; — 7. Revelationem praecipit; — 8. Obstantibus derogat. — 9. Publicatio huiusce constitutionis.

Prooemium.

Iulius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum homines se invicem, quantum possunt, ratione et auxilio fovere debeant, ideo Deo et hominibus abominabiles esse viros sanguinum avidos propheta testatur, nec immerito; cum horrenda saevitia, non solum corporum, sed etiam animarum eorum, quos interimunt, si non sint armis spiritualibus, divina praeveniente gratia, praemuniti, mortem procurare noscantur, pro quibus Dominus noster Iesus Christus mortem subiit temporalem. Ad reprimendum igitur talium conatus nefarios plurimum conferre arbitantes eos, qui huiusmodi detestabile scelus patrare non expavescunt, iustitia punire, et cupientes latas pro tempore contra eos condemnationes debita executioni demandari, ea quae, pro talium condemnationum faciliiori executione et scariorum huiusmodi persecutione, a praedecessoribus nostris provide emanarunt, ut eo firmitus observentur, quo fuerint saepius apostolica auctoritate munita, libenter approbantes, munimine roboramus; ac alia pro Urbis nostrae et aliarum civitatum, terrarum et provinciarum nobis subiectarum, necnon civium et incolarum eorundem commodo, pace et tranquillitate desuper statuimus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Pius II contra homicidas edidit bullam.

Sixtus IV eam confirmavit.

Ille Pontifex illas innovat.

§ 1. Dudum siquidem per fel. record. Pium Papam secundum, praedecessorem nostrum, accepto quod, a certis annis tunc elapsis citra, in terris, locis et tenimentis R. Ecclesiae mediate vel immediate subiectis quamplura etiam ex levibus causis commissae esse reperiabantur homicidia, etc. (1).

§ 2. Et deinde piae memoriae Sixtus Papa IV, etiam praedecessor noster, accepto per eum quod in ipsius Pii praedecessoris literis contenta, a certis annis tunc elapsis citra, non fuerant observata etc., prout in singulis literis praedictis plenius continetur.

§ 3. Cum autem tempore assumptionis nostrae ad summi apostolatus apicem, propter guerras, quibus non solum civitates, terrae et loca temporali dominio eidem Romanae Ecclesiae subiecta, sed etiam tota Italia decem fere annis, magno cum omnium in eis habitantium incommodo, vexata fuerunt, in eisdem civitatibus, terris et locis, praesertim in Urbe nostra, intestina ac diuturna odia et discordias civilesque dissensiones vigere, ac furta, latrocinia, homicidia passim perpetrari cognoverimus, mente revolventes praefatum Sixtum, praedecessorem et avunculum nostrum, qui nos ad cardinalatus honorem evexit, ad decorem et venustatem Urbis praedictae et illius temporum (2) restorationem, ac personarum eiusdem Urbis, ac aliarum civitatum et locorum eidem Romanae Ecclesiae subiectorum commoda aciem suae considerationis extendisse, illius exemplo promoti, animum ad sedandum discordias et odia, tam in dicta Urbe, quam in aliis civitatibus, terris et locis dictae Ecclesiae subiectis, ad firmandam perpetuam pacem et quietem, non sine maximis animi et corporis molestiis et curis, pro subditorum nostrorum commodis applicavimus, idque opportunis iuris remediis omni studio efficere cupimus. Habita igitur super iis cum fratribus nostris S. R. E. cardinalibus de liberatione matura et de illorum consilio,

(1) Caetera legere est in Constit. VII Pii II, pag. 156. (2) Legimus templorum (R. T.).

litteras Pii et Sixti, praedecessorum praedictorum, et, prout illas concernunt, omnia et singula in dictis literis contenta, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et innovamus, et robur firmitatis perpetuae obtinere debere decernimus.

Extenditque ad quoscumque alios capitaliter condemnatos;

§ 4. Ac alias ad bannitos, exititios et rebelles aut alios, pro quocumque alio crimine capitali, a quibusvis officialibus, tam in dicta Urbe, quam extra eam et in terris eidem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, ius dicentibus pro tempore condemnatos ac brigosos nuncupatos, pacem, iuxta ordinationes dictae Urbis apostolica auctoritate approbatas, facere recusantes, necnon ius sibi met contra alios dicentes, aut cavalcatas, sine Romani Pontificis aut officialium suorum speciali licentia, facientes vel moventes, praefata auctoritate, de eorumdem fratrum consilio, extendimus.

Receptionem eorumdem et favorem prohibet;

§ 5. Ac universis et singulis, tam laicis quam ecclesiasticis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, excellentiae, dignitatis, ducibus quoque, comitibus, baronibus, domicellis, necnon communitatibus civitatum, terrarum, castrorum et aliorum quorumcumque locorum, nobis et eidem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectorum, districte praecipiendo mandamus et inhibemus, ne aliquis eorum homicidas, bannitos, exititios et rebelles, aut pro alio capitali crimine condemnatos, aut brigosos pacem facere recusantes, seu ius sibi contra alium dicentes, aut cavalcatas facientes vel moventes in eorum civitatibus, castris seu locis aliis quibuscumque recipere et retinere; seu auxilium, consilium vel favorem, directe vel indirecte, publice vel occulte, per se vel alium, praestare, aut in eorum domibus seu castris recipere et receptare praesumant.

Contravenientibus poenas indigit;

§ 6. Et si aliquis contra inhibitionem et mandatum huiusmodi, quovis modo, directe vel indirecte, de cetero venire praesumpserit, nos omnes et singulos sic contravenientes, contra quos per Pium et Six-

tum praefatos, ac alios praedecessores nostros Romanos Pontifices et Apostolicae Sedis legatos, etiam satis est debite provisum, excommunicationis maioris et anathematis sententiam, a qua non nisi a nobis vel eisdem successoribus, praeterquam in mortis articulo constituti et debita satisfactione praemissa, absolvi possint, incur-rere, eosque omnibus et singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, indultis, exemptionibus, immunitatibus realibus et personalibus, ac civitatibus, castris, terris, locis et dominiis eorum, dignitatibus et honoribus, iuribus, officiis, ac etiam feudis et concessionibus quibuscumque, quae a nobis et Romana ac quibuscumque aliis ecclesiis obtinere noscuntur, sub quacumque verborum forma et tenore, ac cum quibusvis fortissimis et insolitis clausulis, immunitatibus, exemptionibus et privilegiis, etiam praeservativis ab incursu poenae privationis ipso iure (quorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent praesentibus, pro expressis haberi volumus) eo ipso privatos et inhabiles, ac indignos ad illa et quaelibet alia in posterum obtinenda, et quoscumque actus legitimos exercendos fore nunciamus; et illa per nos et successores nostros, absque aliqua declaratione super incursu poenae privationis huiusmodi aut citatione eorum, qui privationis poenam incurrerint, facienda, aliis personis in feudum seu vicariatum aut alias, ac si per lapsum temporis concessionis aut finitam lineam ad dictam Cameram revertissent, libere concedere, ac alias de illis disponere posse decernimus et declaramus; necnon civitates, terras, castra et loca praedicta Camerae Apostolicae confiscamus, incorporamus, applicamus et appropriamus, ac confiscata, incorporata, applicata et appropriata esse, sicque contravenientes pro rebellibus eiusdem Romanae Ecclesiae haberi et censi debere volumus, eorum subditos et vassallos et arcium, civitatum, terrarum, castrorum et locorum praedictorum castellanos, a quocumque fidelitatis iura-

mento, quo ipsi essent quomodolibet adstricti, penitus absolventes; civitates quoque, terras, castra et loca praedicta, si ad eiusdem Romanae Ecclesiae obedientiam se non reduxerint, seu in praemissis quomodolibet deliquerint, et etiam quorumcumque eis consilium, auxilium vel favorem, quovis modo, directe vel indirecte, publice vel occulte praestantium, etiam quacumque ecclesiastica vel mundana, etiam si regali praefulgeant dignitate et excellentia, ut praefertur, et ad quae eos declinare contigerit, ecclesiastico subiicimus interdicto, tamdiu firmiter observando, donec ibidem fuerint, etiam per triduum post inde discessum.

Revelationem praecipit;

§ 7. Illos quoque, qui aliquem sciverint culpabilem in praedictis, et nobis vel successoribus nostris, infra trium dierum spatium, non retulerint vel alicui, per quem ad nos verbum fideliter perferatur, similes poenas incurrere volumus.

Obstantibus derogat.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque, aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et quibuscumque aliis privilegiis, indultis et literis apostolicis generalibus vel specialibus super recipiendis bannitis et homicidis ac brigosis et aliis praedictis, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis, quae, quoad hoc, cuiquam volumus nullatenus suffragari.

Publicatio huiusmodi constitutionis.

§ 9. Ut autem praesentes litterae ad omnium notitiam deducantur, volumus et mandamus illas in valvis basilicarum Principis Apostolorum et Sancti Ioannis La-

teranensis de Urbe affigi, ut ii, quos litterae ipsae concernunt, quod ad ipsos non pervenerint, aut illas ignoraverint, nullam possint excusationem praetendere vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile quod ad ipsos remaneat incognitum, quod tam patenter fuerit publicatum.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinto, quinto kalendas decembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 27 novembris 1505, pont. anno III.

IX.

Prohibitio appellandi in causis criminalibus provinciae Marchiae in Statu ecclesiastico, non facto deposito poenae pecuniariae, in qua rei condemnati sunt.

SUMMARIUM

Causae constitutionis. — 1. Constitutio — 2. Et inhibitio (de qua in rubrica). — Decretum irritans.

Iulius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Nicolao provinciae nostrae Marchiae Anconitanae thesaurario, salutem et benedictionem apostolicam.

Causae constitutionis.

Accepimus fisco Camerae Apostolicae istius nostrae provinciae damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere ex praetextu appellationum, quae in maleficiorum causis, tum ante condemnationem tum post, interponuntur, propter quas, cum aut ad Urbem aut alio causae ipsae transferuntur, indecisae et minus pro ipso fisco defensae remanent.

Constitutio

§ 1. Quamobrem, volentes damno et impunitati praedictis occurrere, tibi committimus et mandamus ut nullam in aliqua causa alicuius maleficii aut fractae pacis, induciarum vel treguae, etiamsi de

nova causa aut de habendo recursu diceret, appellationem admittas, aut admittis per aliquem iudicem vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint de poena, in qua appellans condemnatus fuerit aut foret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus et aliis praedecessorum nostrorum et nostris literis, ad quas relationem haberi volumus, plenius continetur.

Et inhibito (de qua in rubrica).

Decretum irritum.

§ 2. Inhibentes etiam praesentibus gubernatoribus, vicelegatis, locumtenentibus et aliis quibuscumque officialibus ipsius provinciae, quocumque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam in dictis causis admittere nullo modo audeant vel praesumant, nisi per te eis prius constiterit de effectuali deposito, ut praemittitur, facto. Decernentes ex nunc irritum et inane, si secus a quocumque aliquid praesumptum fuerit attentari. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 16 iunii, millesimo quingentesimo sexto, pontificatus nostri anno 3.

Dat. die 16 iunii 1506, pontif. anno III.

X.

Jurisdictio et auctoritas clericorum Rev. Cam. Apost. praesidentium aliquot ex se ipsis annis singulis transmittendi ad loca Status ecclesiastici visitanda, officialesque et alios quoscumque delinquentes coercendos.

SUMMARIUM

Proœmium. — 1. Causae ferendi decreti. — 2. Constitutio (de qua in rubrica). — 3. Facultates ad reos detegendos et puniendos necessariae. — 4. Obedientia ad hoc deputatis praestanda. — 5. Quibuscumque non obstantibus. — 6. Fides transumptorum huius bullae.

Iulius Papa II ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, ad ea libenter intendimus, per quae gregem dominicum, praesertim civitatum et locorum temporali dominio S. R. E. mediate vel immediate subiectorum, divina disponente clementia, nobis commissum, intra iustitiae trames, cum pace et iustitia gubernare, regere et ab oppressionibus liberare possumus.

Proœmium.

§ 1. Sane, fuit fide dignorum testimonio relatum quod nonnulli provinciarum, civitatum et locorum praedictorum gubernatores, locatenentes, vicelegati, thesaurarii, dohanerii, gabellarii, castellani, armorum ductores, camerarii, exactores, priores, antiani, consules, consiliarii, vicarii et ecclesiarum et piorum locorum praelati, rectores et procuratores damnorum datorum et alii cuiuscumque nominis clericalis vel saecularis auctoritatis vel iurisdictionis officiales, executores et aliae privatae personae, qui ministerio iustitiae et negotiis publicis praepositi sunt, non modo illa, ut debent, non servant et servari curant et faciunt, sed quandoque, in populorum praedictorum et fisci nostri apostolici damnum non modicum, et animarum suarum periculum et detrimentum, vel personarum acceptione, vel simoniae, odii seu amoris labe et aliis mundanis illecebris corrupti, statuta et bonas consuetudines non servando, corrumpunt; tyrannidem exercent et iustitiae ministros impediunt, iustitiam laedunt; populorum, communitatum et privatarum personarum facultates exhauriunt; et fisci introitus auferunt et in rem suam vertunt vel aliter male pertractant: ex quibus peccandi licentia crescit, et usurarii et monetarii multiplicantur; et aliqui abbates, priores, ministri seu quicumque alii monasteriorum et conventuum rectores, praepositi et gubernatores quocumque alio nomine nuncupati; et ipsi et etiam alii clerici saeculares, ecclesiarum praelati, rectores et

Causae ferendi decreti.

beneficia obtinentes suis religiosis extra monasterium morandi facultatem de facto concedunt, et aliunde ad se venientes religiosos transeuntes, contra fel. rec. Martini V, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum et nostras constitutiones, recipiunt, et beneficia, etiam saecularia et quibus cura imminet animarum, habere et tenere, etiam sine dispensatione apostolica, consentiunt et permittunt; et bona ecclesiarum, tam coniunctis et amicis quam aliis, variis fictis titulis, non iustis pretiis, alienaverunt et alienare non desistunt; et quidam alii iniquitatis filii, procurante humani generis inimico, Sedis Apostolicae vel alterius auctoritatem habentis indulgentiarum facultatem habere, vel dictae Sedis nuncios seu commissarios esse, licet falso, asserentes et fingentes, ac christifidelibus suadentes, pecunias et alia munera quaestuando extorquere, et falsi crimen committere non verentur; et, quod magis abominabile est, a casibus Sedi Apostolicae reservatis et votorum, etiam perpetuorum, et visitationis sepulchri Dominici, S. Iacobi in Compostella, S. Spiritus in Saxia et liminum Principum Apostolorum de Urbe, absolvere, et huiusmodi ac graviora peccata, praeter omnem eorum auctoritatem, remittere et super illis dispensare animasque illaqueare praesumunt.

Constitutio (de qua in rubrica).

§ 2. Nos igitur, qui inter varias curas, quibus continuo premimur, illa praecipue sollicitamur ut terrae et loca praedicta S. R. E. subiecta sub statu tranquillo et pacis amoenitate gubernentur, et ecclesiarum et locorum piorum bona non dissipentur, et christifidelium ibidem consistentium animae falsis suggestionibus non perdantur, volentes super iis, ut nobis incumbit, de opportuno remedio providere, et malorum praedictorum fomenta de medio tollere, et penitus extirpare; et quia huiusmodi crimina, inconvenientia, ex delinquentium calliditate seu aliquorum potentia, ut praedictum est, ad nos

vel ad dictam Cameram Apostolicam non deferuntur, et impunita, utpote ignota, relinquuntur; quodque occurrere non possumus praemissis, nisi aliquis nobis et S. R. E. fidus et probatus, et cui Status praedicti cura incumbat, assumatur; ac attendentes quod dilecti filii clerici Camerae Apostolicae praesidentes, quibus omnium locorum et terrarum S. R. E. in temporalibus praecipue cura imminet, et qui subditorum praedictorum et aliorum ad se recurrentium querelas audiunt et illis remedia tribuunt opportuna, provida deliberatione statuentes et ordinantes, decernimus ac perpetua inviolabili lege ordinamus et sancimus quod dicti clerici praesidentes, anno quolibet, aliquos ex eis deputent, qui ad loca praedicta se conferant, et super praemissis omnibus et singulis diligenter inquirant et investigent, et praedictorum omnium crimina et defectus audiant, et omni meliori modo reperiant, et repertos solemniter adnotatione describant, et communitatibus et particularibus personis ablata restitui faciant aut referant, et in praedicta Camera proponant, ubi, iuxta constitutiones felicis recordationis Sixti IV, praedecessoris nostri, vota reddantur, et causae huiusmodi stylo et more camerale, iustitia mediante, decidentur et terminentur, et reperi culpabiles debitis poenis plectantur, molestentur et puniantur.

§ 3. Volumus insuper quod clerici, quos, ut praemittitur, ad loca praedicta destinari contigerit, ad effectum omnia inveniendi et reperiendi, quascumque personas publicas et privatas, cuiuscumque gradus, praeminentiae, conditionis et dignitatis mundanae vel ecclesiasticae censeantur, etiam communitates, corpora, collegia, tam super facto proprio quam super testimonio ferendo, seu pro libris, scripturis et documentis ad causas praedictas facientibus, seu illas pro arbitrio dicti clerici concernentibus, edendis et exhibendis, cogere, compellere; et, si opus

Facultates ad reos deteg. et puniendos necessarias.

est, mulctare, punire, et sub poenis pecuniariis et censuris ecclesiasticis; et, si eis videbitur, per tormenta, carceres et alios legitimos modos veritatem eruere possunt, taliter quod opera tenebrarum malignantium calumniis et diabolicis versutiis non legantur, sed bene cognita funditus eradicentur.

Obedientia ad hoc deput. praestanda.

§ 4. Mandantes legatis, vicelegatis, gubernatoribus et locatenentibus, archiepiscopis, episcopis, gentium armorum capitaneis, thesaurariis, baronibus, vicariis, domicellis, marescallis, barisellis, armorum ductoribus, iudicibus, communitatibus et omnibus aliis publicis et privatis personis, quomodocumque nuncupatis, et singulis antedictis et ipsorum cuilibet, in virtute sanctae obedientiae, ut eisdem clerico praesidenti vel clericis praesidentibus, deputato, deputatis vel deputandis assistant, et omnem obedientiam exhibeant, eiusque mandata inviolabiliter observent, et ab aliis, prout iusserint seu iusserit, observari faciant, eique vel eis, de opportunis favoribus, auxiliis et praesidiis, assistant et provideant.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 5. Praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon statutis et locorum municipalibus consuetudinibus et praescriptionibus, ac quibusvis privilegiis, indultis et immunitatibus, exemptionibus, concessionibus, dispositionibus et literis, tam per quoscumque Romanos Pontifices vel Sedem Apostolicam, sub quibusvis verborum formis et clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis, irritantibusque decretis, etiam ex motu proprio et ex certa scientia, et apostolicae potestatis plenitudine, et ex quibusvis, etiam maximis et urgentissimis causis et necessitatibus, communiter vel divisim hactenus concessis, factis, confirmatis, approbatis et innovatis, nominatim, specialiter et expresse et in posterum forsitan concedendis, facien-

dis, confirmandis, approbandis et innovandis, quibus, etsi pro eorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specifica et expressa ac individua mentio habenda foret, praesentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quoad praemissa dumtaxat, harum serie, eisdem motu et scientia, specialiter et expresse derogamus, et illa nemini aliquo umquam tempore suffragari volumus et decernimus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Volumus autem quod transumpto in Camera Apostolica facto adhibeatur plena fides, quemadmodum propriis originalibus.

Fides transumpti huius bullae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesima secunda iulii, millesimo quingentesimo sexto, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 22 iulii 1506, pontif. anno III.

XL

Contra clericos et ministros Rev. Cam. Apostol., quomodolibet in contractibus rerum cameralium participantes.

SUMMARIUM

Causa huius prohibitionis. — 1. Prohibitio participandi in contractibus rerum cameralium. — 2. Poena scientium et non revelantium.

Iulius episcopus servus servorum Dei, motu proprio, etc.

Percepimus a fide dignis ac pluries informati fuimus quod in appaltu aluminum, Sanctae Cruciatæ vel concessionum dohanarum, thesaurariae ac salariae et aliarum rerum, quae per nos seu ordine nostro, per praesidem. et clericos Camerae nostrae Apostolicae conceduntur, ad nos et fiscum nostrum spectan., nonnulli se intro-

Causa huius prohibitionis.

XII.

Approbatio et institutio Ordinis Fratrum Minimorum S. Francisci de Paula, qui alias Eremitae nuncupabantur, et confirmatio unius Regulae a B. Francisco pro dictis fratribus et alterius pro sororibus et etiam pro tertiariis editae, cum plurimarum gratiarum et privilegiorum elargitione, quae propterea Mare Magnum appellatur (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — 1, 2. Sixt. IV et Innocentius Ordinem approbarunt et gratias concesserunt. — 3. Alexander VI Regulam B. Francisci in xiii capit. approbavit. — 4. Ordinisque gratias confirmavit alia bulla. — 5. Ordinum Mendicantium privilegia Sixt. IV et Innocen. VIII ac Alexand. VI ad istum Ordinem extenderunt. — 6. Alexander Regulam pro fratribus a beato Francisco reformatam et aliam pro tertiariis ab eo editam approbavit; — 7. Societatemque istorum eremitarum in Ordinem fratrum Minimorum instituit, et gratias iam concessas confirmavit; — 8. Dictamque Regulam a fratribus Minimis servari iussit; — 9. Tertiariorum quoque Regulam suscipi posse decrevit; — 10. B. Franciscum dicti Ordinis generalem correctorem declaravit; — 11. Indulgentiasque Ordini concessit; — 12. Bona omnia pie elargita retinendi facultatem dedit. — 13. Iulius B. Francisco nova condendi statuta dedit facultatem; — 14. Privilegia quatuor Ordinum Mendicantium communicavit; — 15. Eaque ad portantes habitum et famulos ac eligentes sepulturam in domibus Ordin. extendit; — 16. Clericis Ordinis ut promoverentur ad ordines concessit; — 17. Molestantes hos fratres excommunicavit; — 18. Privilegia Ordinis omnibus eius locis communicavit; — 19. Praelatos Ordinis organa eccles. benedicere posse voluit; — 20. Nova loca construendi fecit auctoritatem. — 21. Ecclesias Ordinis quisque episcopus consecrare potest, recusante ordinario, — 22. Easque praelati Ordinis benedicere, et pollutas re-

(1) Primaevam istorum fratrum institutionem, et alia quae hunc Ord. concernunt, vide sup. in const. vii Sixti IV, pag. 212; Alexan. VI, const. II, pag. 382; et constitut. xiv, pag. 380.

mittunt, immiscent et forsitan pro eorundem interesse participant, in maximum praeiudicium nostrum et rerum fiscalium, viam veritatis non agnoscentes, in eorundem evidens periculum animarum.

Prohibitio participandi in contractibus rerum cameralium

§ 1. Quare nos, super praemissis providere volentes et indemnitati nostrae consulere, motu simili et ex certa nostra scientia ac de plenitudine potestatis, per praesentes praecipimus et mandamus, sub excommunicationis latae sententiae poena, necnon privationis omnium et quoruncumque officiorum et dignitatum ac emolumentorum, ex eadem participatione vel alias quomodolibet provenientium et fisco nostro applican., ne aliqua persona dictorum clericorum et praesidentium, seu thesaurarii fiscalis pro tempore existen. et aliarum personarum, quae negotia nostra gerunt vel ministrant, cuiuscumque gradus vel dignitatis, etiam si cardinalatus existat, audeat vel praesumat, quovis colore vel causa, se intromittere aut ad partem facere, ut vulgariter dicitur, vel participare quomodolibet, aut auxilium, consilium vel favorem praestare, quod in eius seu eorundem utilitatem vel commodum quovis modo ex eisdem evenire possit, alicui vel in aliquibus personis, dum appaltus dohanæ, thesaurariae, salariae vel aliquae aliae res, quae ad Cameram nostram spectarent vel pertinerent, locata fuissent vel conductae ad vitam vel ad tempus, vel alias quovis modo datae vel concessae.

Poena scientium et non revelantium

§ 2. Mandantes propterea, sub eisdem poenis, omnibus et quibuscumque personis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, cuiuscumque conditionis existant, quae de praemissis notitiam habuerint vel ad nos vel gubernatorem nostrum pro tempore servientem, per se vel alium, significant et manifestent, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Placet, et ita motu proprio mandamus.

conciliare possunt. — 23. Fratres etiam alterius Ordinis iam recepti, in isto permaneant. — 24. Confessoremque eligant, qui eos absolvat. — 25. Privilegia Ordinis tutricibus et fundatricibus communicantur. — 26. Statuta et Correctorium Ordinis observanda. — 27. Tres Regulae a B. Francisco efformatae, et a Iulio Papa confirmatae. — 28. Quia fratres molestabantur super domo S. Ulfrani de Abbatisvilla Ambianen. diocesis. — 29. Commissum arch. Parisiensi ius suum fratribus reddere. — 30. Quaestio super solutione decimarum et quartae funeralis. — 31. Supplicatio pro parte huius Ordinis fratrum. — 32. Pontifex omnia Ordinis privilegia confirmat; — 33. Facultatem recipiendi quoscumque alios religiosos concedit. — 34. Confessionesque audiendi. — 35. Exemptionem a decimis et quarta funeralium elargitur; — 36. Privilegia data Ordini sub nomine eremitarum, concessa esse Minimis declarat; — 37. Omnes gratias quatuor Ordinum Mendicantium huic Ordini concessa esse decernit; — 38. Ordinem super eius conventibus molestari prohibet; — 39. Confluentibus sacramenta ministrari indulget; — 40. Apostatasque perquirere et punire; — 41. Indulgentias fratribus tutoribus, procuratoribus etc. elargitur; — 42. Sororibus etiam et aliis praenominatis privilegia Ordinis communicat; — 43. Contrariis derogat; — 44. Transumptis huius bullae credi iubet.

Iulius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Dudum ad sacrum Ordinem Minimorum, olim per fel. rec. Sixtum IV, Innocentium VIII et Alexandrum VI, Rom. Pontif. praedecessores nostros, salubriter approbatum, ac variis privilegiis cum Regulae approbatione multipliciter decoratum, nostrae considerationis aciem dirigimus. Dum etiam intra nostrae mentis abscondita revolvimus fructus uberes, quos, dextera Domini opitulante et Apostolica Sede benedicente, dilectus filius Franciscus de Paula, praedicti Ordinis pater ac institutor et quoad vixerit generalis corrector, exemplo B. Francisci, ardentissimus nostri Re-

demptoris imitator, in agro militantis Ecclesiae producere non desinit; ac etiam salutifera exempla atque imitanda, quibus christifideles ex eiusdem Francisci de Paula et aliorum fratrum dicti Ordinis arctissima vita, quam ipsi, ad obsequendum Altissimo, sub evangelico iugo ac humili habitu et humilitatis spiritu, spreto saeculo ac pompis eius, voluntarie assumpserunt, in perpetua Christi servitute laudes divinas die noctueque summa cum devotione Domino persolventes, quotidie inducuntur; dignum, immo debitum reputamus ut Ordo ipse apud eandem Sedem gratiam liberalitatis inveniat, et gratiae et privilegia illi quomodolibet concessa, per ipsius Sedis approbationem remaneant illaesa.

§ 1. Dudum siquidem praefato Sixto praedecessori nostro etc. (1).

§ 2. Et successive praefatus Innocentius, etiam praedecessor, per alias suas literas, in quibus literae praedicti Sixti praedecessoris de verbo ad verbum insertae fuerunt, easdem Sixti, praedecessoris huiusmodi, literas ac omnia et singula in eis contenta recensens, laudationem, confirmationem, approbationem, communionem, suppletionem, decretum, exemptionem, suspensionem, voluntatem, concessionem et indulta huiusmodi, ac prout illa concernebant, omnia et singula in eis contenta et narrata auctoritate apostolica et scientia praedictis confirmavit, approbavit, suique scripti patrocinio, cum simili defectuum suppletionem, communicavit, et voluit et dicta auctoritate decrevit quod earundem literarum suarum transumptis, manu notarii publici subscriptis et sigillo alicuius archiepiscopi vel episcopi aut alterius praefati munitis, prorsus, in iudicio et extra, fides plena adhiberetur et illis staretur in omnibus et per omnia, sicut ipsis originalibus literis adhiberetur et staretur, si forent exhibitae vel ostensae. Decrevitque irritum et inane, si secus super a quoquam,

(1) Omittitur narrativa huius bullae, quia eam habes loco citato in praeced. notula.

quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret, communiter vel divisim, attentari.

§ 3. Postmodum vero, pro parte Francisci de Paula et eremitarum praedictorum, eidem Alexandro praedecessori etiam exposito quod ipse Franciscus de Paula, habens ad id ab eodem Pyrrho archiepiscopo specialem per illius literas facultatem, per eosdem Sixtum et Innocentium praedecessores successive confirmatam et ad quaecumque loca, quae eidem congregationi donari contingeret, ampliatam, illarum vigore, pro salubri directione eremitarum societatis huiusmodi, nonnulla divini cultus augmentationem et animarum salutem vitaeque eremiticae huiusmodi perseverantiam et eorum votivae prosperitatis successus concernentia, sacris canonibus non contraria, sub Regula Ordinis fratrum Minimorum pauperum eremitarum dicti Francisci de Paula, in tredecim capitulis contenta statuerat et ordinaverat, quae voluerat et mandaverat per eiusdem societatis eremitas et fratres perpetuis futuris temporibus observari. Idem Alexander praedecessor, per aliquas suas, statuta et ordinationes huiusmodi ac omnia et singula in dictis capitulis contenta, quae tunc diligenter inspicere, ac de verbo ad verbum in dictis suis literis inseri fecit, cum suppletionem defectuum, approbavit et confirmavit.

§ 4. Praeterea, idem Alexander praedecessor, per alias suas in forma brevis literas, omnia et singula privilegia, indulgentias, immunitates, exemptiones, gratias et indulta quaecumque Francisco de Paula et eremitis huiusmodi ac eorum Ordini, domibus etiam ante erectionem huiusmodi Ordinis, dum adhuc eremitae nuncupabantur, per eosdem Sixtum et Innocentium suos, et ipsum Alexandrum nostros praedecessores, quomodocumque concessa, quae omnia et singula pro expressis haberi voluit, auctoritate apostolica praefata approbavit et perpetuae robor firmitatis eadem obtinere decrevit.

§ 5. Et quia Sixtus et Innocentius, prae-

decessores praefati, singula privilegia, exemptiones, immunitates, indulgentias et indulta quaecumque Praedicatorum, Minorum, Eremitarum Sancti Augustini ac Carmelitarum, necnon aliis Mendicantium Ordinibus et eorum cuilibet, ac illorum professoribus et domibus, ac eorum Ecclesias visitantibus quomodocumque concessa, ad Ordinem Minimorum huiusmodi extendant; idem Alexander praedecessor pariter eorum extensionem confirmavit. Et si qua indulta, privilegia et gratiae, post datam extensionis huiusmodi, a dictis praedecessoribus vel ab ipso Alexandro eisdem Ordinibus Mendicantium aut alicui eorum concessa essent, illa etiam ad eosdem eremitas et fratres et ad illorum Ordinem ac domos extendit et ampliavit, ac ipsis suffragari voluit in omnibus et per omnia, ac si pro eisdem eremitis et illorum Ordine huiusmodi emanassent.

§ 6. Et deinde, pro parte Francisci de Paula et eremitarum seu fratrum praedictorum, eidem Alexandro praedecessori similiter exposito quod ipse Franciscus de Paula tredecim capitula statutorum et ordinationum praedictorum in decem capitula reduxerat, et eorum aliqua, pro salubri directione fratrum Minimorum Ordinis huiusmodi, olim societatis dictorum eremitarum, mutaverat; aliqua etiam addiderat, quae voluerat et mandaverat per eosdem fratres deinceps perpetuis futuris temporibus, prioribus omissis, pro salubri eorum Regula teneri et observari; quodque ipse Franciscus de Paula, Regulam seu modum vivendi sui tertii Ordinis, pro utriusque sexus personis, sub eadem Regula seu modo vivendi, quae septem dumtaxat clauderetur capitulis, poenitentiam agere volentibus, per eundem Alexandrum praedecessorem benedici, approbari et confirmari cupiebat. Idem Alexander praedecessor Pyrrhi archiepiscopi, ac Sixti et Innocentii, praedecessorum praedictorum, ac suas literas praedictas, necnon omnia et singula in eis contenta; alia

Ordin. Mendicantium privilegia Sixti IV et Innoc. VIII ac Alexand. VI ad istum Ordinem extendunt.

Alexander Regulam pro fratribus a beato Francisco reformatam, et illam pro tertiaris ab eo editam approbavit.

Alexander VI Regulam beati Franc. in XIII capitulis approbavit.

Sixti IV et Innocentii Ordinem approbaverunt et gratias concesserunt.

Ordinisque gratias confirmavit alia bulla.

quoque privilegia, concessionem, immunitates, exemptiones et indulta quaecumque eisdem fratribus Minimis, ac eorum Ordini et domibus, a Sede praedicta vel eius legatis, seu alias quomodocumque facta et concessa; necnon reductionem, mutationem et alterationem dictorum decem capitulorum, seu Regulam ipsorum fratrum Minimorum, necnon Regulam seu modum vivendi tertii Ordinis pro utriusque sexus personis, et in utriusque Regulae capitulis contenta quaecumque, quae omnia diligenter inspicere, ac de verbo ad verbum inseri fecit, cum suppletionem defectuum approbavit et confirmavit.

Societatemque istorum eremitarum in Ordinem fratrum Minimorum instituit, et gratias iam concessas confirmavit;

§ 7. Et pro potiori cautela, societatem quondam eremitarum huiusmodi, Ordinem fratrum Minimorum dicti Francisci de Paula, priore cassata et omisa, sub huiusmodi nova Regula erexit, et singulas litteras praedictas ac in eis contenta quaecumque; necnon privilegia et indulgentias, tam generales quam speciales, concessionem, immunitates, exemptiones et indulta quaecumque eisdem fratribus ac eorum Ordini et domibus, a Sede praedicta vel eius legatis, seu alias quomodocumque facta et concessa, quae omnia et singula, ac si in dictis suis literis inserta forent, haberi voluit pro expressis, innovavit et de novo concessit. Ac omnia quae circa statuta et ordinationes huiusmodi confirmata, et per eundem Franciscum de Paula reducta, mutata et alterata fuerant, de novo reduxit, mutavit et alteravit.

Dictamque Regulam a fratribus Minimis observari iussit;

§ 8. Regulamque Minimorum fratrum huiusmodi sic innovatam, et Regulam seu modum vivendi tertiariorum Ordinis eiusdem laudavit, benedixit, approbavit et confirmavit. Ac voluit Regulam ipsam sic innovatam, seu contenta in dictis decem capitulis, iuxta eorum tenorem, perpetuis futuris temporibus et per Ordinis Minimorum huiusmodi fratres, qui tunc erant et pro tempore essent, eo modo pro eorum regularibus institutis custodiri.

§ 9. Regulam quoque seu modum vivendi tertiariorum huiusmodi, per quas-cumque personas utriusque sexus suscipi posse ac propria in Christo Regula et modo vivendi salutaris et commode, amplecti et observari.

Tertiariorum quoque Regulam suscipi posse decrevit;

§ 10. Ipsumque Franciscum de Paula, non tam religiosissimi Ordinis Minimorum huiusmodi primum patrem ac institutorem, quam etiam priscorum beatorum patrum fidelissimum imitorem, suarumque laudabilium institutionum diligentem innovatorem et personarum Ordinis Minimorum huiusmodi praecipuum patrem ac superiorem, et quamdiu viveret, generalem correctorem irrefragabiliter instituit, ac institutum laudavit et confirmavit.

B. Franciscum dicti Ordinis generalem correctorem declaravit;

§ 11. Ac etiam concessit et indulxit quod omnes et singuli Ordinis Minimorum huiusmodi fratres, praesentes et futuri, qui singulis quadragesimae et aliis cuiuslibet anni stationum temporibus, aliquam ipsorum ecclesiam vel aliam, in qua eos pro tempore, cum obedientiae merito fore contingeret, visitarent et inibi ante illius altare maius quinquies Orationem Dominicam et totiens Salutationem Angelicam devote recitarent, omnes ac singulas indulgentias consequerentur et consequi possent, quas temporibus huiusmodi consequuntur visitantes ecclesias stationum Urbis et alias extra illius muros pro stationibus deputatas, quasque fratres ipsi consequerentur et consequi possent, si ecclesias stationum huiusmodi temporibus personaliter visitarent.

Indulgentiam Ordini concessit;

§ 12. Instituit etiam atque ordinavit, ob sanctae vitae quadragesimalis observantiam, quod, si quis, devotionis gratia vel pietatis intuitu, perpetuas aut temporales eleemosynas Ecclesiae pauperumque fratrum Minimorum huiusmodi necessitatibus sublevandis pie legare vellent, liceret ipsis fratribus Minimis, a promissae paupertatis perfectione puritateque non recedendo, perpetuas et temporales elemo-

Bona omnia pro eleemosynis faciendam de doli;

synas huiusmodi, utensilia quoque ac oblationes quascumque, cuiuscumque etiam speciei existerent seu existere possent, quarum tamen dominium, ius et proprietatem, idem Alexander praedecessor, penes se ac Ecclesiam Romanam tunc penitus retinuit, nudo dumtaxat illarum usu fratribus Minimis huiusmodi relicto, per suos ac praefatae Sedis et eiusdem Ordinis Minimorum procuratores (ad hoc provida cura paternaque benevolentia deputandos), suo et dictae Romanae Ecclesiae nomine, ad se recipere. Ipsique procuratores eleemosynas huiusmodi fratribus ipsis Minimis, per se vel per alios, iuxta piam largientium devotionem et intentionem suamque constitutionem huiusmodi, fideliter distribuere seu distribui facere deberent. Laudavit etiam et approbavit quod, ubi perpetuae vel temporales eleemosynae huiusmodi fratribus ipsis Minimis legarentur, tunc civitatis, villae, castri, oppidi seu vici, ubi fratres Ordinis Minimorum huiusmodi loca passim habere contingeret, rectores, scabini, praesides, consules, electi, iurati aut domini de consilio vel alii officiales quovis nomine nuncupati, in primis unum vel plures recollectores eleemosynarum huiusmodi, quas fratribus ipsis Minimis, iuxta piam largientium intentionem, haberent distribui per ministerium oblatores dicti Ordinis Minimorum vel amicorum spiritualium, per fratres Ordinis Minimorum huiusmodi pro tempore conventualiter electorum, qui (dum opus foret) deponi et innovari possent, deputare. Ac de locis et domibus, quae Ordini Minimorum huiusmodi, ac illius personis et fratribus, per quoscumque christifideles ubilibet concederentur, pro fratribus Minimis unum instrumentum publicum vel plura confici facere, ac eleemosynarum huiusmodi specialem curam et sollicitudinem habere deberent. Quodque fratres ipsi Minimi, super eleemosynis huiusmodi, nullatenus cum aliquo, in iudicio vel extra illud, conten-

dere, sed potius, ut veri pacis filii et amatores, rectoribus, praesidibus, scabinis, iuratis et consilibus ceterisque officialibus praelibatis illarum curam relinquere ac, sine aliqua contentione, in Domino (qui non derelinquit sperantes in se) fiducialiter reponere, ac ostiatim mendicare haberent. Possent tamen fratres ipsi praefatos dominos de consilio et policiae gubernatores ceterosque officarios, ad eleemosynas huiusmodi colligendas deputatos seu deputandos, benigne monere ut eis legatas eleemosynas huiusmodi, pro animarum suarum exoneratione, animarumque dictorum legantium salute, iuxta piam legantium huiusmodi deliberationem et intentionem, sibi fideliter impenderent. Quodque eleemosynae huiusmodi scripto redigi et fratribus ipsis Minimis capitulariter declarari; ac scripto taliter redactae seu redigendae infra cuiuslibet conventus Ordinis Minimorum huiusmodi quamlibet conventualem arcam quatuor clavibus claudendam reponi, ac per Ordinis Minimorum huiusmodi oblatores vel amicorum spiritualium ministerium, in Ordinis huiusmodi ecclesiarum et fratrum usus converteri. Et postquam fratribus ipsis Minimis de sibi requisitis vestimentis ac vitae necessariis ceterisque praecursis rationabiliter provisum foret, si adhuc ex perpetuis vel temporalibus eleemosynis huiusmodi aliqua superesset, illa charitative per rectores, scabinos, consules, electos ceterosque officarios praefatos, de capituli localis scientia et consensu, in pias causas erogari deberent. Et ipsis fratribus Minimis ac eorum ecclesiis, ut praefertur, competenter proviso, perpetuas aut temporales eleemosynas huiusmodi ullatenus procurare, vel iam procuratas augere eis minime liceret. Si tamen illae fratribus ipsis Minimis ultro largirentur, illarum census, per rectores, scabinos, iuratos et electos ceterosque officarios praefatos, in pias causas similiter distribui deberent. Ipsique fratres Or-

dis Minimorum huiusmodi, in qualibet ipsorum ecclesia, tam constructa quam construenda, cippum seu truncum, ad quotidianas devotorum eleemosynas commodè reponendas, utique habere possent.

Julius B. Franciscus nova condendi statut. de dit facultatem;
 § 13. Et deinde, pro parte praefati Francisci de Paula nobis exposito quod, licet olim per praefatum Alexandrum praedecessorem, fratrum Ordinis Minimorum huiusmodi propria Regula approbata, et per eum ac Sedem praedictam confirmata fuisset; tamen pro salubriori dictae Regulae conservatione, ac ut illa melius et facilius ab eius professoribus, tunc et pro tempore in dicto Ordine degentibus, observari posset, cupiebat idem Franciscus de Paula nonnullas ordinationes et statuta salubria facere, quae fratres dictum Ordinem Minimorum professi servare, et secundum quae contra illa venientes seu facientes, licet alias peccatum secundum praecepta Ecclesiae committere non viderentur, poena corporali seu temporali, in eisdem statutis contenta, per eorum superiores puniri valerent. Quodque, licet alias per Sixtum et Innocentium ac Alexandrum, praedecessores praefatos, eisdem fratribus Minimis, quod, omnibus et singulis privilegiis, gratiis, indultis, immunitatibus, libertatibus et exemptionibus, quibus quatuor Mendicantium Ordines ac illorum personae utebantur et gaudebant, seu uti et gaudere valerent, concessum ac indultum fuisset; nihilominus tamen, eo quod dicti fratres Minimi privilegia et indulta huiusmodi originaliter non habebant, ac de illis fidem facere non poterant, et etiam quia illa per nos adhuc confirmata non fuerant, aliqui partim scrupulosa conscientia, et partim invidia moti, fratres Minimos huiusmodi eisdem privilegiis et gratiis gaudere non debere asseriebant; quo fiebat ut ipsi fratres Minimi eisdem privilegiis et indultis uti posse non sperabant, nisi eis per nos desuper opportune provideretur. Nos per reliquas

nostras literas eidem Francisco de Paula, quascumque ordinationes et statuta salubria et honesta, sacris canonibus non contraria, in perpetuum valitura, quae dicti fratres Minimi servare, ac secundum quae vivere tenerentur, et contra illa venientes seu facientes, licet alias peccatum, iuxta praecepta huiusmodi, committere non viderentur, poena corporali seu temporali, in eisdem statutis contenta per eorum superiores mulctari possent, condendi et faciendi plenam et liberam, praefata apostolica auctoritate, licentiam indulsumus et facultatem.

§ 14. Ac omnia et singula privilegia, gratias, concessionibus, immunitates, libertates, exemptiones ac indulta praedicta, quibus praefati quatuor Mendicantium Ordines et illorum personae in genere utebantur, potiebantur et gaudebant, seu uti, potiri et gaudere poterant quomodolibet in futurum, Ordini Minimorum ac illius personis et fratribus huiusmodi concessimus, ac ut illis Ordo Minimorum et illius personae et fratres huiusmodi uterentur, potirentur, gauderent, ac uti, potiri et gaudere libere ac licite valerent, approbavimus, et nostri scripti patrocini communicavimus. Dictisque fratribus Minimis, ut de dictis privilegiis et indultis fidem facere possent, quod, sumpta ex Camera Apostolica super singulis privilegiis, concessionibus, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus et indultis huiusmodi, praefatis quatuor Mendicantium Ordinibus per quoscumque Romanos Pontifices et Sedem praefatam concessis ac in posterum concedendis, habere; et illa et literas apostolicas eas et ea quomodolibet concernentia, necnon literas nostras huiusmodi, per ipsius Camerae auditorem et quoscumque iudices ordinarios rite transumptari et authenticari facere libere ac licite valerent; et postquam transumptata et authenticata forent, illis ac nostris et aliis literis huiusmodi super dictis privilegiis, concessionibus, gratiis,

Privileg. quatuor Ord. Mendicantium communicavit.

immunitatibus, exemptionibus, libertatibus et indultis, ad instantiam quatuor Ordinum Mendicantium et personarum ac fratrum eorumdem aut aliquorum ex eis iam rite factis et transumptatis, ea prorsus fides adhiberetur, ubicumque forent exhibita vel ostensa, ac si nostrae etiam aliae literae huiusmodi tunc exhiberentur; ac si privilegia, concessionibus, gratiae, immunitates, libertates, exemptiones et indulta praefata, Ordini Minimorum ac illius personis et fratribus huiusmodi concessa, et in eis Ordo Minimorum ac illius fratres et personae huiusmodi specialiter et nominatim expressae fuissent ac pro eis principaliter emanassent.

Eaque ad portantes habitum et famulos ac eligentes sepulturam in domibus Ordinis extendit.

§ 15. Quodque de caetero famuli domorum Ordinis Minimorum huiusmodi, necnon caeteri eiusdem Ordinis habitum portantes, et in articulo mortis in dictis domibus sepulturam eligentes, omnibus et singulis privilegiis Ordini Minimorum huiusmodi quomodolibet concessis gaudere libere ac licite valerent indulsumus.

Clericis Ordinis ut promoverentur ad ordines concessis;

§ 16. Ac quod fratres Ordinis Minimorum huiusmodi in vigesimo secundo suae aetatis anno, tunc et pro tempore constituti, ad presbyteratus ordinem, alias tamen rite se promoveri facere libere possent.

Molestant. hos fratres excommunicavit;

§ 17. Necnon omnes et singulae personae, cuiuscumque status, nobilitatis et conditionis forent, quae in causis eorumdem fratrum Minimorum se immiscerent, aut in ipsos fratres Minimos manus iniicerent violentas, vel alias eos molestarent aut inquietarent, vel eorum bona auferrent, excommunicationis sententiam eo ipso incurrerent, prout aliis fratribus Mendicantibus erat concessum.

Privilegia Ordinis omnibus eius locis communicavit.

§ 18. Ac omnia et singula privilegia, indulta, gratiae, facultates ac indulgentiae, uni aut pluribus domibus dicti Ordinis Minimorum, in genere, per eundem Sixtum praedecessorem concessa et posterum concedenda, omnibus et singulis

aliis domibus et fratribus Ordinis Minimorum huiusmodi essent et intelligerentur esse concessa.

§ 19. Quodque generalis necnon provinciales et eorum vicarii eiusdem Ordinis Minimorum corporalia et alia ornamenta ecclesiastica suorum locorum ac domorum, praeter calices et patenas, benedicere valerent, concessimus, statuimus et ordinavimus.

Praelatos Ordinis ornamenta eocl. benedicere posse voluit;

§ 20. Et successive pro parte praefati Francisci de Paula nobis etiam exposito quod, licet olim Sixtus et Innocentius, praedecessores praefati, Francisco de Paula et aliis personis ac fratribus Ordinis Minimorum huiusmodi per eorum literas specialem facultatem concessissent recipiendi ecclesias, oratoria et loca, cuiusvis etiam superioris licentia minime requisita, pro perpetuis usu et habitatione fratrum dicti Ordinis Minimorum, et concessionis huiusmodi vigore, a triennio citra, nonnulli Ordinis Minimorum huiusmodi fratres in dioecesi Ispalensi degentes, a dilecto filio, nobili viro, moderno duce, et dilecta in Christo filia, nobili muliere, moderna ducissa de Medina Coeli, aliisque devotis personis in dicta dioecesi Ispalensi degentibus, certum locum eis oblatum receperant, et inibi unam domum cum ecclesia et aliis officinis necessariis, sub invocatione Sanctae Mariae de Victoria Portus Beatae Mariae, ducis ac ducissae et aliarum devotarum personarum huiusmodi eleemosynis adiuti, construi et aedificari fecissent, ac domum ipsam per biennium pacifice inhabitassent, die noctuque Altissimo serviendo inibi. Quia tamen tunc, ab anno circa, fratres ipsi in eadem domo habitantes et Domino taliter servientes, per venerabilem fratrem nostrum, modernum archiepiscopum Ispalensem et eius officialem impedimenta plurima habuerant, ita quod ipse officialis quibuscumque christifidelibus, sub poena excommunicationis, ne ecclesiam et domum ultimo dictas, pro audiendis eorum-

Novi loca construere fecit auctoritatem.

dem fratrum missis et praedicationibus, devotionis gratia, confluerent, per suas certi tenoris literas valvis dictae ecclesiae affixas, prohibuerat, dictisque fratribus impedimenta et incommoda plurima intulerat; ita etiam quod praefatus archiepiscopus praedictam ecclesiam S. Mariae de Victoria benedicere et consecrare noluerat, neque per alium benedici seu consecrari permiserat. Nos, Francisco de Paula et aliis fratribus Ordinis Minimorum huiusmodi, omnia et singula oratoria, ecclesias, domos et loca eisdem Francisco de Paula et fratribus in posterum concedenda recipere, et illa ac praedictam de Victoria et alias domus seu ecclesias, loca et oratoria quaecumque, eatenus ubilibet recepta, pro eorum perpetuis usu et habitatione, vigore concessionis Sixti et Innocentii, praedecessorum praedictorum, retinere, construere et aedificare seu construere facere, absque alia desuper facienda nova concessione apostolica. Et quod deinceps Ordinis Minimorum huiusmodi conservatores, quotiens opus foret, eidem Ordini Minimorum ac illius personis et fratribus, in praemissis, efficacis defensionis praesidio assistentes, ne dictus archiepiscopus seu eius officialis, aut alii quicumque, cuiuscumque etiam nobilitatis aut dignitatis existerent, Ordinis Minimorum huiusmodi fratres, neque in dicta dioecesi Ispalensi, neque aliqui (1) in aliquo damnificare, molestare, perturbare nec inquietare ullatenus auderent, sub excommunicationis latae sententiae poena, inhibere possent.

Ecclesias Ordinis quicquid e-
piscopus conse-
crare potest, re-
cusante ordina-
rio.

§ 21. Quodque Ordinis Minimorum huiusmodi fratres, tunc et pro tempore existentes, praedictam ecclesiam S. Mariae de Victoria, et generaliter omnes et singulas alias eiusdem Ordinis Minimorum ecclesias et oratoria quaecumque recepta et recipienda, nondum consecratas seu consecrata, facta prius requisitione ab episcopis locorum, eisdemque recusantibus vel negligentibus, per quemlibet alium

(1) Leg. f. *alibi*, loco *aliqui* (n. r.).

catholicum episcopum, gratiam et communionem dictae Sedis habentem, consecrari facere.

§ 22. Ac quod ipsius Ordinis Minimorum generalis et vigiles ac provinciales eorumque vicesgerentes, omnes et singulas eisdem Ordinis Minimorum ecclesias, coemeteria, capitula et oratoria tam in dicta dioecesi Ispalensi quam ubicumque receptas seu recepta, et recipiendas seu recipienda, solemniter benedictione benedicere: ac etiam illas seu illa et earum quamlibet sanguinis sive seminis effusione, sive alias quomodocumque pollutas sive polluta, quotiens opus foret, aqua tamen prius per aliquem catholicum antistitem, ut moris est, benedicta, reconciliare.

§ 23. Ac quod alterius cuiusvis Ordinis fratres quicumque in dicto Ordine Minimorum, etiam prius non petita, aut, non eo quo decet modo, petita licentia, iam recepti, absque alia provisione apostolica, perpetuo in ipso Ordine Minimorum stare et permanere.

§ 24. Ac idoneum confessorem, qui eos a quacumque excommunicationis sententia, quam propterea incurrissent, apostolica auctoritate absolveret, secumque super irregularitate eadem de causa contracta dispensaret, sibi eligere possent.

§ 25. Quodque singulae Ordinis Minimorum huiusmodi tutrices, prout ipsius Ordinis fundatrices, et cum eorum utriusque sexus liberis procreatis et procreandis, omnibus ac singulis eiusdem Ordinis Minimorum privilegiis, gratiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, indultis, concessionibus et indulgentiis uti, potiri et gaudere libere ac licite valerent, licentiam et facultatem concessimus pariter et indulgimus.

§ 26. Postmodum vero, pro parte eiusdem Francisci de Paula similiter nobis exposito quod ipse, postquam praefatus Alexander, praedecessor, Sixti et Inno-

(1) Vide Concil. Trid. *De Reform.*, sess. xxiv, cap. 11.

Easque prae-
lati Ordin. be-
nedicere, et pollu-
tas reconciliare
possunt.

Fratr. etiam al-
terius Ord. iam
recepti, in isto
permaneat.

Confessoremq.
eligant qui eos
absolvat.

Privilegia Or-
dinis, tutricibus
et fundatricibus
commune. 1

Statuta et Cor-
rectorium Or-
dinis observan-
di.

centii praedecessorum vestigiis inhaerendo, sibi ut nonnulla sui Ordinis Minimorum statuta componere, ac illa in melius emendare posset, licentiam concesserat, una cum aliquibus eiusdem Ordinis Minimorum patribus, statuta ipsa composuerat ac illa in melius emendaverat. Illaque Correctorium fratrum Minimorum perpetuo nuncupari et per eosdem fratres Minimos perpetuis futuris temporibus observari, ac per nos benedici, approbati et confirmari desiderabat. Nos, per alias nostras, Correctorium ipsum, quod tunc diligenter inspicere, et de verbo ad verbum inseri fecimus, approbavimus et confirmavimus, ac nostri scripti patrocinio, communivimus, illudque per omnes Ordinis Minimorum huiusmodi fratres praesentes ac futuros, pro suo salubri Correctorio, perpetuis futuris temporibus teneri et observari, ipsumque perpetuo Correctorium fratrum Ordinis Minimorum dicti Francisci de Paula nuncupari ac intitulari debere decrevimus et mandavimus.

Tres Regulae a
B. Francisco ef-
formatae, et a
Iulio Papa con-
firmatae.

§ 27. Successive autem pro parte praefati Francisci de Paula etiam nobis exposito quod, licet alias, ipse dictum Ordinem Minimorum instituisset, ac decem secundum quae fratres eiusdem Ordinis; septem vero, secundum quae utriusque sexus fideles, Tertiarii nuncupati, vivere deberent, capitula Regulam et modum vivendi concernentia edidisset; illaque per praefatum Alexandrum praedecessorem, de venerabilium fratrum suorum S. R. E. cardinalium consilio, de quorum numero tunc eramus, licet absentes, confirmari obtinisset: quia tamen per illa Ordini Minimorum huiusmodi et illius personarum directioni non satis videbatur esse consultum, idem Franciscus de Paula, cum nonnullis eiusdem Ordinis fratribus, capitulis praedictis diligenter examinatis, ex novis et emergentibus causis, nonnulla mutanda seu moderanda et emendanda fore prospiciens, ea in melius moderaverat, mutaverat, emendaverat et reforma-

verat; ac sororum eiusdem Ordinis Regulam, ad instar Regulae fratrum Minimorum huiusmodi, in decem capitulis redactam, de novo ediderat et instituerat; quibus sic redactis, ampliatis, et quae superflua erant rescatis, ac aliis de novo editis, ipse Franciscus de Paula tres Regulas et capitula huiusmodi voluerat et mandaverat per singulas dicti Ordinis Minimorum personas praesentes et futuras, prout eis respective adaptabantur, pro suis salutaribus Regulis perpetuis futuris temporibus teneri et observari; ac earumdem primam, fratrum Ordinis Minimorum, velut antea; secundam vero, sororum etiam dicti Ordinis Minimorum; tertiam autem, utriusque sexus fidelium, similiter Ordinis Minimorum huiusmodi Regulas irrefragabiliter appellari, ac per nos benedici, approbati et confirmari cupiebat: nos, per reliquas nostras, Regulas ac statuta et ordinationes, necnon capitula huiusmodi sic mutata, moderata, ampliata et reformatas, quae tunc diligenter inspicere ac de verbo ad verbum inseri fecimus, cum defectuum suppletionem approbavimus et confirmavimus; ac pro potiori cautela, ea omnia, quae per Franciscum de Paula statuta et ordinata ac emendata fuerant, de novo, eisdem modo et forma, statuimus et ordinavimus ac volumus, iuxta eorum seriem et continentiam, ab ipsorum professoribus, qui tunc erant et pro tempore essent, perpetuis futuris temporibus, pro eorum regularibus institutis, prout ipsis respective adaptabantur, inviolabiliter observari. Dictarumque trium Regularum, primam, fratrum Ordinis Minimorum, velut antea; secundam vero, sororum etiam eiusdem Ordinis Minimorum; tertiam autem, utriusque sexus fidelium, similiter Ordinis Minimorum huiusmodi Regulas; ipsumque Ordinem, Minimorum Ordinem perpetuo irrefragabiliter nuncupari.

§ 28. Et deinde, pro parte Francisci de Paula et aliorum fratrum Ordinis Minimorum huiusmodi, nobis etiam exposito quod,

Quia fratre mo-
lestabantur su-
per Iulio S. C.

frani de Abbatisvilla Ambianensis dioecesis,

licet olim praefatus Sixtus praedecessor eis concessisset quod, in quocumque loco et dioecesi, ecclesias et oratoria recipere possint, ac concessionis huiusmodi vigore quamdam domum d. Ordinis Minimorum per dilectum filium modernum dominum de Rambures, infra limites ecclesiae S. Ulfrani de Abbatisvilla Ambianensis dioecesis fundatam et constructam, ac eisdem Francisco de Paula et fratribus, pro eorum perpetuis usu et habitatione, concessam recepissent, inibique per triennium et ultra vixissent, die noctuque Domino famulantes, ac in humilitatis spiritu vota sua persolventes; quia tamen dilecti filii, decanus et capitulum dictae ecclesiae S. Ulfrani, praetextu quarundam literarum piae memoriae Urbani Papae V, etiam praedecessoris nostri, eis concessarum, quibus inhibuerat ne aliqui regulares vel saeculares infra fines parochiae dictae ecclesiae S. Ulfrani possent ecclesiam vel oratorium de novo construere, sine eorum consensu et dioecesanis episcopi licentia speciali (salvis tamen privilegiis Pontificum Romanorum), Franciscum de Paula et fratres Ordinis Minimorum huiusmodi, quo minus praefatam domum de Abbatisvilla pacifice possidere valerent, diversimode molestare praesumebant; ipsique necnon tunc rector parochialis ecclesiae S. Aegidii, etiam de Abbatisvilla dictae Ambianensis dioecesis, corpora defunctorum, qui apud ecclesiam domus Abbatisvillae huiusmodi suam elegerant sepulturam, ad eorum ecclesias deferre et in eis sepelire non verebantur, in animarum suarum periculum ac privilegiorum Ordini Minimorum ac illius personis et fratribus huiusmodi concessorum non modicum praeiudicium et gravamen.

Commissum archiep. Parisiensis suum fratribus reddere.

§ 29. Nos venerabili fratri nostro moderno episcopo Parisiensi, per aliquas nostras in forma brevis literas mandavimus quatenus Francisco de Paula et aliis fratribus Ordinis Minimorum huiusmodi, quod omnia et singula oratoria, ecclesias, domos et loca eis in posterum concedenda reci-

pere, ac dictam de Abbatisvilla et alias domos seu ecclesias et oratoria, eatenus per eos recepta, pro eorum perpetuis usu et habitatione, vigore concessionis Sixti et Innocentii, praedecessorum praedictorum, retinere, absque alia nova desuper facienda concessione apostolica, possent et valerent. Ac quod ipse episcopus Parisiensis dicti Ordinis Minimorum conservator esset, et quoties opus foret, Ordini Minimorum ac illius personis et fratribus huiusmodi, in praemissis, efficacis defensionis praesidio assisteret, et non permetteret quod decanus et capitulum, aut eorum officialis, aut rector ecclesiae Sancti Aegidii huiusmodi, aut alii quicumque, cuiuscumque etiam nobilitatis existerent, fratres Ordinis Minimorum huiusmodi, tam in dicta dioecesi Ambianensi quam alibi, in aliquo damificare, molestare, perturbare aut inquietare ullatenus auderent. Quinimmo corpora quorumcumque defunctorum, qui in ecclesia domus de Abbatisvilla huiusmodi in eorum vita sepeliri elegerant, cum relictis fratribus domus de Abbatisvilla huiusmodi factis, integraliter restituerent; nec ipsi neque alii praedictos et quoscumque alios fratres Ordinis Minimorum huiusmodi, de cetero super sepulturis et corporibus illorum, qui in dictae domus de Abbatisvilla et aliis eiusdem Ordinis Minimorum ecclesiis elegerant pro tempore sepeliri, impedire praesumerent, sub excommunicationis latae sententiae poena, inhiberet: ac ecclesias Sancti Ulfrani et S. Aegidii huiusmodi, necnon alias (ad quas corpora defunctorum, qui in dictae domus de Abbatisvilla et aliis Ordinis Minimorum huiusmodi ecclesiis, iuxta ordinationem ipsorum defunctorum, sepeliri deberent, deferrentur) ecclesiastico supponeret interdicto. Necnon corpora ipsa eisdem fratribus Minimorum in dicta de Abbatisvilla et aliis ceterarum domorum Ordinis Minimorum huiusmodi ecclesiis restituerent praefata apostolica auctoritate decerneret, ac desuper statueret et ordinaret, prout in singulis literis praedictis plenius continetur.

Quaestio super solutione decimarum et quartae funeralis(1).

§ 30. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dicti Francisci de Paula petitio continebat, a certo tempore citra, quaedam domus suorum secundi Ordinis Minimorum huiusmodi in regno Hispaniae, eum ecclesia, campanili, campana, dormitorio, hortis, hortalicis et aliis necessariis officinis constructa et aedificata, ac per illius sorores iam per triennium vel circa inibi, iuxta Regulam per praefatum Franciscum de Paula pro eis institutam, aut saltem iuxta Regulam huiusmodi principaliora, sancte ac laudabiliter viventes inhabitata fuit. Et licet, iuxta privilegia, exemptiones, immunitates et indulta quaecumque singulis Mendicantium Ordinibus et illorum professoribus ac domibus et eorum ecclesiis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores ac Sedem huiusmodi quomodocumque concessa, sit unicuique liberum in ecclesiis dictorum Ordinum suam eligere sepulturam; ac fratres Mendicantium Ordinum huiusmodi, de funeralibus quartam funeralem rectoribus parochialium ecclesiarum, in quarum parochiis sepulturam huiusmodi eligentes debebant; et de fructibus bonorum immobilium quae, iuxta dicta privilegia, possidere et tenere possunt, decimas aut oblationes aliquas, etiam ex novalibusolvere minime teneantur; ipsorumque quatuor Ordinum Mendicantium privilegia ad Ordinem Minimorum huiusmodi ac illius professores et domos ac eorum ecclesias, per praefatos praedecessores et Sedem praedictam, extensa et ampliata fuerint, et propterea fratres Ordinis Minimorum huiusmodi dictis privilegiis gaudere et a quartae funeralis et decimarum praedictarum solutione immunes esse debeant; et tamen nonnullae ecclesiasticae personae, praesertim in partibus Gallicanis, contra privilegia huiusmodi venire non formidantes, Francisco de Paula et aliis fratribus Ordinis Minimorum huiusmodi, super his plurimas molestias, impedimenta et incommoda inferre, aliquando etiam armata manu, per

(1) Quoad haec vide Concil. Trid., sess. xxv, De Reform., c. 13 (R. T.).

se vel per alias personas, herbarum et fructuum in hortis domorum Ordinis Minimorum huiusmodi excrecentium decimas violenter capere atque exigere; nonnumquam vero, dum corpora defunctorum ad ecclesias domorum Ordinis Minimorum huiusmodi inhumanda cum intorticiis et aliis luminaribus deferuntur, intorticia et luminaria huiusmodi, etiam in dictis ecclesiis ac earum coemeteriis violenter auferre, et corpora ipsa sic inhumanda, etiam ante ipsorum inhumationem, inibi sine luminaribus relinquere, super funeralibus et decimis, necnon oblationibus fratribus Ordinis Minimorum huiusmodi factis plurima incommoda inferre praesumunt.

§ 31. Pro parte praefati Francisci de Paula, nobis fuit humiliter supplicatum ut sibi, quod dicti Ordinis Minimorum fratres pro tempore existentes, de hortis ac virgultis et aliis bonis Ordinis Minimorum huiusmodi, domibus et illarum ecclesiis pro tempore relictis, ac super luminaribus et aliis rebus divino cultui pro tempore dedicatis, decimas aut oblationes aliquas, et ex novalibus vel quartam ex funeralibusolvere minime teneantur; nec ad id a quoquam quomodolibet valeant coartari, concedere et indulgere; ac omnibus et singulis, tam Pyrrhi archiepiscopi quam Goffredi episcopi S. Marci et Syxti ac Innocentii necnon Alexandri praedecessorum praedictorum ac nostris literis praedictis, necnon privilegiis, indulgentiis, exemptionibus, libertatibus, indultis, facultatibus, immunitatibus, favoribus et gratiis quibuscumque in eis concessis, sub quovis nomine ac titulo, Ordini Minimorum huiusmodi ac illius personis et domibus quomodolibet concessis, robur apostolicae approbationis adicere, illaque omnia et singula, ac etiam nonnulla alia de novo ad Ordinem Minimorum huiusmodi ac illius personas et fratres, ac eorum ecclesias et domos constructas et construendas sub Minimorum nomine, nec non et ad dictam iam constructam et ad omnes alias ecclesias et domos suorum Ordinis Minimorum ubi-

Supplicatio pro parte huius Ordinis fratrum.

libet construendas et aedificandas extendere et ampliare, ac alias Ordini Minimorum huiusmodi in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

Pontifex omnia
Ord. privilegia
confirmat.

§ 32. Nos igitur, qui regularem observantiam in locis religiosis vigere et augeri, ac religiosarum personarum, praesertim sub humili habitu in humilitatis spiritu Deo servientium commodum et tranquillitatem intensius desideramus affectibus, eundem Franciscum de Paula a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, huiusmodi supplicationibus inclinati, Pyrrhi archiepiscopi et Goffredi episcopi Sancti Marci, ac Sixti et Innocentii necnon Alexandri, praedecessorum praedictorum, ac nostras praefatas literas, necnon omnia et singula in eis contenta, auctoritate apostolica praefata, tenore praesentium approbamus, innovamus, et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus. Illaque omnia et singula Francisco de Paula, et alii Ordinis Minimorum huiusmodi fratribus et personis, ac illorum ecclesiis, domibus et locis constructis et construendis, sub Minimorum nomine et auctoritate et tenore praemissis, de novo concedimus et indulgemus.

Facultatem recipiendi quoscumque alios relig. concedit.

§ 33. Ac pro potiori cautela, omnia et singula in dictis literis quomodolibet contenta et, quoad hoc, ut Franciscus de Paula et alii Ordinis Minimorum huiusmodi fratres pro tempore existentes, tam quatuor Mendicantium quam aliorum quorumcumque, et quantumcumque privilegiatorum Ordinum, quascumque religiosas personas ad se venientes et habitum per eos gestari solitum sumere volentes, primitus verbo vel scripto a suis immediatis superioribus, per se vel per interpositam per-

sonam, petita licentia, quamvis non obtenta, ad Minimorum Ordinem et habitum huiusmodi recipere.

§ 34. Necnon confessiones quarumcumque personarum, tam religiosarum quam ecclesiasticarum et saecularium, ubilibet audire et, illis auditis, personas ipsas et earum quamlibet, iuxta formam et tenorem privilegii per praefatum Sixtum praedecessorem Ordini Minimorum huiusmodi ac illius personis et fratribus dudum concessi et confirmati, absolvere, ac poenitentiam salutarem illis iniungere valeant.

Confessionesque audiendi

§ 35. Necnon Ordinis Minimorum huiusmodi ecclesiae et oratoria, domus et loca, tam recepta quam recipienda, tamquam Sedis et Ecclesiae Romanae huiusmodi specialia oratoria, ecclesiae, domus et loca, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, prorsus ab omni decimarum et oblationum persolutione seu iurisdictione perpetuo libera sint et esse censeantur, ac sub beati Petri et dictae Sedis et nostra protectione immediate subiaceant. Ipsiusque Ordinis Minimorum fratres pro tempore existentes de hortis ac virgultis et aliis quibuscumque bonis Ordinis Minimorum, domibus et illarum ecclesiis huiusmodi pro tempore relictis et legatis, ac super luminaribus et aliis rebus divino cultui pro tempore dedicatis, decimas aut oblationes aliquas etiam ex novalibus vel quartam ex funeralibus solvere minime teneantur, necnon ad id a quoquam, cuiuscumque nobilitatis aut dignitatis existat, valeant quomodolibet coarctari.

Exemptionem a decimis et quarta funeralium elargitur.

§ 36. Quodque Ordini Minimorum huiusmodi ac illius personis et domibus per Sixtum et Innocentium, praedecessores praedictos, sub eremitarum nomine dudum concessa privilegia, sub novo nomine, mutatis in eis nominibus eremita ac eremitarum in Minimi et Minimorum; ac eremitorii et eremitoriorum, in domorum Ordinis Minimorum huiusmodi nomina, caeterisque singulis ad hunc effectum de necessitate mutandis, innovata et mutata sint et esse censeantur.

Privilegia data Ordini sub nomine eremitarum, concessa esse Minimis declaratur.

Omnes gratias quatuor Ordini Mendicanti huius Ordini concessa esse decernit.

§ 37. Necnon super omnibus ac singulis Maris Magni et aliis quibuscumque bullis quatuor Mendicantium Ordinibus et eorum cuilibet quomodocumque concessis, unum vel plura transumpta coniunctim aut divisim facere queant perinde ac si illa, mutatis in eis nominibus quorumcumque Romanorum Pontificum praedecessorum et ipsorum Mendicantium in nostrum et fratrum Ordinis Minimorum huiusmodi nomina, caeterisque singulis ad hunc effectum de necessitate mutandis, concessa forent. Ac quod transumptum seu transumpta huiusmodi taliter facta et manu alicuius notarii publici subscripta, ac sigillo alicuius praelati ecclesiastici sigillata, Ordini Minimorum huiusmodi ac illius personis et fratribus pro tempore existentibus, adeo ubique locorum suffragentur, ac si singulae praedictae bullae praefatis quatuor Mendicantium Ordinibus per quoscumque praedecessores praedictos quomodolibet concessae, quas hic pro expressis et insertis haberi volumus, fratribus ipsis Minimis et eorum Ordini praefato, etiam sub Minimorum nomine specialiter et expresse indultae fuissent ac pro eis principaliter emanassent.

Ordinem super eius conventibus molest. prohibet.

§ 38. Quodque Sanctae Trinitatis, tunc ad ecclesiam Sancti Stephani Gjemmi, et aliam Sancti Rocchi, tunc etiam ad monasterium Sancti Saturnini Tholosani, Ordinis S. Augustini, pleno iure spectantes ecclesias ac illorum domos nec non reliquam Sancti Blasii, per dilectam in Christo filiam nobilem mulierem modernam dominam de Borbon, ac venerabilem fratrem nostrum modernum episcopum Gratianopolitanum, etiam tunc dicti monasterii abbatem; necnon omnia et singula alia oratoria, ecclesias, reliquas domos, loca, conventus et bona in Galliae, Calabriae, Siciliae, Hispaniae, Bohemiae et aliis regnis, ac Italiae, Picardiae, Aquitaniae, Patrimonii, Paulensis et Paternae, aliisque provinciis, civitatibus et locis qui-

buscumque Ordini Minimorum ac illius personis et fratribus et praefatis quomodocumque concessa, et per Franciscum de Paula et alios fratres Ordinis Minimorum huiusmodi, vigore privilegii Sixti, praedecessoris praedicti, recepta, et per eos eatenus possessa, absque alia nova concessione apostolica, perpetuo, pacifice possidere valeant, ac super illis aut aliquo eorum, a quoquam molestari nequeant.

§ 39. Et quod fratres ipsi Minimi, in eorum ecclesiis constructis et construendis, curialibus, mercatoribus, peregrinis ac transeuntibus et aliis quibusvis personis Eucharistiae sacramentum, quotiens opus fuerit, ministrare ac ministrari facere.

Confluentibus sacramenta ministrari indulget.

§ 40. Necnon eiusdem Ordinis Minimorum apostatas et gyrovagos quoscumque ubilibet repertos, et quibuscumque literis ac provisionibus apostolicis, etiam quascumque derogatoriis derogatorias clausulas in se continentibus munitos, quas eis nullatenus suffragari posse decernimus, invocato etiam ad id, quatenus opus fuerit, auxilio brachii saecularis, capere, incarcerare ac punire, seu capi, incarcerari et puniri facere, libere ac licite valeant.

Apostatasque perquir. et punire.

§ 41. Et praefati Ordinis Minimorum fratres, sorores et oblatores, necnon utriusque sexus christifideles tertii Ordinis Minimorum huiusmodi ac eiusdem Ordinis conservatores per fratres Minimos huiusmodi pro tempore capitulariter electi; ac tutores et tutrices, fundatores et fundatrices, procuratores et procuratrices ac eorum utriusque sexus liberi, procreati et procreandi, semper in vita et ita in morte, sic et quaecumque personae in dicto Ordine Minimorum de caetero recipiendae, in earum ingressu plenariam omnium peccatorum suorum veniam et indulgentiam consequi: ac quinquies Orationem Dominicam et toties Salutationem Angelicam recitando, omnes ac singulas

Indulgent. fratribus tutoribus, procuratoribus, etc. elargitur.

indulgentias, quas diebus indulgentiarum omnium ecclesiarum dictae Urbis et extra illius muros pro stantibus (1) deputatarum, consequuntur, ecclesias Urbis et extra muros huiusmodi visitantes, plene ac integre consequantur et consequi possint, ac si indulgentiarum huiusmodi diebus ecclesias Urbis et extra muros huiusmodi et earum quamlibet personaliter visitarent.

Sororib. etiam et aliis praenominatis privilegia Ordin. committunt;

§ 42. Ac tam praedicta iam constructa quam aliae quaecumque sororum secundi Ordinis Minimorum huiusmodi de caetero ubicumque construendae et aedificandae domus ac ecclesiae, omnesque praenominatae personae ad eundem Ordinem Minimorum quomodolibet spectantes, omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, indultis, exemptionibus, favoribus et gratiis Ordini Minimorum huiusmodi ac illius fratribus et domibus per praefatorum praedecessorum ac nostras literas huiusmodi quomodolibet concessis uti, potiri et gaudere libere possint et valeant, ac si illa omnia et singula eis expresse concessa fuissent, auctoritate apostolica ac tenore praemissis de novo indulgemus, extendimus et ampliamus.

Contrarius derogat.

§ 43. Non obstantibus sanctae mem. Innocentii IV contra exemptos, quae incipit *Volentes*, et Bonifacii VIII, quae incipit *Cum ex eo*, ac Clementis V, quae incipit *Religiosi*, et Alexandri IV, quae incipit *Ut abbates*, ac etiam quae incipit *Viam ambitiosae cupiditatis* Martini V, Romanorum Pontificum etiam praedecessorum nostrorum, et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Ordinum praedictorum iuramento, confirmatione apostolica vel quavis alia firmitate roboratis, statutis quoque et consuetudinibus, necnon omnibus illis, quae praefati praedecessores in suis ac nos in nostris literis praedictis volumus non ob stare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 44. Caeterum, quia difficile foret praesentes literas ad quaecumque loca, ubi

(1) Leg. stationibus loco stantibus (R. T.).

illae necessariae fuerint, deferre, volumus et praefata apostolica auctoritate decernimus quod earumdem praesentium transumptis, manu notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius praelati ecclesiastici munitis prorsus, in iudicio et extra, fides plenaria adhibeatur, ac illis stetur in omnibus et per omnia, sicut ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexto, quinto kalendas augusti, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 28 iulii 1506, pontif. anno III.

XIII.

Sequitur alia concessio eorumdem et aliorum privilegiorum.

SUMMARIUM

Exordium. — 1 Correctoris generalis auctoritas quae sit, et a quibus ipse amoveri possit. — 2. Electoribus in remotis partibus degen. non currit tempus a iure statutum. — 3. Praelati statim post electionem administrationem habent. — 4 ad 10. Privilegia et exemptiones. — 11. Generalis correctoris auctoritas in fratres inquisitioni aut Crucis praedicationi deputatos. — 12. Et in discedentes ab Ordine post emissam professionem. — 13. Et etiam in apostatas. — 14. Expulsi ab Ordine, praedicare, confessiones audire aut docere non possint. — 15. Ad alium autem Ordinem, transire possint. — 16. Prohibet cuicumque habitum huius Ordinis deferre. — 17 ad 21. Exemptiones et privilegia. — 22. Fratres continentur praelatis Ordinis. — 23. Praelati ecclesiastici non molestant fratres super hic expressis. — 24. Exemptio a solutione canonica portionis de Ordine relictis. — 25. Fratres possint loca Ordinis dimittere etc. — 26. Exemptio ab omni praestatione et onere. — 27. Praelatorum Ordinis facultas absolvendi fratres et cum eis dispensandi. — Qui sint ad Sedem Apostolicam remittendi. — 28 ad 31. Aliae exemptiones. — 32. Derogatio contrariorum.

Transumpt. Iulius bullae cred. habet.

Iulius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Francisco de Paula, generali, et provincialibus correctoribus ac universis fratribus Ord. Minimorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium

Virtute conspicuos sacri Ordinis vestri professores, qui contemplationi coelestium ferventer invigilant, et piae vitae studio sine intermissione desudant, decet per apostolicae circumspectionis auxilium sic provide et sollicite confoveri ut, alicuius praetextu calumniae, nullum internae pacis excidium nullumque religiosi status perferant detrimentum, sed in his robur et vigorem habeant, per quae circa cultum divini nominis devotis et quietis mentibus invalescant.

Correctoris generalis auctoritas quae sit, et a quibus ipse amoveri possit

§ 1. Hinc est quod cum, sicut nobis exponere curastis, tu, fili generalis corrector et praedecessores tui, iuxta eiusdem Ordinis consuetudinem observatam hactenus, et a Sede Apostolica toleratam, statim postquam electi secundum praedicti constitutiones Ordinis extitistis, fratrum ipsius curam gesseritis, correctoris officium plene ac libere in omnibus exercentes, iidemque fratres vobis devote et humiliter obedierint et intenderint reverenter, et in eadem Regula sit expressum ut generalis corrector, qui pro tempore fuerit, a correctoriatus officio amoveri valeat a vigilibus, provincialibus et aliis fratribus in generali capitulo congregatis; nos, volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum praefatae Sedi immediate subiectum, a Sede approbatum, eadem honestate floridum, praeclarum scientia et virtute foecundum, privilegio apostolicae gratiae attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati, devotioni vestrae ut successores tui (fili generalis corrector), qui erunt pro tempore, statim postquam electi secundum Regulam et constitutiones fuerint supradictas, eo ipso veri eiusdem Ordinis generales correctores effecti, curam animarum fratrum ipsius

Ordinis plene habeant, libereque gerant, ipsosque fratres auctoritate propria ligare et absolvere; necnon in eodem Ordine agere valeant, quae ipsi praefati (1) et definitores ad hoc electi, iuxta praedictas constitutiones, eidem Ordini et fratribus secundum Deum videbitur expedire, aliasque possint officium generalis correctoris licite in omnibus exercere; iidemque fratres tibi, corrector, et successoribus ipsis devote ac humiliter obediant et intendant. Ac praefati successores et tu, generalis corrector, a provincialibus correctoribus et vigilibus, secundum Regulam et constitutiones ipsius Ordinis, absolvi et amoveri possitis, auctoritate apostolica indulgemus. Ratum habentes et firmum quicquid super praemissis per te, generalis corrector, dictosque praedecessores fratres et discretos factum et observatum est hactenus, concessa tibi exequendi officium generalis correctoris, quoad praemissa omnia, libera facultate.

§ 2. In electionibus quoque generalis et provincialium correctorum ipsius Ordinis fratribus, qui debent electionem huiusmodi celebrare, cum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire, tempus super hoc a iure statutum non currat, nec ipsi in parte iuris huiusmodi Regulis coarcentur.

§ 3. Vigiles vero, provinciales et correctores locales aut delegati visitatores seu vicesgerentes, qui, secundum statuta eiusdem Ordinis, per electionem vel alias instituuntur, post ipsam institutionem seu provisionem de ipsis factam, curam animarum fratrum sibi subditorum ipsius Ordinis habeant, ipsosque ligare ac solvere possint, iuxta ipsius Ordinis instituta.

§ 4. Fratres autem de Ordine vestro, quos, secundum constitutiones ipsius Ordinis, conventibus vestris deputandos duxeritis in lectores, sine cuiusquam alterius licentia, libere in domibus praedicti Ordinis legere ac docere valeant in theologica facultate; illis locis exceptis, in

(1) Deest forte correctores (R. T.).

Electoribus in remotis partibus degen. non currit tempus a iure statutum

Praelati statim post electionem adm. habent.

Lector, in theologia quando libere leg. possint.

quibus viget Studium generale, ac etiam quilibet in facultate ipsa docturus, ut magister solemniter incipere consuevit.

§ 5. Et quia eiusdem Ordinis fratres de locis ad loca ipsius Ordinis saepius transmittuntur, propter quod stabilem et perpetuam in certis et determinatis eiusdem Ordinis domibus non faciunt mansionem; quia etiam bonos et idoneos et approbatos a vobis fratres facitis ad ordines promoveri, liceat vobis ordinandos fratres eiusdem Ordinis quibuscumque malueritis catholicis pontificibus, communionem et gratiam Sedis Apostolicae habentibus, praesentare; ipsisque pontificibus praesentatos fratres, sine qualibet examinatione per eosdem pontifices facienda et absque omni promissione vel obligatione ipsorum ordinandorum fratrum, ad ordines promovere.

Ubiq. oratoria habere possunt, et sacramenta recipere.

§ 6. In locis quoque, in quibus degitis, liceat vobis habere oratoria, in quibus cum altari portatili possitis missarum solemnia et alia divina officia celebrare, ac etiam ecclesiastica recipere sacramenta.

§ 7. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem, exhortationis piae studio bonos ad potiora dirigitis, et errantes in rectitudinis semitam laudabiliter revocatis, concedimus ut in excommunicatorum terris libere commorari, ac alias et etiam quando per ipsas transire vos contigerit, necessaria vitae deprecere ac recipere valeatis, nisi id vobis fuerit interdictum.

§ 8. Generalis quoque et singuli vigiles ac provinciales et correctores et eorum vicarii, in provinciis et vigilantibus sibi commissis, praedictis fratribus constitutis ibidem, necnon et fratribus aliis eiusdem Ordinis interdum ad eos declinantibus undecumque, absolutione et dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Ordinem, sive post, in casibus excesserit (1), pro quibus excommunicationis vel interdicti aut suspensionis incurrunt sententias a iure vel a iudice generaliter

promulgatas; et huiusmodi sententiis innodati, aut suppositis (1) ecclesiastico interdicto divina officia celebrantes, vel suscipientes Ordines sic ligati notam irregularitatis incurrunt, absolutionis et dispensationis beneficium valeant impartiri, nisi adeo gravis et enormis excessus fuerit, quod sint ad eandem Sedem merito destinandi. Fratres etiam vestri, quos pro tempore vos, generalis, vigiles et provinciales correctores, necnon et vices vestras gerentes, in proprios habueritis confessores, absolutionis et dispensationis beneficium vobis, cum expedierit, valeant impartiri, iuxta formam concessionis super absolutione ac dispensatione fratrum eiusdem Ordinis superius vobis factam. Ad haec, volentibus vestro aggregari consortio, qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationis sententiis a iure vel a indice promulgatis generaliter sunt ligati, absolutionis beneficium (observata forma canonica) impartiri; ipsosque in fratres recipere, ac eos qui, post assumptum habitum vel professionem emissam, recognoverint se talibus in saeculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam, vos, generalis, vigiles et provinciales correctores ac vices vestras gerentes, valeatis absolvere et cum irregularibus dispensare, si forsan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis divina praesumpserint officia celebrare vel ordines recipere. Ita tamen, quod si alicui ex huiusmodi sententiis propter debitum sint adstricti, satisfaciant, ut tenentur. Volumus autem nihilominus quod huiusmodi volentes vestro aggregari consortio, nisi mox, postquam fuerint absoluti, Ordinem vestrum intraverint, etiam si super hoc eis induciae a praelatis Ordinis eiusdem concedantur, eo ipso, in pristinas sententias, a quibus eos taliter absolvi contigerit, relabantur. Caeterum vestra discretio caute provideat ut Apostolicae Sedis, legatorum ipsius et ordi-

(1) Legi fortasse debet: aut in locis suppositis ecclesiastico interdicto etc. (R. T.).

nariorum locorum in absolutionibus huiusmodi scandalum evitetur.

§ 9. Porro quieti vestrae providere volentes, quod per literas Apostolicae Sedis aut legatorum seu subdelegatorum ipsius conveniri a quoquam minime valeatis; et quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis inviti per literas ipsius Sedis de caetero impetrandas; quodque nullus vestrum correctionis seu visitationis vel inquisitionis officium monasteriis vel ecclesiis seu quibuscumque personis impendere, vel ad cognitiones causarum, citationes partium et denunciationes sententiarum interdicti vel excommunicationum procedere, aut recipere curam monasteriorum seu religiosarum quarumlibet personarum, illis dumtaxat exceptis, quae in vestris Regula vel constitutionibus continentur, aut quae fuerint de mandato Apostolicae Sedis exceptae, teneatur, per literas apostolicas impetratas vel impetrandas in posterum, nisi huiusmodi apostolicae literae de hoc indulto et Ordine vestro expressam fecerint mentionem, auctoritate apostolica vobis indulgemus. Concedimus etiam ut ad visitanda aliqua monasteria monialium, cuiuscumque Ordinis, illis exceptis quae (sicut praemititur) in vestris Regula vel constitutionibus continentur, aut quae fuerint de mandato Apostolicae Sedis excepta, vel audiendas confessiones earum compelli ullatenus non possint, aut ad recipiendum commissiones causarum seu sententiarum executiones vel alia contingentia causas ipsas per literas praefatae Sedis, in quibus facta non fuerit de indulgentia huiusmodi mentio specialis, sive per legatos vel delegatos ipsius. Nullus insuper archiepiscopus vel episcopus, nec alius praelatus ecclesiasticus vel eorum vicarii vel officiales ad portandum seu deferendum literas, vel exequendum aut denuntiandum sententias contra principes saeculares, communitates, populos seu quoscumque benefactores vestros, nullusque delegatus vel ordinarius iudex ad faciendum citationes vel com-

missiones recipiendas; sive quod sitis in causis aliquibus assessores, seu ad alias lites vel controversias contingentia in causis, quae coram ipsis tractantur, quemquam vestrum compellere valeant, sine praedictae Sedis mandato et licentia speciali, expressam faciente de hac indulgentia mentionem: nec quisquam vestrum parere vel intendere teneatur, super iis, monitionibus, mandatis aut iussionibus eorundem, aut facere vel implere quod in hac parte duxerit iniungendum.

§ 10. Caeterum generalis ac provinciales correctores ac ipsorum vicarii, illos ex fratribus, de quibus, auctoritate literarum Sedis Apostolicae vel legatorum, ab ipsis archiepiscopis et episcopis ac aliis quibuscumque provisum extitit vel in posterum contigerit provideri, corrigere, ac etiam, non obstante conditione aliqua, possint ad suum Ordinem revocare, nec per literas eiusdem Sedis seu legatorum ipsius iam obtentas vel de caetero obtinendas, aliquos de fratribus ipsius Ordinis praefatis archiepiscopis et episcopis aut aliis teneantur in socios deputare, nisi dictae literae apostolicae obtinendae de indulto huiusmodi et Ordine ipso expressam fecerint mentionem, et alias id honestati Ordinis et illorum saluti viderint expedire. Nullus autem legatus, nisi de latere nostro missus, auctoritate literarum Sedis apostolicae specialem de hoc indulto et ordine nostro facientium mentionem; nullusque praelatus, etiam cardinalis Romanae Ecclesiae, nec aliqua persona religiosa vel saecularis, de fratribus eiusdem Ordinis, ad sua seu Ecclesiae negotia procuranda, vel secum manendum aliquos assumere valeat, nisi quos generalis vel provincialis corrector ipsorum, tamquam idoneos et discretos sibi duxerint assignandos, quos etiam subiacere volumus Ordinis disciplinae.

§ 11. Illos vero ipsius Ordinis fratres, qui ad praedicandum Crucem, vel inquirendum contra pravitatem haeticam, seu

(1) Conc. Trid., sess. xxv, De Regular., cap. 4.

Fratres Ordinis non possunt, absque speciali mandato Papae, aliis deservire; et sic deserv. ad Ordinem revocari possunt (1).

Generalis corrector auctoritas in fratre requisitioni aut Crucis praedicationi deputatus

ad alia huiusmodi negotia sint vel fuerint ubicumque a Sede Apostolica deputati, tu, fili generalis corrector, tuique successores remove seu revocare, penitusque transferre, ipsisque quod supersedeant iniungere, aliosque substituere (cum expedire videbitur) licite ac libere valeatis, et in eos, si contraverint, censuram ecclesiasticam exercere; ac quilibet corrector provincialis vel eius vicarius eiusdem Ordinis, idipsum in sua provincia, circa fratres ipsius Ordinis, quibus ab eadem Sede similia contigerit in illa committi, facere possit, non obstantibus aliquibus literis vel indulgentiis apostolicis impetratis vel etiam in posterum impetrandis, quae de hoc non fecerint mentionem.

Et in discedentes ab Ordine post emissam professionem.

§ 12. Inhibemus quoque ne quis, post professionem in Ordine vestro factam, sine generalis vel sui provincialis licentia, discedat ab ipso. Discedentem vero, absque cautione literarum alterius ipsorum, praetextu privilegii alicuius Apostolicae Sedis, nullus audeat retinere; quod si forte retinere praesumpserit, vobis, generalis et provinciales correctores dumtaxat, et vestris seu provinciarum vicariis licitum sit in ipsos discedentes fratres excommunicationis sententiam promulgare: detinentes vero eosdem secum vel in monasteriis aut ecclesiis suis (nisi eos reiecerint, postquam eis denuntiatum fuerit) excommunicationis sententiae volumus subiaccere, non obstante quod excommunicari, suspendi vel interdicti non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam de indulto huiusmodi mentionem. Si vero aliqui de fratribus vestri Ordinis, post obtentam licentiam a Sede praedicta aut a nobis ad Religionem aliam transeundi, infra duos vel tres menses, ad illam Religionem suae saluti congruam se non contulerint et ipsius non susceperint habitum regularem, licitum sit vobis, generalis ac provinciales correctores, et vices

(1) Vide Concil. Trident., sess. XIV, *De Reform.*, cap. 11, et sess. XXV, *De Regular.*, cap. 19.

vestras gerentibus contra ipsos, tamquam alios Ordinis vestri apostatas, procedere, secundum quod honestati ipsius Ordinis videritis expedire. Illud idem intelligi volumus de illis qui, post susceptionem habitus alterius Religionis, infra tempus probationis (nulla professione facta), inde praesumpserint resilire, aut etiam si, post professionem huiusmodi, ad Religionem laxiorem seu mitiorem Ordinem transierint, vel, quod absit, ad saeculum revertantur, volumus vos contra ipsos rigorem vestri Ordinis exercere.

§ 13. Apostatas quoque vestri Ordinis excommunicare, capere, ligare, incarceratione, et alias subdere disciplinae rigori possitis per vos ac etiam alios, in quocumque habitu eos contigerit inveniri, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 14. Inhibemus etiam, ne fratres, quos ab Ordine vestro pro suis culpis per generalem seu provinciales correctores aut vigiles expelli contigerit, vel qui egressi fuerint proprio suo motu, praedicare, confessiones audire, seu docere praesumant, nisi ad alium Ordinem, in quo licite huiusmodi officia exercentur, transierint, de vestra vel dictorum correctorum licentia speciali. Quod si forte ipsi contra huiusmodi inhibitionem nostram aliquod super praemissis temere attentare praesumpserint, provinciales correctores et vigiles ac eorum vicarii in illos, quos infra fines suarum provinciarum, iuxta consuetudinem Ordinis vestri, distractos invenerint talia praesumentes (monitione praemissa), auctoritate nostra, excommunicationis sententiam valeant promulgare.

§ 15. Eiectos autem de Ordine vestro vel egressos, qui receptione in eodem Ordine, suis culpis exigentibus, reddiderunt se indignos, et alios fratres eiusdem Ordinis, ex rationabili causa, ad quoscumque Ordines approbatos, praeterquam ad B. Augustini, Templariorum, Hospitaliorum et aliorum religiosorum arma portantium, ad vitandam occasionem evagandi, gene-

Et etiam in apostatas.

Expulsi ab Ordine, praedicare, confessiones audire aut docere non possunt.

Et ad alium Ordinem, ut licet transire possint.

ralis vel provinciales correctores, cum suis testimonialibus literis, auctoritate nostra, licentiandi liberam habeant facultatem. Nos enim districtius inhibemus, ne tales ad alium Ordinem aliter transire, vel aliqui eos recipere seu retinere praesumant, absque licentia speciali Sedis Apostolicae, faciente de hoc plenariam mentionem.

Prohibet eum quocumque habitum huius Ordinis deferre.

§ 16. Inhibemus etiam, ut nulli, sive sit in Religionis Ordine sive extra Ordinem constitutus, habitum vestrum vel ita consimilem, quod propterea frater Minimus credi possit, deferre liceat, absque mandato Sedis Apostolicae speciali. Et ut dicta inhibito maiorem consequatur effectum, statuimus ut ii, qui habitum vestrum, vel sibi praedicto modo consimilem deferre praesumpserint, ad deponendum ipsum per dioecesanos locorum, cum a vobis requisiti fuerint, monitione praemissa, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur.

Exemptio a solutione decimarum.

§ 17. Ceterum, cum humilitas vestra sibi de latitudine orbis terrae nihil, praeter domos et hortos cum virgultis, ad simplicem tantummodo fratrum usum, praemiorum obtentu coelestium, duxerit reservandum; nos, pie volentes quod illorum fructus integrae vestrae paupertatis usibus applicentur, ut de dictis hortis et virgultis vestris nulli decimam teneamini exhibere, vobis auctoritate praesentium indulgemus, districtius inhibentes ne quis a vobis de praemissis aliquid exigere vel extorquere praesumat.

Interdum bona alicuius Ordinis, si non possunt portare.

§ 18. Quia vero nonnulli vestrae Religionis habitum assumentes diversis personis, quae sciri et inveniri non possunt, aliqua bona interdum restituere tenentur, vobis provincialibus, vigilibus ac vicariis praedictis concedimus ut singuli vestrum, in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus convertere valeant, prout secundum Deum videbitur expedire.

Sepultura in locis Ordinis, est omnibus libera.

§ 19. Sepulturam quoque in locis, coemeteriis et ecclesiis vestris concedimus, et eam liberam esse censemus, ut eorum

devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint (nisi excommunicati vel interdicti, aut etiam publice usurarii fuerint), nullus obsistat, salva tamen iustitia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

§ 20. Districtius inhibentes, ut nulli, religiosi vel saeculares, vobis invitatis, aliorum corpora defunctorum in vestris coemeteriis sepelire, aut in ecclesiis vestris missarum solemnias, vel pro animabus eorum, qui ad loca vestra tumulandi fuerint, ibidem exequias celebrare, sine vestro assensu aut voluntate, praesumant.

§ 21. Et cum generale interdictum fuerit, in ecclesiis et oratoriis vestris et aliis quibuscumque, vel cum ad loca perveneritis ecclesiastico supposita interdicto, clausis ianuis (interdictis et excommunicatis exclusis), non pulsatis campanis et submissa voce, liceat vobis celebrare divina, et ecclesiastica recipere sacramenta, dummodo causam non dederitis interdicto, nec contingat vobis specialiter interdicti, neque ecclesiae vel oratoria ipsa fuerint specialiter interdicta. His vero, qui vestris morantur obsequiis, cuncta libere ministrare poteritis ecclesiastica sacramenta, et ipsos, cum decesserint, in vestris oratoriis sepelire. Si quando autem in terris, in quibus residetis, vel eorum personis excommunicationis seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri vestris servitiis deputati negotiorumque vestrorum procuratores et operarii, qui in vestris locis eorum operibus personaliter continue institerint, huiusmodi sententiis obnoxii minime habeantur, ibique possint audire divina, iuxta formam quae locis ipsis eo casu a Sede Apostolica est concessa, nisi eidem causam dederint, vel excommunicari specialiter seu interdicti contingat eosdem.

§ 22. Inhibemus insuper universis fratribus Ordinis, ne aliquis eorum (nisi necessitatis urgente articulo) aliis quam pra-

(1) Vid. Conc. Trid., sess. XXV, *De Regular.*, cap. 12.

Exequias celebrari et mortui sepeliri non possunt, invitatis fratribus, in eorum locis.

Tempore interdicti quomodo fratres celebrare valeant (1).

Fratres continentur praedictis Ordinibus.

latis suis peccata sua confiteri praesumat, vel aliis eiusdem Ordinis sacerdotibus, secundum Regulam et ipsius Ordinis instituta.

Praelati ecclesiarum non molestent fratres super his processibus.

§ 23. Universis autem ecclesiarum praelatis et aliis inhibemus, confessiones vestras, vobis invitis, audire, vel compellere vos ad synodos seu convocationes suas accedere, vel cum eis, extra civitates vel intra, processionaliter exire, aut suis constitutionibus subiacere, vel capitula, scrutiny et inquisitiones in locis vestris vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem iuramento firmatam, annualem obedientiam a provincialibus, vigilibus et correctoribus localibus vestris exigere, aut de ipsorum institutione vel destitutione, sive de statutis vestri Ordinis se aliquatenus intrinicare, seu prohibere ne ad civitates vel villas, ubi religiose ac honeste commorari possitis, a populis evocati audeatis accedere, ibique pro vestris usibus construere aedificia, ecclesias seu oratoria, aut in accedentes fratres seu confluentes huiusmodi vel acceptatores ipsorum excommunicationis sententias ferre praesumant.

Exemptio a solutione canonica portionis de Ordine vel eius.

§ 24. Concedimus quoque vobis, ut de iis, quae in ornamentis vel pro eis aut libris, fabrica, luminaribus, anniversario, septimo, vigesimo, trigesimo sive aliis, ad perpetuum cultum divinum, seu pro pitanciis aut victu ad sustentationem vestram, vel indumentis, necnon pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliquae domus vestri Ordinis obligatae noscuntur, vel de domibus praedictis et hortis aliisque locis vobis, secundum instituta vestri Ordinis, opportunis; aut de iis quae pro huiusmodi domibus, praediis et locis emendis vobis legantur (dummodo praemissa non convertantur in usus alios, sed in illos dumtaxat pro quibus relinquuntur, aut alios etiam qui in hac concessione vel indulgentia continentur), nulli canonicam portionem aliquam teneamini exhibere. Et ne quis a vobis

(1) Quoad processiones, vide Conc. Trid., sess. xxv, *De Regular.*, cap. 13.

ultimarum executoribus voluntatum, seu decedentium haeredibus, de praemissis, aut de iis, quae vobis in ultimis voluntatibus absolute legantur, vel alia pro vestris necessitatibus conferuntur, aliquid exigere vel extorquere praesumat, districtius inhibemus.

§ 25. Ad haec, liceat fratribus vestri Ordinis, cum de prioribus locis suis ad alia loca se transferunt, tam aedificia seu omnem aedificiorum materiam locorum, quae dimittunt (dedicatis ecclesiis dumtaxat exceptis), libros, calices et paramenta secum ad alia loca transferre: ac aedificia ipsa cum solo et aliis ad eadem loca pertinentibus, praeter ecclesias, per personas ad hoc a Sede Apostolica deputatas, vendere; ipsorumque pretium in aliorum locorum, ad quae dicti fratres se transferunt, aedificationem seu alias in eorum utilitatem convertere, secundum quod melius videbitur expedire, cum ipsa priora et alia loca fratrum ad nos et Apostolicam Sedem specialiter et immediate pertinere noscantur. Et ne aliqui archiepiscopi vel episcopi aut alii ecclesiarum praelati, seu quaevis alia persona ecclesiastica vel saecularis praedicta loca seu bona occupare, accipere vel usurpare aut quoquomodo sibi vindicare praesumant, absque dictae Sedis licentia speciali, districtius inhibemus.

§ 26. Indulgemus vobis ut ad praestationem procuratorum, legatorum praedictae Sedis vel nunciorum ipsius, seu dioecesanorum locorum, aut erectionum vel collectarum, seu subsidiorum vel provisionum quarumcumque minime teneamini; nec ad ea solvenda, per literas dictae Sedis aut legatorum vel nunciorum eiusdem seu rectorum terrarum Ecclesiae Romanae impetratas seu imposterum impetrandas, cuiuscumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli non possitis, nisi dictae Sedis literae impetrandae plenam et expressam de huiusmodi indulto et dicto Ordine fecerint mentionem.

Fratre possunt loca Ordinis dimittere etc.

Exemptio ab omni praestatione et onere.

Praelati Ordinis facultas absolvendi fratres et cum eis dispensandi.

§ 27. Praeterea, cum fel. record. Gregorius XI praedecessor, in dictis suis literis, generali, vigilibus et provincialibus, necnon correctoribus localibus et eorum vicariis, absolvendi fratres eiusdem Ordinis; ac etiam fratribus dicti Ordinis, quos ipsi huiusmodi superiores habuerint pro tempore in confessores, absolvendi ipsos superiores ab excessibus et censuris, nisi talia forent, propter quae essent ad Sedem Apostolicam merito destinandi, ac cum eis desuper dispensandi, concedit: et praeterea, qui sint destinandi, persaepe revocetur in dubium; ut absolvendum et absolvendorum, dispensantium et dispensatorum, pro parte, puritati conscientiae consulamus, declaramus haereticos, relapsos, schismaticos, et qui literas apostolicas falsificassent aut ad infideles prohibita detulissent, dumtaxat esse ad Sedem praedictam merito destinandos, reliquis vero omnibus, etiam simonia qualitercumque irretitis, posse, per illos quibus inibi conceditur, absolutionis beneficium et dispensationis, iuxta casuum indigentiam impartiri. Et ut in dicti Ordinis professoribus omnis vagandi tollatur occasio, et ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, omnibus superioribus et eorum vicariis, defectum natalium ex adulterio, sacrilegio, incestu et quovis alio nephario et illicito coitu proveniente; necnon cum his, qui ex quavis causa, praeterquam homicidii voluntarii, bigamiae et mutilationis membrorum irregulares forent, dispensandi cum dicti Ordinis Minimorum professoribus, postquam ipsum Ordinem professi fuerint, ut, defectu et irregularitate huiusmodi non obstante, irregulares ipsi ad quoscumque etiam sacros ordines promoveri, et in illis etiam altaris mysterio ministrare, et tam ipsi irregulares quam defectum natalium patientes, ad quascumque administrationes et officia eligi, recipi et assumi, illaque gerere et exercere libere et licite valeant, motu, scientia et auctoritate praedictis, concedimus per praesentes.

Qui sint ad Sedem Apostolicam merito destinandi.

§ 28. Indultum vero praedecessoris, de decimis non solvendis, ad quaecumque bona dictorum fratrum et quascumque decimas (etiam quas vulgus papales appellat, et Apostolica Sedes, pro christianae fidei defensione, aut aliis imminentibus persaepe necessitatibus, indulsit) et quaecumque alia onera, motu et scientia praedictis, extendimus; decernentes fratres ipsos Minimos, etiam si per quoscumque exemptos, etiam Mendicantes, solvi mandarentur, cum quibusvis derogatoriis et fortioribus clausulis, ab illarum solutione cessando, censuras et poenas aliquas non incurrere, nisi praesentibus nostris, per particulares aut alias clausulas specialem mentionem importantes, non alias, sit derogatum, specificè earum de verbo ad verbum inserto tenore.

Exemptio a decimis.

§ 29. Ceterum, cum felicis recordationis Innocentius Papa IV, praedecessor noster, olim duxerit statuendum, ut exempti, quantacumque gaudeant libertate, nihilominus tamen, ratione delicti seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possint coram locorum ordinariis conveniri, et illi, quoad hoc, suam in ipsos iurisdictionem (prout ius exigit) exercere, nos vobis (ut occasione constitutionis huiusmodi nullum libertatibus et immunitatibus vobis et Ordini vestro, per privilegia et indulgentias, ab Apostolica Sede concessis aut in posterum concedendis praeiudicium generetur) auctoritate praesentium indulgemus, decernentes vos seu personas vestri Ordinis, in praedictis casibus ordinariis, ipsis minime subiacere. Decernimus ergo irritum quicquid contra tenorem concessionum et inhibitionum huiusmodi, per quoscumque fuerit attentatum; et interdicti, suspensionis et excommunicationis sententias, si quis contra concessionem, constitutiones et inhibitiones easdem in vos vel vestrum aliquos, aut loca vestra, seu benefactores vestros vel executores aut haeredes praedictos in posterum promulgari contigerit, penitus non tenere.

Exemptio a iurisdictione ordinariis in non nullis casibus.

Facultas praelatorum Ordinis coercendi fratres iuxta eius ordinationem, appellacione remota.

§ 30. Et quia Bonifacius VIII, praedecessor noster, olim, ad augmentum continuum Religionum et Ordinum, quos Romana suscepit et approbavit Ecclesia, paternis studiis intendit et consideravit attentius quod non intermissa sedulitas disciplinae Religiones et Ordines supradictos statusque regulares salubriter dirigit et conservat; quodque, si eam perire vel remitti contingeret, Ordo quilibet collabi necessario cogeretur; pensando etiam quod si regularium personarum correctio rimas iuris et apices sequeretur, huiusmodi rigor lentesceret, ac multiplicata laxatione torperet, nos auctoritate apostolica vobis indulgemus ut, ad correctiones et punitiones fratrum vestri Ordinis delinquentium infligendas, generalis, vigiles et provinciales, nec non correctores locales et eorum vicesgerentes, ad quos eadem spectare noscuntur (rimulis et apicibus ipsis postpositis), libere procedere valeant secundum consuetudines approbatas et generalia, facta et etiam facienda, ipsius Ordinis instituta. Nec volumus eisdem licere fratribus, ab eisdem correctionibus et punitionibus aliquatenus appellare, provida in hoc deliberatione ac maturitate debita observatis.

Exemptio a gabelle et impositionibus.

§ 31. Quodque fratres et sorores ac gubernatores praefati, ratione domorum, locorum ac monasteriorum praedictorum, aut quorumcumque aliorum bonorum aut possessionum, quae in praesentiarum habent et iustis modis, praestante Domino, habebunt in futurum, seu alia quavis occasione, decimam vel aliam portionem, aut annuos redditus seu censum vel procuracionem aliquam vel aliam subventionem legatis vel nunciis dictae Sedis, aut ordinariis locorum vel aliis quibuscumque; aut pedagia vel telonia et alias exactiones, quibusvis regibus seu aliis personis, ecclesiasticis seu saecularibus, dare et solvere minime tepeantur, nec ad illud compelli possint, vel super hoc alias a quoquam quomodolibet conveniri per literas Sedis praedictae, aut legatorum vel delegatorum seu nunciorum ipsius, aut dioecesanorum loco-

rum vel rectorum terrarum Ecclesiae Romanae, aut quorumcumque aliorum, etiam si in eiusdem Sedis literis contineatur expresse quod ad quaevis exempta vel non exempta monasteria se extendant, et aliqua eis, cuiuscumque tenoris existat, ipsius Sedis indulgentia non obsistat, nisi forsandictae literae apostolicae de dicto Ordine et praesentibus, de verbo ad verbum, ac etiam monasteriis, locis et domibus, ipsorumque rectoribus ac gubernatoribus et personis praedictis, plenam et expressam, ac etiam specialiter et nominaliter fecerint mentionem.

Delegatio contrarium.

§ 32. Felicis recordationis Innocentii Papae IV, praedecessoris nostri, et aliis constitutionibus apostolicis, legibus imperialibus, statutis et consuetudinibus, per quae praemissa possent quomodolibet infringi vel impediri, et aliis in contrarium editis non obstantibus quibuscumque. Nos enim, quaslibet excommunicationum, suspensionum et interdicti sententias et quoscumque processus, quasvis poenas et sententias continentes, quas et quos contra generalem, fratres et sorores, domos, monasteria, personas et alia supradicta, contra tenorem et formam praesentium et exemptionis huiusmodi promulgari et haberi contigerit, irritas decernimus penitus et inanes.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, quinto kalendas augusti, millesimo quingentesimo sexto, pontif. nostri anno tertio.

Dat. die 28 iulii 1506, pontif. anno III.

XIV (1).

Facultas duorum ex praelatis congregationis monachorum Beatae Mariae Montis Oliveti, Ordinis Sancti Benedicti, circa alienationem eius bonorum, si huiusmodi alienatio in evidentem utilitatem cedat.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Paulus II bona ecclesiastica quaecumque alienari aut locari prohibuit.

(1) Haec sub num. xv in Rom. Edit. est (R. T.).

— 2. Causa huius concessionis. — 3. Petitio capituli. — 4. Facultas duorum ex praelatis congregationis circa alienationem bonorum stabilium. — 5. Quibuscumque non obstantibus. — 6. Pretium ubi depennendum.

Iulius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbati generali et visitoribus congregationis monachorum Beatae Mariae de Monte Oliveto, Ordinis Sancti Benedicti, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio ad ea libenter intendimus, per quae monasteriorum et aliorum religiosorum locorum quorumlibet utilitas valeat procurari.

Paulus II bona ecclesiastica quaecumque alienari aut locari prohibuit.

§ 1. Dudum siquidem a felicis recordationis Paulo Papa II, praedecessore nostro, emanarunt literae tenoris subsequentis (1).

Causa huius concessionis.

§ 2. Et deinde nobis nuper exhibita, pro parte dilectorum filiorum capituli generalis congregationis monachorum Beatae Mariae de Monte Oliveto Ordinis S. Benedicti, petitio continebat quod saepe contingit quod monasteriis, prioratibus et aliis religiosis locis dictae congregationis, necnon membris ab illis dependentibus expediret aliqua ex eorum immobilibus bonis, quae eis parum utilia seu minus commoda existunt, vendere, et precium inde proveniens in alia immobilia bona utiliora et commodiora convertere, seu pro aliis possessionibus aut immobilibus bonis utilioribus et commodioribus permutare, aut in feudum vel emphyteusim sive livellum et affictum perpetuum vel ad tempus, sub canone decenti, locare et concedere, ex quo profecto monasteriorum et prioratuum ac locorum necnon membrorum praedictorum conditio, cum eorum evidenti utilitate, melior efficeretur.

Per hoc capitulum.

§ 3. Quare, pro parte eorundem capituli, nobis fuit humiliter supplicatum ut

(1) Omittitur insertio bullae, quia legitur sup. pag. 194.

vobis singulis abbatibus et aliis praelatis et prioribus ac conventibus monasteriorum, locorum, prioratuum et membrorum praedictorum pro tempore existentibus, quascumque possessiones et alia bona immobilia minus utilia minusque commoda huiusmodi vendendi, alienandi et permutandi, aut in feudum seu emphyteusim vel livellum et affictum perpetuo vel ad tempus locandi et concedendi quoties expedierit, licentiam largiri, committere et mandare, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Facultas duorum ex praelatis congregationis circa alienationem bonorum stabilium.

§ 4. Nos igitur, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel maior pars, aut ad minus duo vestrum, bonis, de quorum venditione, permutatione, locatione in feudum seu in emphyteusim vel livellum pro tempore agatur huiusmodi, prius coram vobis, specificatis de omnibus et singulis, quae super obtinenda licentia huiusmodi per eosdem abbates, praelatos, priores et conventus vobis pro tempore exponi contigerit, et eorum circumstantiis universis, auctoritate nostra, vos coniunctim, servata forma literarum Pauli, praedecessoris huiusmodi, procedendo diligenter informetis; et si per informationem eandem ea vobis sic pro tempore exposita vera esse, ac venditiones, alienationes, permutationes, locationes et concessionem praedictas, si fiant, in evidentem monasteriorum, prioratuum, membrorum et locorum praedictorum, quorum illa fuerint, utilitatem cedere repereritis, eisdem abbatibus, praelatis, prioribus et conventibus id petentibus, quoties expediens fuerit, possessiones et bona quaecumque huiusmodi pro precii competentibus vendendi et alienandi, seu illa pro aliis possessionibus et bonis immobilibus utilioribus et commodioribus permutandi, aut quibusvis personis, etiam saecularibus, eadem in emphyteusim vel livellum et affictum perpetuo

vel ad tempus, pro condecanti annuo canone seu censu, locandi et concedendi dicta auctoritate licentiam largiamini, facultatem concedimus.

Quibuscumque non obstantibus.
§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus monasteriorum, prioratum, locorum, membrorum congregationis et Ordinis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; quodque uni de personis in dignitate ecclesiastica constitutis, quibus literae apostolicae dirigi consueverunt, non sitis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Pretium ubi de, onendum.
§ 6. Proviso quod, si possessiones et alia bona huiusmodi vendi contigerit, ut praefertur, pretium seu precia ex illis proveniens seu provenientia, penes aedem sacram, etiam dictae congregationis aut fide et facultatibus idoneam personam, cum obligationibus et recognitionibus ac cautelis in talibus apponi solitis, reponantur, et in emptionem aliorum immobilium honorum eisdem monasteriis, prioratibus, locis et membris, quorum erant bona vendita huiusmodi, commodiorum et magis utilium, et non in aliam causam omnino convertantur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septimo, pridie nonas iunii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 4 iunii 1507, pontif. anno IV.

XV (1).

Ordinationes pro bono regimine congregationis monachorum B. Mariae Montis Oliveti, Ordinis S. Benedicti, eiusque gratiae et immunitates.

SUMMARIUM

Proemium. — 1 ad 3. Confirmatio gratiarum et communicatio privilegiorum. — 4 ad 10.

(1) Haec sub num. XVI in Rom. Edit. legitur (R. T.).

Regulae congregationem spectantes. — 11. Apostatarum receptio vetatur. — 12. Trans-euntes ad loca conventualium, pro conventualibus habeantur. — 13. Indulta prosint si congregationis ordinationibus non obsistunt. — 14 ad 19. Aliae pro monasteriorum administratione constitutiones. — 20. Impedientes eos, qui in congregationem intrare volunt, excommunicantur; — 21. Similiter, assumptis praelatum vel monachum congregationis ad propria servitia. — 22. Praelati congregationis revocent extra eam divagantes. — 23 ad 28. Exemptiones et alia privilegia. — 29. Quomodo recipienda sint sacramenta tempore interdicti. — 30. Indultum ordines suscipiendi a quolibet antistite absque examine. — 31 et 32. Facultates praelatorum circa eos qui congregantur; poenitentes absolvendi etc. — 33. Participatio cum excommunicatis quando ligat monachos. — 34 ad 39. Nonnullae aliae facultates conceduntur et indulgentiae. — 40. De conservatoribus. — 41. Derogatio contrariorum. — 42. Fides danda transumptis huius bullae.

Julius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.
Etsi ad universos regulares Ordines in militanti Ecclesia institutos, ut loca sanctimoniae dedita, personasque voto Religionis adstrictas, pro iniunctae nobis apostolicae servitutis officio, crebris vigiliis et indefessis studiis intendere nos deceat; ad dilectos tamen filios abbates et monachos Ordinis S. Benedicti, congregationis Beatae Mariae Montis Oliveti, eo diligentius aciem nostrae considerationis convertere nos convenit, quo ipsi sub eiusdem Beati Benedicti regularibus institutis ac patrocinio Beatae Mariae Virginis, qua mediante, eius intercessionibus ad Dominum indefessis, ad salutem praebeatur accessus, et ad instar Salvatoris Domini nostri Iesu Christi, qui in Monte Oliveti, monte utique sancto, apostolis salutis documenta praebeuit, per eorum sanctimoniae vitam et sollicitudinem in eodem Monte Oliveti Pientinae dioecesis, ubi primum ipsa congregatio suae vitae

solitariae exordium sumpsit, vigiliis et orationibus assiduis intenti, ac cogentes carnem ab illecebris abstractam spiritui obedire, eorum exemplis caeteris ad salutem et salutaria praebeant documenta, et illa eis favore benevolo concedere, per quae possint, in eorum sancto ac pio proposito, Altissimo in eius beneplacitis gratum reddere famulatum.

Contentum gratiarum congregationis.
§ 1. Sane cum, sicut accepimus, alias plures immunitates, exemptiones ac diversa privilegia, gratiae, favores et indulta spiritualia ac temporalia, per diversos Romanos Pontifices praedecessores nostros, praefatae congregationi, illiusque monasteriis, locis, personis, bonis et rebus concessa fuerint; nos cupientes ut dilectus filius modernus ac pro tempore existens abbas generalis dictae congregationis ac monaci praefati eo quietius possint Domino in eius beneplacitis famulari, quo cognoverint huiusmodi privilegia et immunitates, pro illorum subsistentia firmiori, etiam nostrae approbationis robore communiri, ac etiam abbatis et monachorum et congregationis huiusmodi commoditatibus et augmento, statuque prospero et felici, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere; ipsosque generalem abbatem et monachos et congregationis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolutos fore censentes. Ac omnia et singula privilegia, gratias, favores, immunitates, exemptiones, indulta quaecumque tam spiritualia quam temporalia eidem congregationi ac illius monasteriis, locis, personis, sub quibuscumque tenoribus concessa, illorumque omnium tenore, ac si de verbo ad verbum praesentibus insererentur, eisdem praesentibus pro expressis habentes, motu

proprio, non ad abbatis et monachorum praedictorum vel alicuius alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate et ex certa scientia, privilegia, gratias, favores, immunitates, exemptiones et indulta huiusmodi, auctoritate apostolica, tenore praesentium, approbamus et innovamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere, eaque omnia et singula inviolabiliter observari debere decernimus.

§ 2. Ac volumus quidquid dubii in dictis privilegiis seu aliquo eorum pro parte emergerit, id, data verborum ambiguitate et varia peritorum interpretatione, in favorem dictae congregationis et locorum particularium eiusdem interpretari debere.

§ 3. Et cuiusvis particularis monasterii dictae congregationis privilegia, ipsi toti congregationi et aliis particularibus monasteriis esse communia, et ad illa ea extendi et extendimus per praesentes, quando ipsa privilegia aliis monasteriis et locis dictae congregationis adaptari possint.

§ 4. Et insuper etiam, ultra praedicta privilegia eidem congregationi, ut praefertur, concessa, hac perpetua atque irrefragabili constitutione, motu et scientia similibus, sancimus quod omnes et singuli dictae congregationis monachi Ordinem ipsum professi, praesentes et futuri, quamvis in diversis monasteriis sive locis pro tempore maneant, unum tamen corpus et una congregatio existant; ipsaque congregatio, ab Apostolica Sede merito approbata, ab universis christifidelibus in reverentia et devotione habeatur.

§ 5. Et dictae congregationis capitulum generale, sive in ea vocem pro tempore habentes, pro felici dictae congregationis successu, statuta, constitutiones, ordinationes, ac omnia et singula, quae in spiritualibus et temporalibus ipsius congregationis ac eius regularis disciplinae statum, observantiam, indemnitate et circa divini officii directionem et ordina-

Interpret. de dictis gratiis fiat ad favorem dictae congregationis.

Communicatio privilegiorum inter loca congregationis.

Congregatio sit una omnium monachorum.

In capitulo generali statuta fieri possunt, quae postea debent observari.

tionem, absque tamen ipsius Regulae, in substantia vel effectu, variatione, interpretationem vel declarationem quoquomodo concernere poterunt, auctoritate praedicta, instituendi, ordinandi, interpretandi et declarandi; ac ea quae sic instituta, ordinata, interpretata vel declarata fuerint, in toto vel in parte, prout rerum vel temporum qualitas exegerit, tollendi, alterandi et in melius commutandi, plenam et liberam in omnibus habeant facultatem. Quibus institutis, ordinationibus, declarationibus et correctionibus singuli de congregatione huiusmodi, cuiuscumque dignitatis, status, gradus seu conditionis existant, efficaciter parere omnino teneantur; ita tamen, quod ad peccatum, nisi contra fiat ex contemptu, aliquem non obligent.

Praelatus quomodo monasterium reformare possit.

§ 6. Et quotiens praelatus aliquis monasterium, cui praefuerit, reformare et ad ipsius congregationis observantiam reducere decreverit, reformationem ipsam, iuxta instituta, decreta et ordinationes congregationis eiusdem, prout convenientius poterit, exequatur. Et eius acta, conventiones et modi, eo ipso quod de consensu dictae congregationis seu ad id deputatorum in formam publicam redacta fuerint, apostolico sint robore communita.

Praelati obediunt abbati, et alii obediunt praelatis.

§ 7. Universi vero eiusdem congregationis praelati, sub praefati generalis abbatis, et alii monaci ac conversi et commissi, sub praelatorum, in quorum monasteriis aut locis ipsi monaci, conversi et commissi morantur, obedientis vivant, et eas illis humiliter praestent.

Appellatio praelatis, capitulo et abbate debetur.

§ 8. Et nulli praelatorum vel monachorum praedictorum, ab institutis, ordinationibus, correctionibus et mandatis capituli sive abbatis generalis, aut aliorum praelatorum ipsius congregationis, ad quemcumque, etiam ad nos et Sedem praedictam, nisi de speciali indulto Summi Pontificis, liceat appellare; appellationesque desuper pro tempore interpositae et inde secutae irritae habeantur.

§ 9. Et cum contra aliquem praelatorum vel monachorum dictae congregationis civiliter vel criminaliter agi contigerit, secundum consuetudines et statuta praedicta, iuris communis apicibus, dilationibus, terminis et litium anfractibus omisis, procedi debeat.

Iudicia iuxta constituta fiant.

§ 10. Et ipsius congregationis praelati, suos monachos, qui licentiam a Sede praefata habere dixerint se ad aliud quodcumque monasterium sive locum transferendi, obtentu literarum apostolicarum transferri non sinant, nisi in ipsis literis specialis, specifica et expressa de congregatione et nostra ordinatione huiusmodi mentio fiat, eisque sufficienter derogetur; ac tunc, si infra tres menses id non compleverint, contra eos tamquam contra apostatas agi possit, nisi in ipsis literis apostolicis expressum fuerit tempus, infra quod se debeant ad huiusmodi monasteria sive loca transtulisse, eoque casu non prius contra eos agi liceat, quam dicta tempora sint elapsa.

Translatio ad aliam Relig. de licentia Papae tantum permittitur.

§ 11. Ac congregationis huiusmodi praelati, quarumcumque literarum apostolicarum praetextu, nisi in illis praesentibus specialiter et expresse derogetur, ad recipiendum monachos, qui alias ab eorum propriis monasteriis, absque suorum superiorum licentia, contumaciter recesserunt, a quoquam nequeant quomodolibet coartari.

Apostatarum receptio vitanda.

§ 12. Illi vero ex eisdem monachis, quos de prioribus, in quibus professi fuerint, monasteriis sive locis, ad alia dictae congregationis monasteria sive loca, iuxta dicti capituli ordinationem, transferri contigerit, aut alias, pro conventualibus, quomodolibet ex tunc ab ipsis prioribus monasteriis atque locis, realiter absoluti extiterint, aliorum monasteriorum locorumque, quamdiu ibi steterint, monaci et suppositi reputentur, et pro conventualibus inibi habeantur, ac in illis professionem suam emisissent.

Transcuntes ad loca conventuum, pro conventualibus habentur.

§ 13. Ac omnia monasteria et loca praedicta, et eorum praelati atque perso-

Indulta prosint si congregationibus non obstant.

nae, quibuscumque eis a dicta Sede vel alias qualitercumque concessis, ac de iure seu concessione debitis, iuribus, praeminentiis ac dignitatibus inconcusse gaudeant et utantur, dummodo illa praemis et aliis dictae congregationis institutis et ordinationibus non obstant.

Monasteria non sunt ad invicem subiecta, sed congregat. tantum.

§ 14. Nec propterea ex monasteriis ipsis unum alteri censeatur esse subiectum, sed eis in sua pristina libertate manentibus et vicissitudinis adminiculo copulata, sub felici dictae congregationis regimine, sibi uniformi regularis observantiae gressu invicem suffragentur.

Monasteria a praelatis reguntur a capitulis vel abbatibus cunctis.

§ 15. Monasteria autem et prioratus quae nunc sunt et pro tempore erunt, etiam unita, praefatae congregationis, per praelatos dumtaxat eiusdem congregationis regantur et gubernentur. Et quotiens illa ubicumque, etiam apud Sedem praedictam et qualitercumque vacare contigerit, etiam si quaevis speciales vel generales de illorum provisionibus seu dispositionibus per dictam Sedem reservationes factae fuerint, generale capitulum si tunc celebretur; alioquin abbas generalis, cum per ipsam congregationem ad id deputatis, illos ex eiusdem congregationis monachis praesentibus et futuris, etiam defectum natalium ex quibusvis personis patientibus, quos ad id idoneos fore crediderint, in praelatos tunc vacantium monasteriorum et prioratuum huiusmodi, alias, secundum consuetudines, ordinationes et statuta praedicta, eligere seu nominare.

Ad quod quisque nuntius conveniatur.

§ 16. Et ad eorum nutum et beneplacitum, taliter electos seu nominatos a regimine et administratione dictorum monasteriorum et prioratuum, quibus tum praefuerint, et quae tunc propterea vacare censeantur, absolvere et amovere.

Electi scilicet administrant.

§ 17. Praefatique sic electi seu nominati, absque alicuius dictae Sedis vel alterius provisionis vel dispensationis adminiculo, etiam praeter hoc quod eis munus benedictionis impendatur, ipsi mo-

nasteriis et prioratibus, ad quae sic electi vel nominati fuerint, praesse, ac illa in spiritualibus et temporalibus regere et gubernare, ac omnes actus ibidem exercere et insignia deferre ac si munus huiusmodi suscepissent.

Ipsis absentibus, alteri de tota administratione ab eisdem praelatis.

§ 18. Et si contingat praelatos dictae congregationis a monasteriis et prioratibus, ad quae, ut praemittitur, electi seu nominati fuerint, aliqua legitima causa abesse, atque pro dictorum congregationis et monachorum, ac illorum praesentium et futurorum monasteriorum ac prioratuum conservatione et statu prospero et felici, (quod, absente praelato, ne monasterium sibi commissum ex eius absentia damna sustineat, alius qui monasterium seu prioratum ipsum regat et gubernet durante absentia huiusmodi deputetur) utile videatur et expediat, quod, quotiens id contigerit, capitulum seu generalis abbas cum deputatis huiusmodi, alias iuxta eorum consuetudines et statuta, curam, regimen et administrationem ipsius monasterii seu prioratus, praelati sui praesentia carentis, in spiritualibus et temporalibus, dicta absentia durante, alteri committere libere et licite possint.

Priorat. collatio ad quos spe. cit.

§ 19. Et quod aliquod ex dictis monasteriis vel prioratibus, aut aliis dictae congregationis locis, per quascumque literas apostolicas, etiam motu simili et cum reservationibus ac quibuscumque derogatoriis, per quas effectus praesentium quomodolibet impediri vel differri possit, clausulis, concessas hactenus et in posterum concedendas, per aliquem de dicta congregatione vel extra eam, cuiuscumque status, gradus, ordinis seu conditionis sit, etiamsi cardinalatus honore aut pontificali vel alia quavis dignitate praefulgeat, in titulum aut commendam sive administrationem vel alias obtinere, seu ei super aliquibus eorum fructibus, redditibus et proventibus, aliqua pensio reservari, concedi vel assignari, vel ius sibi desuper acquiri, vel aliquis contra praesentium

tenorem, quovis quaesito colore, quempiam de dicta congregatione, super aliquo ex monasteriis, prioratibus et locis praedictis, ratione tituli sive commendae vel administrationis, aut personis huiusmodi, vel alias impedire seu molestare valeat. Quodque deinceps nulla ex beneficiis ecclesiasticis, cum cura vel sine cura, ad collationem, provisionem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem abbatum vel priorum, ac conventuum, monasteriorum et aliorum dictae congregationis, communiter vel divisim pro tempore pertinentibus, etiam qualitercumque beneficia ipsa, et ubicumque, praeterquam apud Sedem praedictam vacare contigerit, dummodo dispositioni apostolicae generaliter reservata non fuerint, sub gratiis, expectativis aut provisionibus seu aliis dispositionibus dictae Sedis facultatibus seu indultis de conferendis beneficiis ecclesiasticis vacantibus vel vacaturis quibusvis personis, cuiuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, et quavis etiam pontificali dignitate praefulgeant, ab eadem Sede quomodolibet concessis et in antea concedendis, quomodolibet cadant seu comprehendantur. Sed ipsorum beneficiorum collatio, provisio, praesentatio, electio et dispositio, illorum occurrente vacatione, praemissis non obstantibus, ad abbates, priores ac conventus praefatos, libere et absque aliquo etiam praefatae Sedis praeventiois impedimento, pertineant et spectent; ac de beneficiis ipsis nullus alius quam abbates seu priores et conventus praedicti, quorumcumque facultatum et indultorum sibi a Sede vel legatis praefatis, qualitercumque et sub quibusvis verborum formis et clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, etiam motu simili concessorum et concedendorum vigore vel praetextu, disponere valeant quoquomodo. Ac omnes et singulae gratiae expectativae et acceptationes, provisiones, dispositiones, collationes et literae Sedis ac illius legato-

rum huiusmodi, facultatesque et indulta super collationibus beneficiorum ecclesiasticorum vacantium seu vacaturorum quibusvis, etiam, ut praefertur, qualificatis personis, et cum praedictis clausulis pro tempore concessa, processusque desuper pro tempore habiti, etiam excommunicationis, suspensionis et interdicti aliasque ecclesiasticas sententias, censuras et poenas in se continentes, quoad beneficia ad collationem, provisionem, praesentationem, electionem aut aliam dispositionem abbatum et priorum ac conventuum praedictorum respective spectantia huiusmodi, ac totum id et quidquid in contrarium a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentare contigerit, omni prorsus careant firmitate.

§ 20. Nec quispiam personas, quae de iure communi Religionem ingredi non prohibentur, ex saeculo fugientes et ad dictam congregationem venire affectantes verberibus aut molestiis quibuslibet impedire vel prohibere, aut a monasteriis vel locis congregationis eiusdem, praesentibus vel futuris, divertere, aut super hoc illis vel eas recipientibus iniuriam vel molestiam aliquam irrogare praesumant; contrafacientes vero, praesentium notitiam habentes vel qui eas ignoraverint, et postquam ad eorum notitiam devenerint, a praemissis iniuriis et violentiis non destiterint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, a qua, praeterquam in mortis articulo constituti, nisi a Sede praefata absolutionis beneficium nequeant obtinere.

§ 21. Ac nullae ecclesiasticae vel saeculares personae, quacumque auctoritate vel dignitate praeditae, aliquem ex praelatis vel monachis congregationis praedictae, obsequiorum vel servitiorum propriorum vel monasteriorum suorum praetextu, etiamsi absque licentia suorum superiorum ad eas divertere, vel alia quavis causa, etiam arctioris vitae Ordinis vel observantiae, a dicta congregatione educere vel sponte venientes recipere et penes se retinere audeant, etiam

Impedien. eos, qui in congregationem intrare volunt, excommunicantur.

Similiter assumptas praelatum vel monachum congregationis ad propria servitia.

auctoritate literarum apostolicarum, in quibus de huiusmodi praelato vel monaco et congregatione nominatim expressa mentio non fiat, absque consensu capituli seu abbatis generalis vel maioris partis visitorum dictae congregationis pro tempore existentium. Quod si recipientes, infra tres dies, postquam eis praesentes innotuerint, praelatum seu monachum extra ipsam congregationem existentem huiusmodi eidem congregationi non restituerint cum effectu, vel a se realiter non abiecerint, excommunicationis sententia innodati existant eo ipso, a qua, nisi in mortis articulo aut a Sede praedicta, absolvi non possint.

§ 22. Generalis autem et alii abbates et priores dictae congregationis pro tempore existentes, seu ab eis deputati, possint omnes et singulos eiusdem congregationis monachos, ab illa vagos et fugitivos, aut suis superioribus non obediens et rebelles, et qui, habita licentia, conditionem eis impositam non impleverint, aut lapso licentiae termino ad propria monasteria non redierint, vel alia loca seu monasteria, absque speciali apostolico privilegio praesentibus deroganti, aut sine superiorum suorum licentia se transtulerint, vel aliquarum personarum, quacumque dignitate, etiam cardinalatus honore fulgentium, servitiis, in Romana Curia vel extra eam, se addixerint, vel ab eis literas familiaritatis aut cappellanatus obtinuerint, capere et in carceribus detinere, aut per censuram ecclesiasticam et alia iuris remedia, appellatione remota, etiam invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, ad solitam et debitam obedientiam compellere.

§ 23. Et ut dictae congregationis monachi divinis beneplacitis quietius et liberiorius insistant, eandem congregationem et illius generalem abbatem, ac visitatores et alios praelatos, ac monachos, conversos, commissos, novitios et cappellanos, etiam habentes curam animarum, necnon personas familiares et servitores ipsorum nunc

(1) Vide Concil. Trid., sess. xxv, *De Regul.*, cap. 41 et 44.

et pro tempore existentes, ac ipsius congregationis monasteria, prioratus et loca, etiam quae in posterum eidem congregationi quandocumque uniri vel incorporari seu subiici vel alias quomodolibet aggregari contigerit; omniaque et singula dictorum monasteriorum, prioratum et locorum, praesentium et futurorum, ecclesias, cappellas, etiam si in ipsiscuram animarum immineat, oratoria, manualia, membra, castra, fortalicia, aedificia, villas, grangias, vineas, oliveta et hortos, silvas, nemora, prata, pascua, piscationes, molendina, aquas, aquarum decursus, iura, iurisdictiones, praedia, possessiones et bona quaecumque, quae in praesentia sunt et in futurum erunt dictae congregationis, et quae omnia et singula, per eorum vocabula, fines, valores, qualitates et quantitates, hic haberi volumus pro sufficienter expressis, a quorumcumque legatorum, etiam de latere, et subdelegatorum, necnon nunciorum dictae Sedis, ac vicariorum, rectorum et quorumvis officialium Romanae Ecclesiae, necnon patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum, electorum, administratorum et aliorum quorumcumque indicum, ordinario- rum, quavis auctoritate et potestate fulgentium, dictorum auctoritate, potestate, dominio, visitatione, reformatione et correctione, ita quod in dictam congregationem, vel in eius singulares personas seu benefactores, occasione beneficiorum eisdem collatorum ab eis, aut quia subditi eorum cum eisdem monachis conversentur, seu ab ipsis recipiant absolutionis et Eucharistiae sacramentum; necnon in monasteria, prioratus, loca et personas in eis degentes, ratione delicti, excessus seu contractus aut rei de qua agitur, ubicumque inest contractus, committatur delictum, aut res ipsa consistat, excommunicationis, suspensionis et interdicti, aut alias quasvis sententias, nisi de speciali Sedis praedictae commissione, quomodolibet, directe vel indirecte, proferre, seu promulgare non possint, prorsus eximius et totaliter liberamus. Eaque om-

Praelati congregationis re- voc. extra eam diragantes.

Exemp. ab ordinariis et quacumque alia iurisdictione (1).

nia et eorum quodlibet in ius et proprietatem Beati Petri et Sedis eiusdem et sub eorum et nostra protectione suscipimus, ac nobis et dictae Romanae Ecclesiae annuum censum unius unciae auri per eandem congregationem in festo beatorum Petri et Pauli apostolorum, annis singulis Camerae Apostolicae persolvendum, in signum perceptae perpetuae libertatis et exemptionis assignamus. Quod si legati, subdelegati aut ordinarii seu aliae personae praedictae contra exemptionem et libertatem nostram huiusmodi quicquam attentare quoquomodo praesumpserint, ac requisiti vigore praesentium per ipsius congregationis praelatos vel monachos, infra tres dies, a die requisitionis huiusmodi, non destiterint, excommunicationis sententiae ipso facto noverint se subiectos, et nihilominus quod aliter factum fuerit eo ipso sit irritum et inane nulliusque roboris vel momenti.

Ad iudicia, concilia, processiones etc. vocari nequeunt (1).

§ 24. Volumus insuper quod dictae congregationis praelati vel monaci, literas apostolicas super administranda iustitia, executione facienda, visitatione exercenda, aut alio quovis negotio peragendo, ad eos pro tempore impetratas vel directas, acceptare, et illis contenta exequi, et iuramentum de calumnia vel veritate dicenda subire, aut testimonium perhibere, seu extra ius, civitatem et dioecesim trahi, et ad quaevis concilia, generalia vel synodalia, aut congregationes, quovis nomine censeantur, ecclesiasticarum vel laicarum personarum, cuiuscumque dignitatis aut status existant, etiam apostolica auctoritate inducta, praeterquam ad ipsius congregationis capitulum generale celebrandum, aut alias iuxta eorum ordinationes ire vel mittere, aut processionibus publicis vel funeralibus interesse inviti minime teneantur. Seu quod in eorum locis missae vel alia divina officia celebrentur, ordines conferantur, vel agitentur causae civiles seu criminales, processiones convocentur, aut synodus, conventus, seu quaevis congrega-

(1) Vide Concil. Trid., sess. xxv, *De Regul.*, cap. 13.

tiones tam ecclesiasticarum quam laicarum personarum fiant. Sive quod huiusmodi congregationis loca, ad usum hospitum, habitationem, detentionem et incarcerationem ecclesiasticarum et laicarum personarum deputentur, adstringi seu cogi nullo modo possint. Testimonia vero praelatorum, monachorum, conversorum, commissorum et novitorum dictae congregationis in causis ipsorum civilibus et criminalibus, in iudicio et extra, legitima seu iuridica sint.

§ 25. Nulli quoque reges, principes, milites, nobiles, laici, communitates, universitates, magistratus, rectores et officiales civitatum, terrarum, castrorum et dioecesis diversorum, monasteriis, prioratibus, locis, cappellis, ecclesiis, manualibus, grangiis, castris, possessionibus et bonis, nec non praelatis et monachis ipsius congregationis gabellas, talias, datia, collectas, etiam pro pontium refectionibus aut viarum reparationibus, aliave onera seu gravamina inferre, indicare et imponere, aut inducta et imposita exigere, sub excommunicationis et maledictionis aeternae poenis, quas, nisi praesentium habita notitia prorsus destiterint, ipso facto incurrant, non audeant vel praesumant.

§ 26. Nec aliquod ex dictae congregationis monasteriis, prioratibus, grangiis, membris, manualibus et locis praedictis addandum seu solvendum aliquam canonicam portionem sive decimas aut quid aliud, quod eorum loco solvi consueverit, archiepiscopis, episcopis, capitulis, parochianis, collegiis, universitatibus, communitatibus, fabricis et aliis quibuscumque personis, de iure vel consuetudine, aut statutis vel privilegiis quibuscumque, vel ex quacumque causa hactenus ab eis forsitan debita, seu quae deberi praetenderentur quomodolibet in futurum, etiam de relictis, legatis et donatis, tam in ultimis voluntatibus, quam etiam inter vivos, seu alias quacumque occasione concessis et concedendis, quomodolibet teneantur. Ipsaque monasteria, prio-

(1) Vide Concil. Trid., sess. xxv, *De Reform.*, cap. 12 et 13.

Exemptio a gabellis principum.

Decimasque ordinantur etc.

ratus, loca, manualia, grangiae, possessiones et bona, ac praelati, monaci et personae congregationis eiusdem, ab omni impositione, exactione, collecta, decima, caritativo subsidio aut alio quocumque reali et personali vel mixto onere vel gravamine, quovis nomine censeantur, per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore indictis. Necnon ab omnibus censibus, redditibus, resolutionibus, ratione, visitationibus (1), quocumque iure, quibuscumque ordinariis, capitulis et congregationibus, universitatibus aut aliis quibuscumque personis hactenus debitis, quae nos eidem congregationi de apostolicae potestatis plenitudine, gratiose remittimus, et in futurum debendis, ab illorumque solutione et praestatione sint esseque debeant libera penitus et exempta atque immunia. Ita quod, ad illorum praestationem et solutionem per quoscumque et quarumvis apostolicarum literarum vigore cogi, aut alias desuper inquietari nequeant. Nullusque ab eisdem, de quibuscumque possessionibus ubilibet constitutis, quae in praesenti vel in futurum erunt monasteriorum, prioratuum vel bonorum dictae congregationis, quae illius praelati, monaci vel personae colunt seu coli faciunt, et in futurum colent seu coli facient, ex hortis, virgultis, piscationibus vel de nutrimentis animalium, primitias, decimas, quartenas, aut quocumque nomine nuncupata, alia iura exigere vel extorquere praesumant; nec ipsi illa cuiquam solvere sint adstricti.

Monasteria legata et alia acquirunt

§ 27. Et quod praefatae congregationis monasteria et loca haereditates, legata et fideicommissa, per medias personas monachorum, aut alias qualitercumque ad ea delegata bona, mobilia et immobilia, in quibuscumque civitatibus et locis, quovis titulo acquirere, ipsi monaci et personae illa pro se eorumque monasteriis petere et exigere possint, undecumque vel qualitercumque eis debeantur, et quae petendi et exigendi, si in saeculo remansissent, ius habent.

(1) Leg. forsant: redditibus, solutionibus ratione visitationis, quocumque iure etc. (n. T.).

§ 28. Et contra praefatae congregationis monasteria, loca, personas et bona, tam in praeteritis quam in futuris, aliqua non currat praescriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum.

Praescriptio 60 annor. tantummodo congregationi non obstat.

§ 29. Cupientes insuper quod dictae congregationis personae, sublatiis obstaculis quibuscumque, sedulum et devotum Domino exhibeant famulatum, motu et scientia similibus, statuimus et ordinamus quod si contingat civitates, terras vel loca, in quibus monasteria sive loca dictae congregationis consistant, ecclesiastico supponi interdicto, ipsius congregationis praelati, monaci, conversi, commissi, novitii et cappellani, necnon laici, intra septa ipsorum monasteriorum seu locorum pro tempore habitantes, a praefatae congregationis monachis ad id deputatis, ianuis clausis, interdictis exclusis, et submissa voce, missas et alia divina officia audire et ecclesiastica sacramenta suscipere, ipsique monaci sic deputati illa celebrare et administrare.

Quomodo recipienda sint sacramenta tempore interdicti.

§ 30. Et quod eiusdem congregationis monaci praesentes et futuri, omnes, etiam ad sacros ordines, ad quos per eorum superiores praesentati fuerint, a quocumque maluerint catholico antistite, gratiam et communionem Apostolicae Sedis habente, recipere, et huiusmodi antistitem in ipsius congregationis monasteriis et locis dumtaxat advocare; ipseque antistes monachos dictae congregationis a suis superioribus ad id sibi pro tempore praesentatos, apostolica auctoritate, absque aliqua licentia et contradictione dioecesani, et absque eo quod aliquod alias illi propterea praeiudicium generetur, nulla examinatione praemissa, statutis tamen a iure temporibus ordinare, missas inibi celebrare, ecclesias, altaria et vasa consecrare, vestes benedicere et alia pontificalia exercere.

Indultum ordines suscipiendi a quolibet antistite, absque examine

§ 31. Necnon quod generalis et alii abbates, priores et praelati dictae congregationis pro tempore existentes (in omnibus casibus, in quibus de iure communi praelatis et monachis dictae congregationis au-

Familias praelatorum congregationis dispensandi cum monachis et congregationem in hanc voluntib.

(1) Concil. Trid., sess. xxv, *De Regular.*, cap. 12.

cloritas sive licentia seu dispensatio ordinariarum, si ab eis exempti non essent, foret necessaria) cum eis auctoritate praedicta dispensare, eisque licentiam et auctoritatem concedere indulgemus ac concedimus. Ac personas volentes eidem congregationi sociari, etiam si Religionem, locum vel Ordinem alium quemcumque, etiam aeterniorem, ingredi vovissent, tali voto non obstante, ad approbationem, professionemque recipere, et eos dicta auctoritate a dicto voto absolvere et cum ipsis, dummodo in tali Religione vel Ordine, quem vovissent, professionem non emiserint et ante professionem emissam ab ipsa congregatione non recedant. Super omnibus votis, Religionis voto dumtaxat excepto, dispensare, ac omnibus quocumque excommunicationis vinculo innodatis congregationem ipsam Altissimo famulaturis ingredi volentibus, iniunctis eis, iuxta eorum facultates, restitutione et poenitentia saluari, tamquam uni ex monachis congregationis huiusmodi, absolutionis beneficium impendere, eosque etiam ad approbationem recipere; ita tamen quod si inde ante professionis emissionem discesserint, in eandem ipso facto inciderint.

Facil. audien-
di confessiones
et poenitentes
absolvendi etc.

§ 32. Et cum saepe contingat quod, ob singularem devotionem quam nonnullae personae ad monachos huiusmodi congregationis habent, ad eosdem monachos pro eorum salute animarum recurrant, eiusdem congregationis praelatis sive monachis a suis superioribus ad audiendum huiusmodi personarum confessiones deputatis, quod personas ipsas accedentes audirent, ac personae ipsae eis, absque alia suorum superiorum licentia, confiteri; necnon dictis praelatis sive monachis confessiones huiusmodi audientibus, dictos confitentes, poenitentia et satisfactione praemissis, quotiens opus fuerit, ab omnibus et singulis peccatis Sedi Apostolicae non reservatis, et a quibuscumque suspensionum, excommunicationum et interdicti sententiis, aliisque ecclesiasticis censuris et poenis, quas a

iure vel ab homine latas incurrisset quomodolibet constiterit, absolvere, et vota per eos pro tempore emissa in omnibus et singulis casibus locorum ordinariis etiam per synodales seu provinciales constitutiones reservatis, in alia pietatis opera commutare, et desuper cum eis voventibus dispensare, exceptis tamen censuris, poenis, votis et casibus super quibus esset Sedes praefata merito consulenda; ipsisque confitentibus ac aliis omnibus, qui ad praefatos monachos ob huiusmodi devotionem recurrent, Eucharistiae sacramentum ministrare libere possint.

§ 33. Necnon praelatis, monachis et personis congregationis huiusmodi, quocumque nomine censeantur, ne propter participationem, etiam in divinis, cum excommunicatis, suspensis et interdictis a iure vel statutis ordinariis, aliquam excommunicationis seu censurae aut peccati maculam incurrant, nisi ipsi excommunicati essent specialiter denunciati.

Particip. cum
excom. quando
ligat monachos

§ 34. Ac quod illi ex praefatis monachis, qui adeo monasteriorum suorum officiis occupati, ut in choro interesse, ac officium divinum vix sine labore et taedio dicere, ac ipsa eis, ratione officiorum huiusmodi, incumbentia caritatis opera implere nequeant, et qui ad divinum officium huiusmodi dicendum adeo vel non docti vel minus experti pro tempore existunt (dummodo in sacris non sint ordinibus constituti), licet professionem emiserint, tamen ad persolvendum totum integrum officium divinum minime teneantur; sed eorum praelati, habita suppositorum suorum consideratione, ultra officium Beatae Mariae Virginis, ad quod obligati remaneant, iuxta dispositionem eis creditam, si eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum iniungant, quod cum animi alacritate valeat adimpleri.

Facultas prae-
latorum dispen-
sandi a divino
officio recitan-
do

§ 35. Praeterea omnibus christifidelibus, exceptis excommunicatis et interdictis vel publicis usurariis, ut in locis vel monasteriis congregationis huiusmodi, praesenti-

Inibi sepultura
eligere potest

bus et futuris, eligere suam possint sepulturam, salvo tamen iure illarum ecclesiarum, a quibus ipsorum decedentium corpora assumuntur.

Simonia bene-
ficialis quando
non incurritur.

§ 36. Necnon generali et aliis abbatibus, prioribus vel praelatis praefatis, aut aliis per congregationem huiusmodi ad id pro tempore deputatis, in unionibus, annexionibus, incorporationibus ac reformationibus seu receptionibus monasteriorum, prioratuum vel aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, pro ipsa congregatione faciendis, cum praelatis et personis monasteria seu beneficia huiusmodi per eos obtenta, in congregationis huiusmodi seu alicuius particularis monasterii commodum, dimittere volentibus, conventiones et pacta, quae illicita et, quando apostolica confirmatione carerent, expresse prohibita censerentur, inire; ac monasteria, prioratus et alia beneficia quaecumque, quae hactenus conventionibus et pactis huiusmodi intervenientibus acquisiverunt, retinere, ipsasque conventiones et pacta observare, absque eo quod aliquam simoniae labem incurrant, libere et licite valeant.

Praeserv. iur-
tum congrega-
tionis a quibus-
cumque derogato-
ribus

§ 37. Et si quandoque per aliquem aut plures actus contra ea, aut ipsorum aliquod, a quocumque, cuiuscumque conditionis, dignitatis, gradus seu status fuerit, ex negligentia vel ignorantia praesentium, quibus haec conceduntur, aut alia quavis causa scienter vel ignoranter attentari vel pro tempore observari contingat, nullum tamen propterea exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, indultis et privilegiis huiusmodi praeiudicium generetur, sed ea omnia et singula in suis robore et firmitate permaneant. Ac quod deinceps per quascumque revocatorias seu alias apostolicas concessionem vel literas, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus aut clausulis derogatoriis, etiam si illa motu et scientia similibus emanaverint, nulla ex praedictis concessis, et quae eidem congregationi pro tempore concedentur, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indultis,

privilegiis et concessionibus, quomodolibet, revocari, cassari vel annullari censeantur, seu revocari, cassari vel annullari, seu ipsi vel (1) ipsorum, seu quibusvis in eis contentis particulis aut clausulis derogari valeat, nisi in derogatoriis vel aliis literis seu cassationibus huiusmodi illa vel illi ex literis, quae revocari aut cassari vel annullari videtur, aut cui vel quibus derogari apparet, eorumque totus tenor de verbo ad verbum integre inseratur, et de omnibus et singulis congregationis huiusmodi monasteriis nominatim et specificatim mentio fiat; ac in eisdem revocatoriis, cassatoriis vel aliis literis manifeste et expresse appareat quod Romanus Pontifex privilegiis, indultis et literis, de quibus tunc actum fuerit, voluerit specialiter derogare, vel illa revocare aut cassare seu annullare, ac tunc demum urgens, sufficiens et rationabilis, propter quam derogatio, revocatio, cassatio vel annullatio ipsa merito fieri debeat, causa exprimat; alias derogationes, revocationes, cassationes, irritationes et annulationes quaecumque, siquas, aliter quam ut praefertur, a quoquam, etiam Romano Pontifice fieri contigerit, ac quaecumque ex inde subsecuta nullius sint roboris vel momenti, ipsis concessis literis, privilegiis, indultis, gratiis et exemptionibus et libertatibus, in suo pristino, plenario atque integro robore duraturis. Et quod per quascumque revocationes, cassationes seu annulationes quarumcumque unionum, annexionum, incorporationum et approbationum de quibusvis monasteriis, prioratibus, ecclesiis sive locis ecclesiasticis per nos seu successores nostros Romanos Pontifices, aut eorum aliquem in genere vel in specie, sub quibusvis verborum formis vel expressionibus de cetero forsan faciendis, nullum dictae congregationi, super unionibus, incorporationibus, approbationibus et innovationibus quorumcumque monasteriorum, ecclesiarum, prioratuum aut aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, per nos et Sedem praedictam eidem congre-

(1) Addendum. f. alicui (R. T.).

gationi vel in eius favorem faciendis, praeiudicium inferatur. Sed illae omnes, etiam post revocationes, cassationes et annulationes praedictas, in suo robore inconcusse persistent, in omnibus et per omnia, ac si, quoad eas vel ipsarum singulas, aliqua revocatio, annullatio vel cassatio nullatenus emanasset: nisi dum et quando ipsae super unionibus, concessionibus et approbationibus seu donationibus confectae literae in revocationum et annulationum literis et constitutionibus et ordinationibus huiusmodi de verbo ad verbum insererentur, ac in eis specialis, expressa et individua de ipsis monasteriis et locis ac congregatione mentio fieret. Necnon irritum et inane totum et quicquid in contrarium, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Indulgentia pro monachis.

§ 38. Necnon generali et aliis abbatibus, prioribus et monachis, conversis, commissis et novitiis praesentibus et futuris congregationis huiusmodi, ut eorum devotio amplius propagetur et eorum animarum saluti uberius consulatur, ut confessores idonei, quos de suorum voluntate superiorum, aut ipsi superiores pro libito elegerint, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti et quae ore confessi fuerint, plenam semel tantum in mortis articulo remissionem eis in sinceritate fidei, unitate sanctae Romanae Ecclesiae, ac obedientia et devotione nostra vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, auctoritate praefata concedere valeant. Sic tamen quod ipsi confessores de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, illam congregationis huiusmodi personis, prout ad illas pervenerit, per se vel alios fiendam iniungant, quam illi facere, prout poterunt, omnino teneantur. Quodque singuli ex eisdem personis clerici quam primum concessionis absolutione huiusmodi gaudere voluerint, septem psalmos poenitentiales cum letaniis et orationibus consuetis; conversi vero et commissi, aut qui praefatos psalmos dicere commode non pote-

runt, quinquagesies Orationem Dominicam et totiens Salutationem Angelicam singulis hebdomadis recitare; idque, legitimo cessante impedimento, per annum integrum, etiam si totidem plus minus, aut ex alia quavis causa eos dixisse aut dicere oportere contingeret, prosegui et complere teneantur; occurrente vero impedimento praedicto et postea cessante, quam primum poterint commode, impositionem huiusmodi reficiant et adimpleant. Necnon quod diebus quibus nonnullae Urbis ecclesiae pro stationibus consequendis a christifidelibus visitari solent, quinque altaria ecclesiae monasterii seu alterius loci congregationis huiusmodi, ubi singulos ex eis morari contigerit, aut pauciora, si tot ibi non fuerint, devote visitando, semelque psalmum incipientem *Miserere mei Deus etc.*, apud quodlibet altare pro felici statu sanctae Romanae Ecclesiae dicendo, easdem indulgentias et peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur si ipsas Urbis ecclesias tunc personaliter visitarent. Si vero aliqua ex personis congregationis huiusmodi, pro ipsius congregationis negotiis aut aliis legitimis causis, extra propria monasteria moram traxerint, ubicumque commodius poterint, totidem altaria in quacumque ecclesia, cum dicti psalmi apud quodlibet ex ipsis altaribus recitatione, ut praemittitur, visitaverint; et si conversi sive commissi, forsitan dictum psalmum dicere nescientes, fuerint, ter Orationem Dominicam et totiens Salutationem Angelicam, apud quodlibet altare huiusmodi recitando, eandem etiam indulgentiam consequantur.

Indulgent. congreg. ecclesiarum concessa.

§ 39. Quodque huiusmodi congregationis sacerdotes in itinere constituti aut alia causa subsistente, ante diem usque ad nonam inclusive missam celebrare valeant, motu, scientia et auctoritate praemissis, de speciali dono gratiae concedimus pariter et indulgemus.

Missam huiusmodi celebrare possunt.

§ 40. Volumus etiam quod universae et singulae personae, quibus causae au-

De conservandis.

(1) Vide Concil. Trid., sess. xxii, *Decret. de observandis et evitandis in celebr. missae.*

toritate literarum apostolicarum delegari possent, dum aut quotiens, pro parte generalis et aliorum abbatum, priorum et conventuum ac monachorum congregationis huiusmodi vel alicuius eorum, fuerint legitime requisiti, ad executionem quarumcumque literarum dictae Sedis conservatoriarum nuncupatarum praefatae congregationi vel eius monasteriis, prioratibus, membris, abbatibus, prioribus, conventibus, contra illis inferentes molestias, iniurias, gravamina atque damna concessarum hactenus et in posterum concedendarum, perpetuis futuris temporibus procedant per se vel alios. Alias, iuxta earundem conservatoriarum literarum continentiam atque formam, in omnibus et per omnia, ac perinde si ipsae conservatoriae literae eis a principio directae, eis ut, quamvis alias conservatores esse non possent, illas exequerentur expresse mandatum, et super hoc concessa facultas fuisset.

Derogatio contrariarum.

§ 41. Non obstantibus natalium defectu ac Picemnen. concilii et pia memoriae Innocentii IV contra exemptos edita, quae incipit *Volentes*, et Martini V, necnon Bonifacii VIII, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasteriorum, prioratuum et aliorum regularium locorum, etiam dictae congregationis unitorum, et illorum ac praedicti et quorum ipsa unita monasteria, prioratus et loca extiterint, Ordinum iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis quibusvis communitatibus, universitatibus, collegiis, ecclesiis, monasteriis, Ordinibus et aliis locis, capitulis, conventibus et personis, etiam motu et scientia similibus et cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque decretis, concessis hactenus et in posterum concedendis, quibus omnibus, etiam si pro eorum

sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua mentio, seu quaevis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, eisdem motu et scientia, specialiter et expresse derogamus, necnon omnibus illis quae praefati praedecessores in singulis per eos congregationi huiusmodi concessis literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 42. Ceterum, quia difficile foret praesentes literas ad singula quaecumque opportuna loca deferri, motu et scientia praedictis volumus, et praefata apostolica auctoritate decernimus quod transumptis super praesentibus conficiendis manu publici notarii subscriptis, et sigilli alicuius curiae ecclesiasticae impressione munitis, ea prorsus fides adhibeatur indubia, quae ipsis originalibus literis adhiberetur, ubicumque essent exhibitae vel ostensae.

Fides danda transumptis huiusmodi bullae.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septimo, pridie nonas iunii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 4 iunii 1507, pontif. anno iv.

XVI (1).

Approbatio gratiarum et privilegiorum a Pontificibus, imperatoribus et aliis concessorum congregationi monachorum Vallis Umbrosae, Ordinis S. Benedicti, et communicatio quarumcumque gratiarum et indultorum quocumque congregationi Cassinen. monachorum eiusdem Ordinis concessorum et concedendorum (2).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Urban. II et alii Pontifices diversa privilegia congregationi Vallis Um-

(1) Bullam hanc in Rom. Edit. sub num. xvii reperies (n. t.). (2) Istam congregationem approbavit Urbanus II in eius Const. viii, *Cum universis*, pag. 153 tomi II.

brosae concesserunt. — 2. Abbas generalis et definitores modo supplicant pro eorum confirmatione, et etiam pro communicatione omnium gratiarum congreg. Cassinensis. — 3. Hic modo Pontif. approbat omnia privilegia congregationis Vallis Umbrosae a praedecessoribus, imperatoribus, regibus et praelatis ac aliis concessa, et iterato eadem concedit; — 4. Gratiisque omnes congregationi Cassinen. concessas et concedendas eidem congregationi Vallis Umbrosae communicat; — 5, 6. Contrariis derogat.

**Iulius episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.**

Ex ordium. Militanti Ecclesiae regimini, disponente Domino, praesidentes, ex commisso nobis pastoralis officio inducimur ut his, quae pro religiosorum quorumlibet in humilitatis spiritu Domino pie famulantium felici successu a Sede Apostolica concessa sunt, nostrae approbationis munimine favorabiliter robaremus, ut eo firmiter subsistant, quo Sedis eiusdem auctoritate saepius fuerint circumfulta, ac etiam alia de novo ex Sedis eiusdem benignitate concedamus, prout eisdem religiosis, et alias in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Urban. II et alii Pontif. diversa privilegia congreg. Vallis Umbrosae concesserunt.

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum Blasii, abbatis monasterii B. Mariae Vallis Umbrosae, Fesulanen. diocesis, et definitorum Ordinis et congregationis eiusdem Vallis Umbrosae, nobis nuper exhibita petitio continebat quod alias felici recordationis Urbanus II, Urbanus III, Pasqualis II, Innocentius II, Innocen. III, Innocentius VII, Coelestinus II, Coelestinus III, Gregorius VIII, Bonifacius VIII et quamplures alii Romani Pontifices praedecessores nostri monasteriis Ordinis Religionis seu congregationis praedictorum, illorumque membris ac monachis et personis eorundem, multa et diversa privilegia, indulta et immunitates concesserunt, prout in literis ipsorum praedecessorum plenius dicitur contineri.

§ 2. Quare, pro parte Blasii abbatis, qui, ut asseritur, etiam generalis Ordinis et congregationis praedictorum existit, ac definitorum praedictorum asserentium quod monasteriorum Religionis seu congregationis huiusmodi abbates et monaci, iuxta eandem Regulam et observantiam regularem dilectorum filiorum monachorum congregationis S. Iustinae, alias Cassinensis Ordinis S. Benedicti, reguntur, nobis fuit humiliter supplicatum ut, pro eorum subsistentia firmiori, robur nostrae approbationis adiacere ac illa innovare, eisdemque modo et forma, quibus concessa sunt de novo concedere; necnon infrascriptorum tenorem et quascumque alias pia memoriae Eugenii IV et Alexandri VI ac quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum, etiam praedecessorum nostrorum literas eidem congregationi S. Iustinae, alias Cassinen., concessas, et in illis contenta ac alia privilegia, immunitates, indulgentias et indulta quaecumque eidem congregationi S. Iustinae seu Cassinensi et illius monasteriis, monachis et personis per Sedem eandem quomodolibet concessa, ad Ordinem et congregationem Vallis Umbrosae huiusmodi ac ad illius monasteria et loca et personas et bona extendere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos igitur, qui Ordinem et congregationem Vallis Umbrosae huiusmodi, propter uberes fructus, quos in militanti Ecclesia in divinis contemplandis et assiduis orationibus ac precibus ad Deum producere noscuntur, in visceribus caritatis et dilectionis nostrae complectimur, Blasium abbatem et definitores, necnon Ordinem et congregationem Vallis Umbrosae huiusmodi, ac eiusdem Ordinis seu congregationis singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quo-

Abbas generalis et definitores modo supplicant pro eorum confirmatione, et etiam pro communicatione omnium gratiarum congregationis Cassinensis.

Hic modo Pontif. approb. omnia privil. congregationis Vallis Umbrosae a praedecessoribus, imperatoribus, regibus et praelatis ac aliis concessa, et iterato ead. concedit.

modolibet innodati existunt, ad effectum dumtaxat praesentium consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes; necnon privilegiorum, libertatum, immunitatum et indultorum, tam per dictos praedecessores, quam imperatores, reges et alios principes saeculares ac praelatos quoscumque eisdem Ordinibus et congregationibus, ac illorum monasteriis, locis, bonis et personis concessorum tenores, qui praesentibus non sunt inserti, ac si de verbo ad verbum insererentur eisdem praesentibus, pro expressis habentes, privilegia, indulta, immunitates et libertates Ordinis seu congregationis Vallis Umbrosae per praedecessores, ac quatenus sint licita et honesta, per imperatores, reges et principes et praelatos praedictos concessa, ac prout concernunt omnia et singula in literis pontificum, imperatorum, regum et principum saecularium et praelatorum praedictorum desuper confectis contenta, innovamus, approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes et singulos defectus, si qui forsitan in privilegiis per imperatores, reges et principes saeculares et praelatos praedictos concessis intervenerint, illaque omnia, eisdem modo et forma, quibus concessa sunt, de novo concedimus.

Gratiisque omnes congregationi Cassinensi concess. et concedend. eidem congregationi Vallis Umbrosae communicat.

§ 4. Necnon literas Eugenii et Alexandri infrascriptas, ac quasvis alias ipsorum ac quorumcumque aliorum praedecessorum nostrorum literas huiusmodi et in illis contenta; necnon privilegia, immunitates, indulgentias et indulta, quaecumque et qualiacumque sint, congregationi Sanctae Iustinae et illius monachis praedictis, tam per dictos quam quoscumque alios Romanos Pontifices quomodolibet in genere concessas et concessa, ac in posterum concedendas et concedenda, ad Ordinem et congregationem Vallis Umbrosae ac illius monasteria et monialium loca ac personas et bona praedicta, eadem auctoritate, extendimus, ac statuimus et ordinamus quod Ordo et congregatio Val-

lis Umbrosae huiusmodi illis, absque ulla penitus differentia, uti, potiri et gaudere, eaque omnia et singula inter ipsos communia esse, et eis suffragari debere in omnibus et per omnia, perinde ac si illa eisdem Ordini et congregationi Vallis Umbrosae communiter a principio concessa fuissent et in futurum concederentur.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon congregationum et Ordinum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, ac privilegiis et indultis Ordinibus ac congregationibus praedictis, forsitan sub quibuscumque tenoribus, concessis, quibus, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Et insuper, quia difficile foret etc. Fides transmissum.
Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septimo, idibus iulii, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 15 iulii 1507, pontif. anno iv.

XVII (1).

Contra occultantes vel retinentes scripturas ad Reverendam Cameram spectantes.

SUMMARIUM

Causa huius constitutionis. — 1. Excommunicatio detinentium libros et scripturas R. Cam. Apostol. — 2. Et in futurum eas amovendum et non reportantium.

Iulius Papa II ad futuram rei memoriam.

Cum, sicut accepimus, in nostra Camera Apostolica saepe contingat ut libri, Causa huius constitutionis.

(1) In Rom. Edit. haec bulla sub numero xviii ponitur (n. r.).

codices et scripturae ipsius Camerae, diversas res et negotia concernentes, per ministros et officiales ipsius Camerae et alios recipiantur, et per eos videantur et examinentur, qui et quae ad ipsam Cameraam et loca in ea deputata non reportentur, ex incuria sive negligentia vel alia quavis causa; ita ut libri et scripturae huiusmodi aliter reperiri non possint, in grave damnum et praeiudicium ipsius Camerae.

Excommunicatio delinquentium libros et scripturas R. Cam. Apostol.

§ 1. Super iis igitur providere intendentes, dilectis filiis dictae Camerae praesidentibus et clericis ac notariis, et officialibus ac ministris, omnibusque aliis et singulis, cuiuscumque gradus et dignitatis fuerint, sub excommunicationis poena latae sententiae, a qua nisi a nobis et successore nostro, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi non possint, praesentibus praecipimus et mandamus quatenus omnes et singulos libros, codices, registra, bastardello (1) et alias quascumque scripturas et documenta, tam publica quam privata, ad ipsam Cameraam quomodocumque spectantia, a dicta Camera vel aliunde quomodolibet habita et extracta, debeant, infra octo dies proxime sequentes, in dictam Cameraam reportasse, ac in eadem restituisse, dedisse et assignasse, coram notario et duobus sive uno ex dictis clericis ipsius Camerae, et illa sic reportata et assignata describi et annotari in dictis libris Camerae fecisse.

Et in futurum excommunicationem et non reportandum.

§ 2. Neenon ex nunc in antea, nullus ex praedictis aut alius quicumque, ullos libros sive scripturas, quae in dicta Camera reservari debent, apud se ullatenus habere et retinere, ultra terminum decem dierum postquam a dicta Camera illa receperit, absque speciali mandato et licentia dictorum praesidentium et clericorum, audeant vel praesumant; de qua quidem licentia sive mandato speciali particularis notatio in libris Camerae fieri debeat. Alio-

(1) Vox hispanica *bastardello*, unde *bastardellus* in infima latinitate, charta fugitiva est et delitilis (n. r.).

quin, elapso dicto termino, non parentes sive contrafacientes, sciant se maioris excommunicationis sententiam incurrisse, quos ut tales, ex nunc prout ex tunc, auctoritate apostolica per praesentes declaramus. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, et ita motu proprio mandamus. (*Subscriptio Papae*).

Datum Romae apud Sanctum Petrum, decimo quinto kalendas septembris, anno quarto.

Dat. die 18 augusti 1507, pont. anno IV.

XVIII (1).

Institutio collegii scriptorum archivii Romanae Curiae notariorum in causis commissariis in Urbe apud iudices proprios notarios non habentes; et concessio facultatis creandi alios notarios, ac legitimandi bastardos.

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Causa huius constit. — 2 ad 8. Institutio collegii scriptorum archivii Romanae Curiae eiusque munera. — 9. Rectores decem instituuntur ex praefatis scriptoribus, qui alios admittendos examinent etc. — 10. Collegium creat notarios; — 11. Legitimant bastardos in dominio Papae; — 12. Interpretes testium etc. sint, — 13. Notarii omni iudicium non habentium proprios notarios, exceptis cardinalibus; — 14. Statuta condere pro se possint; — 15. Familiarium Papae privilegio fruantur. — 16. Officia eorum resignabilia sint. — 17 et 18. Decretum irritans. — Papae subscriptio. — Cardinalium subscriptiones.

Julius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Sicut prudens paterfamilias ad laudabilem dispensationem gloriosumque regimen familiae suae domus, rectitudinemque vivendi operosis virtutum studiis intendit, ac cuncta quae profutura sunt attentae considerationis indagine perscrutatur,

(1) Legitur haec bulla sub numero XIX in Edit. Rom. (n. r.).

tatur, et sani maturitate consilii circumscribit diligenter, normam praebens illi semper et ordinem cum honestate, iustitia et sincera ratione vivendi, ut, exclusis vitiis erroribusque undique evulsis, in ea splendidae virtutes plantentur et inserantur, quae assiduum fructum afferant honoris, laudis et famae; ita Romanus Pontifex, qui dominici gregis, superna sibi praeordinatione commissi curam agere studet, ad quae, certa ratione iubente, actus dirigens, in primis Ecclesiam Dei universam, cuius caput Romana Ecclesia esse dignoscitur, legibus, constitutionibus, moribus et decretis, summa diligentia, vigilantia indefessa et ordinatione irreprehensibili ac stabili, dirigere, instituere et stabilire conatur, ut prolapsa reducantur, excessiva corrigantur, defectus suppleantur, errata emendentur, et deinde quaeque aliae ecclesiae, praesertim in beati apostolorum Principis, cuius successor est, honorem dicatae, instaurentur et decorentur; ac, expulsa infidelium nefandorum Turcarum rabie, eorumque temeritate repressa, fides orthodoxa vigeat, propagetur, omniaque, Eo concedente a quo omne datum optimum et omne donum perfectum affluit, ad probatissimum ordinem et semitam rectam perducantur.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Sane, non sine maxima animi displicentia, ex diversorum fidelium querelis ac iudicium et aliorum officialium relatione pluries accepimus quod in Romana Urbe, ad quam velut ad communem periclitantium portum christianus orbis confluit, propter notariorum et aliorum scripturas conficientium diversitatem sive dolum aut ignorantiam et incuriam, vel eorum a Romana Curia recessum, quam plurimae falsitates et fraudes committuntur, res aliter scriptae quam actae reperiuntur, protocollo et originalia deperduntur, ultimae voluntates non exequuntur, damna et incommoda fidelibus irrogantur, aliaque scelera, inimico humanae naturae instigante, perpetrantur; ac super fraudi-

bus, falsitatibus instrumentorum et aliarum scripturarum huiusmodi aut eorum suspicione lites et controversiae, in iudiciis et tribunalibus curiarum dictae Urbis, assidue vertuntur, in Divinae Maiestatis et Apostolicae Sedis offensam, ecclesiarum, pupillorum et viduarum spoliationem, fideliumque praedictorum ac totius reipublicae detrimentum et iacturam:

§ 2. Nos igitur eiusdem pastores, licet immeriti, divina dispositione effecti, cupientes huiusmodi fraudibus, damnis et erroribus obviare, ecclesiarum opportunitatibus consulere et infidelium praedictorum immanitati resistere; considerantes quod si aliquis officialium certus numerus, sub certis et honestis conditionibus, habita personarum consideratione, institueretur, per quos instrumenta et scripturae praefatae conficerentur seu alias expedirentur, et illa sic expedita publice in archivio et monimentis authenticis redigerentur, ordo debitus in illorum confectione rectius observaretur; scandalis, fraudibus et sceleribus huiusmodi obviaretur, et securitati contrahentium, testantium et alias disponentium ac litigantium salubriter consuleretur; ipsique officiales, honore et praemio allecti, adhibita exercitatione periti efficerentur, et quae ad eorum officium spectarent, diligenter exercerent; super his cum fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus communicato consilio, matura deliberatione ac eorum assensu, ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, collegium centum et unius virorum, qui scriptores archivii praefatae Romanae Curiae nuncupentur, perpetuo creamus, erigimus et instituimus, qui exercitum et officium eis commissum per se ipsos exercere debeant, non autem per substitutos, cum illorum sit electa persona, ut desiderio nostro et eorum officio satisfiat.

§ 3. Et in primis, omnia confessionalia, quae a nobis vel a successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore

Institutio collegii scriptorum archivii Romanae Curiae.

Quae confessoria habent concedenda scribantur.

existentibus, aut de nostro vel illorum mandato, de cetero quibuscumque personis, cuiuscumque gradus, status, ordinis aut praeminentiae fuerint, per solam signaturam conceduntur, propria eorum manu scribant.

Notarii publici
sunt.

§ 4. Ac eo ipso quod ad huiusmodi officia assumpti fuerint, absque alia creatione, notarii legitimi existant et pro talibus habeantur, qui de omnibus contractibus et ultimis voluntatibus per quoscumque et inter quoscumque, et super quibusvis spiritualibus, beneficialibus aut profanis rebus deinceps faciendis, rogari, et super eis instrumenta conficere possint, eorumque rogitis plena et indubia fides adhibeatur, perinde ac si legitime, ut moris est, notarii creati forent, praestito prius iuramento consueto in manu defensoris vel unius ex correctoribus de eo fideliter exercendo.

Archivium habent et locum in Palatio et registr. notas instrumentorum. ad eos deferendurum a notariis Curiae

§ 5. Habeantque archivium publicum et locum decentem in Palatio Apostolico. Et in eorum libris authenticis omnes notas acceptationum, compositionum, transactionum, testamentorum, codicillorum, arrendamentorum, locationum, permutationum, venditionum, compromissorum, arbitramentorum, donationum, processuum et aliorum contractuum et instrumentorum, aliarumque scripturarum, tam inter vivos quam in ultima voluntate, quae tam per quoscumque alios notarios et tabelliones in praefata Romana Curia inter curiales, vel curiales et Romanos tantum, etiam per notarios Romanos, de contractibus curialium rogatos. His expresse dumtaxat exceptis, quae inter cives Romanos originarios et Romanis parentibus ortos, non autem ex privilegio ascitos, et quae in curiis Urbis et eorum tribunaliis vel auditorio nostro et Camerae nostrae per ipsorum notarios perpetuos, qui etiam officiales Sedis Apostolicae existunt, in pertinentibus et spectantibus ad eorum officium, vel apud eos acta, et vigore causarum coram eis vertentium, per se vel eo-

rum substitutos, per eorum tamen principales notarios et auditores approbatos, quod causas et iudicialia acta, et ab ipsis dependentibus tantum, vel alias per originarios notarios proprios in rebus et negotiis et materiis, in quibus, ratione sui officii vel alias, rogari soliti sunt et consueverunt, non autem in diversis et insolitis, ac testamentis, donationibus et ultimis voluntatibus quibuscumque, de quibus, si in posterum rogati fuerint, teneantur portare notas, ut ceteri notarii non officiales perpetui, quibus officiales supra dictos in praemissis omnibus, ad tollendum causas querelarum, aequales fore censemus, scribere debeant et ad verbum registrare, et notas ipsas originales sic registratas a tergo per correctores infra scriptos parti restituere.

§ 6. Teneanturque omnes alii notarii legitime creati et pro legitimis habiti, qui in Urbe et Curia existunt, cuiuscumque conditionis fuerint, qui officium tabellionatus exercere intendunt, quibus licere volumus de quibusvis instrumentis posse rogari, dummodo antea per dictos correctores examinati et in archivio velut in materia descripti, et pro legalibus et authenticis approbati fuerint. Alias, nisi examinati, descripti et approbati extiterint, ut praefertur, de aliquibus contractibus in Urbe vel eius suburbiis, ad decem miliaria circa Urbem aut Curiam, praefatis rogari nequeant et, si rogati fuerint, ut falsarios puniri volumus, et eorum notis nullam fidem in iudiciis aut extra adhiberi. Infra octo dies, notas testamentorum et aliorum instrumentorum omnium, de quibus rogati fuerint, a die rogitus numerandos, manu eorum subscriptas, cum vero protocollo concordantes, cum testibus et loco, ad huiusmodi registrum seu archivium deferre aut deferri curare, ut quocumque tempore veritas constare possit et, cum oportuerit, de illa doceri, nisi partes contrahentes vel alias disponentes contractus, testamenta aut instrumenta

Alii quam matriculati a collegio in Urbe instrumenta rogare non possunt

alia publicari noluerint, sed secreta teneri; quo casu fieri debeat per dictos correctores liber secretus, in quo tales notae registrentur per aliquos ex dictis scriptoribus per eosdem correctores eligendos magis idoneos, fideles et approbatos; dictusque liber remaneat penes unum ex dictis correctoribus totius collegii iudicio approbatum, vel, si magis parti videbitur, deferatur ad archivium nota vel instrumentum clausum et signatum per dictos scriptores, inviolabiliter conservandum usque ad tempus quo illius publicatio fieri debebit.

Protocollo notarii defuncti, etiam Romanos non habentium filios notarios assignentur in archivium.

§ 7. In quo etiam archivio protocollo notariorum sine filiis paternum exercitium exercentibus vel exercere volentibus defunctorum in futurum, tam contractuum et ultimarum voluntatum quam actorum iudicialium, testium et sententiarum in Urbe, tam Romanorum quam curialium officialium, deponi et signari debeant pro conservatione iurium et indemnitate partium, et ne pereat memoria gestorum, possitque veritas quandocumque reperiri; de quorum protocollorum et inbreviaturarum lucris et emolumentis inde provenientibus medietas haeredibus fideliter assignari debeat infra mensem per receptorem dicti officii, qui pro tempore erit, si certum habent haereditatem tales defuncti. Exceptis tamen protocollis et inbreviaturis causarum vel processuum aut contractuum officialium notariorum, quae una cum officiis vendi consueverunt et vendita fuerunt, quae in emptores libere transeunt, ut prius; et, quoad ipsos, nil novatum intelligatur, ne officiorum conditio deterior fiat per praemissa.

Registr. et process. causarum in Curia finitarum ad archivium pertinentur.

§ 8. Similiter, cum in dicta Urbe totius orbis causae agitentur, expediatque decimarum causarum, una cum processibus de illis habitis et iuribus originalibus productis, memoriam fideliter conservari; cum de illarum perditione continuae querelae oriantur, et partibus irreparabilia damna quandoque inferantur, teneantur

et debeant omnes notarii Palatii Curiae causarum Camerae Apostolicae, gubernatoris, vicarii, commissariorum ac Camerae Apostolicae, omnia et singula registra in quacumque forma causarum, quae coram eorum dominis et auditoribus versae et agitatae fuerunt, decisarum et finitarum per sententiam definitivam et transitum in rem iudicatam quomodolibet, super quibus causae restitutionis non pendent vel declarationis, et in quibus per biennium post rem iudicatam vel datas executoriales literas nil factum reperiatur in iudicio, sub poena excommunicationis latae sententiae, a qua non possint nisi a nobis, praevia satisfactione, vel successoribus nostris absolvi, et privationis officii, in dicto archivio Romanae Curiae fideliter conservanda et custodienda deponere, et assignare praefatis correctoribus et aliis deputatis officialibus. De quibus quidem iuribus et registris per dictos scriptores fidele inventarium fieri et teneri debeat, et ad mandatum dominorum auditorum vel aliorum iudicum, ad quos spectat ex officio, vel ad partium habentium interesse instantiam, absque aliqua solutione a partibus exigenda, libere et absque mora in iudicio vel extra restituere.

§ 9. Ex quibus quidem scriptoribus praedictis, decem magistros, correctores nuncupatos, instituimus, de quorum numero, ratione iurisdictionis ordinariae Romanae Curiae, sint et esse intelligantur auditor causarum Camerae Apostolicae generalis (qui etiam dicti officii defensor existat post camerarium et vicecancellarium nostros, quos principales defensores et protectores dicti officii esse volumus) pro tempore existentes, si dictum officium exercere voluerint, et unus ex dilectis filiis dictae Camerae clericis. Reliqui vero octo, praelati aut in dignitate ecclesiastica constituti et graduati in aliquo iurium ecclesiastici existant, ad quorum officium spectet scriptores ipsos ad huiusmodi onus assumendos examinare, et negligentes cor-

Corrector. decem instituuntur ex praefatis scriptoribus, qui alios admittendos examinent etc.

rigere, ac processus omnes gratiarum expectativarum, quae non sunt in forma *Pauperum* vel in forma *Dignum*, quantum executio de necessitate in partibus committitur, atque processus quoscumque aliarum provisionum, vigore literarum apostolicarum, etiam Poenitentiariae nostrae faciendo, fulminent et decernant, expresse mandantes dilectis filiis abbreviatoribus et scriptoribus apostolicis, ut in confectione literarum apost. super ipsis processibus, unus ex eis ad minus iudex adhibeatur, et quatenus in bulla non fuerit nomen alicuius ex eis expressum, ex tunc in antea intelligatur appositum; possitque et debeat dictos processus, perinde ac si expresse adhibitus esset, fulminare et decernere, qui nonnisi in loco officii vel coram aliquo ex dictis scriptoribus processum decernere possit. Nec liceat cuiquam alteri in dicta Curia processus decernere, quin per aliquem ex dictis scriptoribus subscribatur et publicetur cum signo et subscriptione propria ac appensione sigilli officii. Illis processibus dumtaxat exceptis, quorum literae gratiam seu iustitiam concernentes diriguntur alicui ex dilectis filiis causarum Palatii nostri et Camerae praefatae auditoribus seu eorum locatenentibus, aut aliis ordinariis vel delegatis iudicibus non inferioribus episcopis, in Romana Curia residentibus, quibus etiam licere volumus processus decernere, dummodo, quoad ipsos episcopos et praelatos, processus huiusmodi per unum ex dictis scriptoribus subscribantur. Necnon copias sive notas instrumentorum ac sumpta ex ipso archivio extrahenda auscultare et approbare cum subscriptione manus propriae, iuxta morem habens, verbis videlicet *Sumptum ex registro scriptorum archivii Romanae Curiae, et auscultatum per me N., illius magistrum correctorem, et concordat.* Quae notae et sumpta extendi nihilominus debeant per proprios notarios, si superfuerint, vel dictae Camerae auditorem Ro-

manae Curiae iudicem ordinarium, vel etiam per unum ex dictis notariis sive scriptoribus archivii, cum approbatione correctoris, prout partibus videbitur. Ipsisque instrumentis vel sumptis stetur, et eis fides indubia adhibeatur in iudicio et extra, quoad contenta in eis, perinde in omnibus et per omnia, ac si per notarios originarios inde rogatos data fuissent.

§ 10. Possitque collegium ipsum per eorum correctores et clericos deputandos per eum, creare notarios undecumque venientes, cuiuscumque nationis, et creatos per alios, exceptis officialibus perpetuis, volentes tabellionatus officium in Urbe et districtu eius exercere, examinare; et reptos insufficientes ab exercitio dicti officii perpetuo vel ad tempus suspendere vel privare; et idoneos approbare et in matricula et archivio describere, ita quod per eos non approbati neque descripti officium tabellionatus huiusmodi exercere, et in Urbe vel eius districtu minime possint, et si temere se immiscuerint, eorum rogitis et instrumentis nulla fides adhibeatur, ut supra dictum est, et poenis subscriptis subiaceant.

§ 11. Valeat etiam dictum collegium legitimare manseres et bastardos in Urbe et toto dominio Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiecto, ac ubicumque nos ac successores praedictos residere contigerit, cum clausula consueta, *Sine praeiudicio etc.*

§ 12. Adhibeanturque interpretes testium, processuum, instrumentorum et scripturarum in omnibus causis et negotiis, quae in Romana Curia geruntur, in quibus interpretes assumuntur ad electionem partium, et pro dictis convenientem mercedem, arbitrio auditoris sive iudicis causae moderandam, accipiant. Ita tamen quod inter dictos scriptores sint aliqui, qui idioma, de quo fieri debet interpretatio, intelligant, et explanare et interpretari valeant intelligibiliter.

Notarij. omnium iudic. non habentium proprios notarios, exceptis cardinalibus.

§ 13. Sintque dicti scriptores notarii omnium iudicum commissariorum in Urbe, exceptis iudicibus Romanae Curiae, ordinariis vel delegatis, qui habent notarios proprios, officiales perpetuos; et sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, quoad causas coram eis vertentes et commissas, in quibus notarios eorum deputare valeant, dummodo sint authentici et legitime creati qui etiam cardinales, quoad omnia eorum personas concernentia, intelligantur excepti ab observatione praemissorum; necnon auditores sacri Palatii nostri et Camerae Apostolicae et eorum locatenen., in eorum personas tantum concernentibus. Faciantque et constituent ipsi scriptores inter se collegium cum communi arca seu bursa; ac omnia emolumenta, ratione dicti officii quomodolibet provenientia, ponant in communi, et in sine mensis cuiuslibet seu alterius temporis per eos ordinandi, huiusmodi emolumenta inter se communiter dividant, exceptis decem magistris correctoribus, quorum unusquisque portionem unam cum dimidio accipiat, tam de emolumentis massae quam de his proventus, quae, ex admissione et receptione novorum scriptorum, inter scriptores receptioni interessentes dividuntur.

Statuta condere pro se possunt.

§ 14. Constitutionesque et statuta inter se iusta et honesta condere valeant, etiam cum poenarum adiectione, dum tamen in gravamen Curiae non tendant vel curialium iacturam et detrimentum.

Familiares per quos agantur.

§ 15. Sintque ipsi et successores eorum nostri et successorum nostrorum praedictorum veri familiares, continui commensales palatini, et in quibuscumque scripturis, literis apostolicis ac actibus tales se scribere et nominare, ac ab aliis scribi et nominari possint et debeant, nec propterea possint de subreptione notari vel argui tales literae; nec, quoad eas, regula de mentientibus, si familiares, locum habeat; et pro eorum personis dumtaxat, quascumque literas apostolicas, gratiam seu iusti-

tiam concernentes, in omnibus officiis, etiam sollicitatorum earundem literarum, gratis expediant, gaudeantque omnibus et singulis antelationum praerogativis, privilegiis, favoribus, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, concessionibus, facultatibus et indultis, quibus literarum apostolicarum abbreviatores et scriptores, necnon nostri et successorum nostrorum eorundem familiares, continui commensales pro tempore descripti, etiam in quorumcumque beneficiarum, quae vigore gratiarum expectativarum eis concessarum pro tempore spectant, assecutione, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et absque ulla differentia. Sine tamen abbreviatorum et scriptorum, ac familiarium descriptorum ac auditorum causarum Palatii et clericorum ac referendariorum praeiudicio. Mandantes, in virtute sanctae obedientiae ac sub excommunicationis latae sententiae poena, quam, nisi parviter (1), eo ipso incurrant, rescribendario et aliis literarum apostolicarum scriptoribus, abbreviatoribus, sollicitatoribus praedictis, plumbi et registri magistris, ac secretariis nostris, nunc et pro tempore existentibus, ac quibuscumque aliis ad quos pertinet et in posterum pertinebit, quatenus literas apostolicas personas dictorum scriptorum archivii dumtaxat concernentes huiusmodi, in omnibus eorum officiis gratis expediant, ponendo videlicet: *Gratis pro scriptore archivii Romanae Curiae.*

§ 16. Volentes et eadem auctoritate statuantes quod liceat dictis scriptoribus de eorum officiis et emolumentis, ad instar aliorum scriptorum, disponere, illaque resignare; et illi, quibus eadem officia concessa fuerint, pro concessione huiusmodi officii, quam a nobis et successoribus praefatis obtinebunt, dum huiusmodi officia per resignationem vacabunt, nobis et successoribus eisdem quinquaginta ducatos auri de Camera persolvere teneantur; quodque ad huiusmodi

Officia eorum resignabil. sunt.

(1) Legi fort. debet paruerint (n. r.).

officia per solam supplicationem desuper, per nos et successores praedictos, ac de nostro et successorum praedictorum mandato signatam, absque aliarum apostolicarum desuper expeditione, si illas expedire noluerint, admittantur.

Decretum irritabile.

§ 17. Decernentes ex tunc, tam confessionalia, quam omnes contractus et instrumenta huiusmodi, quae super quibuscumque negotiis et rebus, per quascumque personas, cuiuscumque dignitatis et conditionis fuerint, aliter quam, ut praefertur, acta gestave fuerint, nullius roboris vel momenti existere, nullamque eis fidem adhiberi, et falsitatis vitio subiacere; nec contrahentes ipsos ad eorum observantiam ligare, aut alicui ius tribuere; sicque per quoscumque iudices, tam ecclesiasticos quam saeculares, etiam auditores et sanctae Ecclesiae cardinales praefatos, ac quoscumque alios iudicari, interpretari et decidi debere, sublata eis et cuilibet eorum quavis alias iudicandi et interpretandi et decidendi facultate, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, etiam per nos, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Solitas clausulas.

§ 18. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septimo, kalendis decem., pontificatus nostri anno quinto.

Papae subscriptio.

Ego Iulius, Catholicae Ecclesiae episcopus, manu propria subscripsi.

Cardinalium subscriptiones.

Ego Oliverius, episc. Ostien., manu prop. subscripsi.

Ego Georgius, episc. Portuen., card. Portugalliae, manu prop. subscripsi.

Ego Raphael, episc. Sancti Georgii, camerarius.

Ego Io. Antonius, episc. Praenestinus, manu propr. me subscripsi.

Ego G., episc. Albanen., manu propr.

Ego Dominicus, tit. S. Marci presb. card., manu propr. subscripsi.

Ego Iacobus, tit. S. Clementis presbyter card., manu propr. subscripsi.

Ego Petrus, tit. Sancti Cyriaci in Thermis card. Reginus, manu propria subscrip.

Ego F., tit. Ss. Nerei et Achillei presb. card. Cusentin., manu propria subscripsi.

Ego Antonius, tit. S. Stephani in Coelio Monte presbyter card., manu propria subscripsi.

Ego Franciscus, tit. S. Susannae presb. card., manu prop. subscripsi.

Ego Nicolaus, tit. S. Priscaae presb. card. de Flisco, manu prop. subscripsi.

Ego Melchior, tit. S. Nicolai inter Imagines presbyter card. Brixien., manu prop.

Ego F., tit. S. Adriani presbyter card. de Claromonte, manu prop.

Ego G., tit. S. Petri ad Vincula presb. card., vicecancellarius, manu prop.

Ego M., tit. Sanctae Mariae in Transiberim presbyter card., manu propria subscripsi.

Ego R., tit. S. Anastasiae presbyter card. Nanneten.

Ego F., tit. S. Caeciliae presb. card. Papien., manu prop.

Ego Gabriel, tit. S. Praxedis presb. card., manu prop.

Ego F., tit. S. Sabinae presb. card., manu prop.

Ego Io., S. Mariae in Aquiro diac. cardin. de Columna, manu prop.

Ego Ioannes, S. Mariae in Domnica diac. card. de Medicis, manu prop. subscripsi.

Ego F., S. Theodori diac. card. de Sancto Severino, subscripsi.

Ego Iulius, S. Angeli diac. card. de Caesarinis, manu prop. subscripsi.

Ego A., S. Eustachii diac. card. de Farnesio, manu prop. subscripsi.

Ego M., S. Mariae in Porticu diac. card. Cornelius, manu prop. subscr.

Ego S., S. Mariae Novae diacon. card. de Gonzaga, manu prop. subscripsi.

Dat. die 4 decembris 1807, pont. anno v.

XIX (1).

Sequitur declaratio praedictae constitutionis.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Declaratio quod iudices commissarii in Urbe aliis notariis uti non possint, — 2. Et quod nemo alius possit in Curia notarios creare, aut bastardos legitimare; — 3. Quibuscumque non obstantibus. — 4. Forma et effectus huius bullae.

Iulius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolatus officium, licet immeriti, gerentes in terris, ad ea libenter prospicimus, per quae christifideles inter se secure versari ac fideliter contrahere possint; et ad ea peragendum operosis studiis intendimus, ut, sublatis vitiis et erroribus eliminatis, iusti mores in Ecclesia sponsa nostra instituantur, qui verae et sempiternae laudis fructum afferant etc.

Declaratio quod iudices commissarii in Urbe aliis notariis uti non possint.

§ 1. Ac volumus quod iudices commissarii praedicti, ad scribendum in causis et litibus eis auctoritate apostolica commissis et committendis quibuscumque et coram eis vertentibus, scriptoribus ipsis notariis actuariis deinceps utantur, nec alios ad scribendum in illis coram se admittere possint, scripturaeque acta, processus et instrumenta in causis huiusmodi coram eis facienda, si per alios quam scriptores praedictos subscripta erunt, nullius sint roboris vel momenti, nullaue penitus fides his adhibeatur. Quodque tam ipsi commissarii, quam dilecti filii sacri Palatii causarum auditores cappellani nostri, ceterique ipsius Curiae iudices, alios interpretes, praeter ipsos scriptores, ad interpretandum testes vel scripturas coram se adhibere nequeant.

Et quod nemo alius possit in Curia notarios creare, aut bastardos legitimare.

§ 2. Ac quod nulli omnino hominum liceat, vigore quorumcumque privilegiorum eis auctoritate apostolica vel alias quomodolibet concessorum et concedendorum, in

(1) Declaratio haec numerum habet xx in Rom. Edit. (R. T.).

Bull. Rom. Vol. V.

59

dicta Curia et infra unam diaetam legalem ab Urbe seu loco ubi ipsum Romanum Pontificem cum sua Curia pro tempore residere contigerit, tabelliones et notarios creare, ac nothos et illegitime conceptos natalibus restituere, aut creari vel restitui committere, ac processus praedictos fulminare, decernentes irritum et inane quicquid in contrarium contigerit attentari per quoscumque etc.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et literis apostolicis, generalibus vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus praedictarum vel praesentium literarum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda foret in nostris literis mentio specialis, quae, quoad hoc cuiquam volumus nullatenus suffragari.

Forma et effectus huius bullae.

§ 4. Ut autem praesentes et aliae nostrae literae praefatae ad omnium notitiam deducantur, ac per omnes inviolabiliter observari debeant, volumus et mandamus illas in Cancellaria Apostolica ac audientia literarum contradictarum nostrarum legi et publicari, ac in basilicae Principis Apostolorum et Cancellariae praefatae, necnon audientiae causarum nostri sacri Palatii valvis sive portis et in acie Campi Florae de Urbe affigi, ut hi, quos literae ipsae concernunt seu concernere poterunt quomodolibet in futurum, quod ad ipsorum notitiam non pervenerint vel illas ignoraverint, quominus eos arceant, perinde ac si eis personaliter intimatae forent, nullam possint excusationem praetendere vel ignorantiam allegare; cum non sit verisimile quoad

ipsos remanere incognitum, quod tam patenter fuit publicatum. Nos enim irritum decernimus et inane quicquid contra praemissa vel aliquod eorum a quoquam, quavis auctoritate, directe vel indirecte contigerit attentari.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septimo, idibus decembris, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 13 decembris 1507, pont. anno v.

XX (1).

De portionibus fructuum ex beneficiis militiae de Calatrava, Cisterciensis Ordinis, communi thesauro debitis, certis dumtaxat casibus expendendis.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Leges nonnullae pro indemnitate huius militiae latae; — 2. Certa portio reddituum benefic. thesauro addicta; — 3. Dati depositarii; — 4. Et in quos usus converti debeat, praefinitum; — 5. Secus agentes poenis addicti. — 6. Quid agendum sit, pluribus eodem anno vacationibus eiusdem beneficii occurrentibus, declaratum. — 7. Aucto thesauro ad certam summam, quomodo expendenda sit. — 8. Ferdinandus rex dic. militiae administrator, praedicta statuta approbavit. — 9. Qui eadem approbari et alia hic enunciata concedi supplicat huic Pontifici. — 10. Iulius illa omnia approbat atque concedit; — 11. Privilegia Ordinis Cisterciensis communicat; — 12. Contrariisque omnibus derogat; — 13. Transumptis fidem dari decernit.

Iulius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis, in quo divina dispositione plenitudo consistit, providentia circumspecta statum personarum religionis quarumlibet, praesertim sub regu-

(1) Leges hanc bullam sub num. XXI in Rom. Edit. (R. T.).

laribus militiis pro fidei catholicae defensione continue insudantium, diligenter attendens, ad ea libenter intendit, per quae earundem militiarum et personarum paci, quieti et tranquillitati valeat provideri; et iis quae propterea provide statuta et ordinata fuisse dicuntur, ut firma perpetuo et illibata persistant, cum ab eo petitur, apostolici adiicit muniminis firmitatem, aliasque desuper ordinat et disponit, prout catholicorum principum exposcit devotio, idque personarum et temporum qualitate pensata, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Sane, pro parte charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi, Aragonum et Siciliae regis illustris, qui militiae de Calatrava, Cisterciensis Ordinis, Toletanae dioecesis, per Sedem Apostolicam perpetuus administrator deputatus existit, nobis nuper exhibita petitio continebat quod alias dilectus filius Guterrius de Padilla maior nuncupatus, ac dicti Ferdinandi regis administratoris, etiam in spiritualibus vicarius generalis, et nonnulli alii praeceptores, priores et fratres dictae militiae, ad hoc in unum congregati, provide attendentes quod ipsa militia et illius personae in suis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus et aliis gratiis, tam per Sedem Apostolicam quam per diversos Castellae et Legionis reges eis concessis, magna quotidie a circumvicinis ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, archiepiscopis, episcopis et aliis ecclesiarum praelatis, communitatibus civitatum, universitatibus, oppidorum dominis temporalibus et personis aliis ecclesiasticis et saecularibus, sustinebant damna, iniurias et iacturas; ac dicta militia, pro praemissorum et aliorum suorum iurium defensione adversus iniuriatores huiusmodi, nullos habebat speciales proventus; ac mature considerantes quod, si ex mensae magistralis et officiorum ac praeceptoriarum, prioratum et aliorum beneficiorum dictae militiae pro tempore vacantium

Leges nonnullae pro indemnitate huius militiae latae.

fructibus, redditibus et proventibus aliqua portio ad effectum huiusmodi deputaretur, possent militia eiusque personae privilegia et alia iura huiusmodi ab iniuriis et damnis protegi atque defendi.

Certa port. reddituum benefic. thesauro addicta;

§ 2. Volentesque praemissis opportune providere, statuerunt et ordinarunt quod ex tunc de caetero, perpetuis futuris temporibus, quarta mensae magistralis, tertia vero maioris nuncupatae ac aliarum praeceptoriarum necnon officiorum, prioratum et aliorum beneficiorum dictae militiae in praedictis ac Aragoniae et Valentiae regnis consistentium, quoties illa et ipsius militiae magistratum, simul vel successive, per cessum vel decessum seu quamvis aliam dimissionem illa obtinentium, praeterquam ex causa permutationis, pro tempore vacare contigeret, fructuum, reddituum et proventuum cuiusque primi anni partes, in praedictos et alios licitos et honestos usus tunc expressos et non alias convertendae, eidem militiae sive eius thesauro deberentur et illius propriae essent et esse censerentur.

Dati depositarii;

§ 3. Ac per duos dictae militiae praeceptores seu priores vel fratres, fide et facultatibus idoneos, in capitulo generali dictae militiae ad id eligendos, percipi et colligi, et sub eorum custodia conservari, et de illis, sub certo modo et forma tunc expressis, ratio reddi deberet; ac illis vel eorum altero decedentibus, alius seu alii idonei eorum loco, per magistrum seu administratorem dictae militiae pro tempore existentem vel eius vicarium generalem, in capitulo particulari ad id congregando, donec per dilectos filios generale capitulum dictae militiae aliter provisum et ordinatum fuerit, substitui et subrogari possent.

Et in quos usus converti debeat, praefinitum;

§ 4. Ipsaque bona penes dictos custodes pro tempore existentia, per eosdem custodes in alios quam praedictos usus, cuiusvis, etiam magistri et aliorum superiorum dictae militiae pro tempore existentium, mandati et correctionis prae-

textu, aut vi vel metu, etiam qui in constantem cadere posset, vel alia quacumque occasione exponi, etiam in dictae militiae magis utiles usus (nisi bona thesauri huiusmodi summam quinque millium et quingentorum ducatorum auri excederent), converti, aut magistro vel superioribus suis praefatis assignari non possent.

Secus agentes poenis addicti.

§ 5. Ac bona praedicta ab eisdem custodibus aliter petere vel extorquere praesumentes, aut ad id auxilium, consilium vel favorem praestantes, cuiuscumque status et praeminentiae forent, excommunicationis latae sententiae poenam eo ipso incurrant, a qua, nisi plena et integra solutione et restitutione praevia, absolvi non possint.

§ 6. Ac magistratus, praeceptoriarum, prioratum, officiorum vel aliorum beneficiorum praedictorum, pluribus vacationibus eodem anno occurrentibus, quoad partium fructuum huiusmodi solutionem vel appropriationem, pro una dumtaxat vacatione censerentur, et annus a prima vacatione eorumdem computari debeant.

Quid agendum sit, pluribus eodem anno vacationibus eiusdem beneficii occurrentibus, declaratum.

§ 7. Cum vero dictus thesaurus summam quinque millium et ducentorum ducatorum huiusmodi excederet, totum id, quod ultra dictam summam ibidem esset, in emptionem possessionum et aliorum bonorum immobilium aut liberationem aliorum bonorum dictae militiae, quae alias pignolata vel hypothecata fuissent, expendi; ipsa bona sic empta aut alias liberata et recuperata mensae magistrali seu praeceptorii, prioratibus, officiis et aliis beneficiis dictae militiae, pro tertia et quarta partibus respective, ad dispositionem capituli generalis huiusmodi applicari deberet.

Aucto thesauro ad certam summam, quomodo expendenda sit

§ 8. Ipseque Ferdinandus rex et administrator statutum et ordinationem huiusmodi approbavit et confirmavit, prout in instrumentis publicis desuper confectis dicitur plenius contineri.

Ferdinand, rex, dic. militiae administrator, praedicta statuta approbavit.

§ 9. Quare, pro parte dicti Ferdinandi regis administratoris, asserentis curam probari et alia

Qui eadem ap-